

Monthly

ਮਾਨਵੀ ਪਰਚਮ ਨੂੰ ਸਿਦਕ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹਸਤਾਖਰ

Bilingual

ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹੇਰਲਡ

The Punjab Herald

WEB DESIGN
LOGO DESIGN
POSTER
FLYER ETC.

Phone 0437-641-033
+1-604-657-9215 (WhatsApp)
saverdollar@gmail.com

Chief Editor & Publisher - Dr.Avtar S.Sangha B.A.Hons., M.A., Ph.D.(English)-India | Graduate Dip. In Edu. - English & History (NSW) Certificate IV Course in Trg. & Assess. (TAFE)-Australia

Edition - (84) Feb. 2021, Sydney, Canberra, Coffs Harbour & Melbourne, Phone - 0437641033 , Email - thepunjabherald1@gmail.com

72nd Historic Republic Day Celebrations
New Delhi

English Pages:
31-40

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਨਦਾਤੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ।

SINGH TRUCK DRIVING SCHOOL

Get your truck licence for MR,HR, HC or MC classes.

One day courses Available

Friendly trainer speaks Punjabi, Hindi and English.
Established 2012

CALL JATINDER SINGH : 0433572723

TULI JEWELLERS

yours forever

The Glittering Symbol of Power & Strength

Design, Manufacture & Remodel

22ct., 18ct., 9ct. (Yellow & white Gold), Diamond & Gold Jewellery, Opals, Pearls & Silver Jewellery, Birth Stones, Gems Engagement Rings & Bridal Jewellery, Astrological Advice, Insurance 'n' Evaluation, Gifts 'n' Baby Showering

Custom Made Jewellery

TULI JEWELLERS PTY. LTD.
79, Marion Street Harris Park - 2150, Ph: 9635 5994 Mob: 0422 401 199

**International
Visa Advisers**

Migration & Education Advisers

Migration Services

- 482 TSS Visa
- Partner Visa
- Business Visa
- 186 ENS Visa
- 500 Student Visa
- Parent Visa
- 491 & 494 Regional Area Visas

HARJINDER CHOUHAN
0403 430 987

MARN : 0956110
QEAC : D034

E: info@visaadvisers.com.au | www.visaadvisers.com.au

Education Services

Free Admission Services in Any
College/ University in Australia

GURBINDER BRAR
0451011878

QEAC : 0837

Sydney

1 Boys Avenue Blacktown NSW 2148
(Ground Floor - Altitude Tower) T :02 8814 8888

Melbourne

Level 21, North Tower 459 Collins St.
Email: brar@visaadvisers.com.au

Gud Look

Hair & Beauty Studio
BLACKTOWN

We Specialise in:

- >> Threading
- >> Waxing
- >> Bleach
- >> Facial Treatment
- >> Pedicure
- >> Manicure
- >> Eye Treatment
- >> Hair Treatment
- >> Heena Tattos
- >> Hair Cut
- >> Hair Spa
- >> Bridal Makeup

CALL: POONAM 0430 003 528 | (02) 8678 6589

Trading hours: Mon: 11am to 6pm | Tue to Thurs: 10:30am to 6pm | Fri to Sun: 10:00am to 7pm

Shop 10, 40 Third Avenue, Blacktown NSW 2148 (Next to Radhe Supermarket)

www.gudlooksalons.com.au

DREAMZ TO REALITY LOANS

RAJESH BHATIA

MORTGAGE BROKER
MOB : 0430 821 823

E : raj@dtrloans.com.au | W: dtrloans.com.au
Address : 1/15 Flushcombe Road Blacktown NSW 2148

CASHBACK

REFINANCE UPTO \$4000

*T & C Apply

Specialised in...

- * Home Loans
- * Investment Property Loans
- * Land & Construction Loans
- * Refinancing
- * Debt Consolidation
- * Car, Business & Personal loans
- * Risk Insurances

HOME LOAN EXPERT

HOME BUILDER GRANT EXTENSION

- Eligible owner occupiers who sign contracts between 1 January - 31 March 2021 will receive \$15,000 Homebuilder Grant!
- NEW property price cap threshold increased to \$950,000! (NSW)
- Construction commencement deadline will be extended from 3 months to 6 months for all eligible contracts signed on or after 4 June 2020

SPECIAL INTEREST RATE*

* CONDITIONS APPLY.

OWNER OCCUPIED RATES

1.84% fixed for 4 years, Principal & Interest Re-payments
2.19% Variable rate, Principal & Interest Re-payments*

INVESTMENT RATE

2.49% fixed for 2 years Principal & Interest Re-payments

Rajesh Bhatia is a credit representative (CRN 486345) of BLSSA Pty Ltd (ACL No: 381237)

GUD LOOK MEN'S SALON SEVEN HILLS

We'll Style! You'll Smile!

We Specialise in:

>> Hair Cut

>> Facial & Mask

>> Threading

>> Waxing

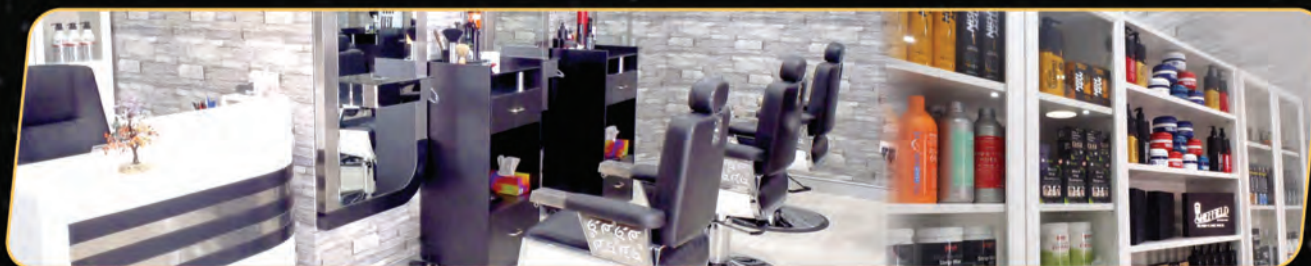
>> Straightening & Curl

>> Bleach

>> Beard Cut

>> Massage

>> Wash & Treatment

CALL: PARMINDER SINGH 0433 656 809

Opening Hours: Mon, Wed, Thu & Fri 9:30am - 7:30pm, Sat to Sun 9am - 7:30pm, Tue - Closed

1B / 103 Best Road, Seven Hills NSW 2147

www.gudlooksalons.com.au

New Opening Special

**We supply high quality blinds and shutters
for your interior at reasonable prices
because we value your privacy.**

Services

**Roller blinds , Vertical
Blinds , Shutters ,
outdoor awnings , Kids
Roller Blinds , Curtains
and Many more .**

**Call For Free Estimate
SIMRAN DHALIWAL
0405800009
0490077457**

hello@royalzblindsandshutters.com.au
www.royalzblindsandshutters.com.au

Brahman Road Boxhill NSW 2765

Hitech driver training

**WE PROVIDE TRAINING AND ASSESSMENT
No RMS test required
HEAVY RIGID, HEAVY COMBINATION
MULTI COMBINATION ,
ROAD TRAIN and BUS AUTHORITY**

**Automatic and Road
Ranger gear box
Refresher course**

**Pinder Punia
0450 000 036**

**Sunny Mander
0414 447 451**

**Preet Dhadli
0452 225 890**

**Please contact us
for more information**

Find us on

Website www.hitechdrivertraining.com
Email info@hitechdrivertraining.com
Admin Admin@hitechdrivertraining.com

FIVE RIVERS GOLF ASSOCIATION

PRESENTS

13TH INDO AUSTRALASIAN GOLF OPEN 2021

DEDICATED TO "LOST LIVES" OF INDIAN FARMERS AGITATION

PART OF PROCEEDS TO BE DONATED DIRECTLY TO FARMER FAMILIES WHO HAVE LOST THEIR MEMBERS AS PART OF THE ONGOING PROTEST IN INDIA

13TH FEBRUARY

AT

RIVERSIDE OAKS GOLF RESORT

(74 O'BRIENS ROAD, CATTAI, NSW 2756)

FOR REGISTRATION:

EMAIL: BGO.AUSTRALIA@Y7MAIL.COM

EVENT WEBSITE: WWW.IAAGO.NET

FURTHER INFO:

SANJEEV GOYAL 0408625176

BHARAT 0406036034

GAURAV 0401020100

SANDEEP 0402233788

IF YOU ATE TODAY...
THANK A FARMER

C.U Pest Control

YOUR LOCAL PEST EXPERTS

10% OFF*
VALID TILL
OFFER ENDS

* Just mention this newspaper name to redeem 10% off Residential Pest Control Services

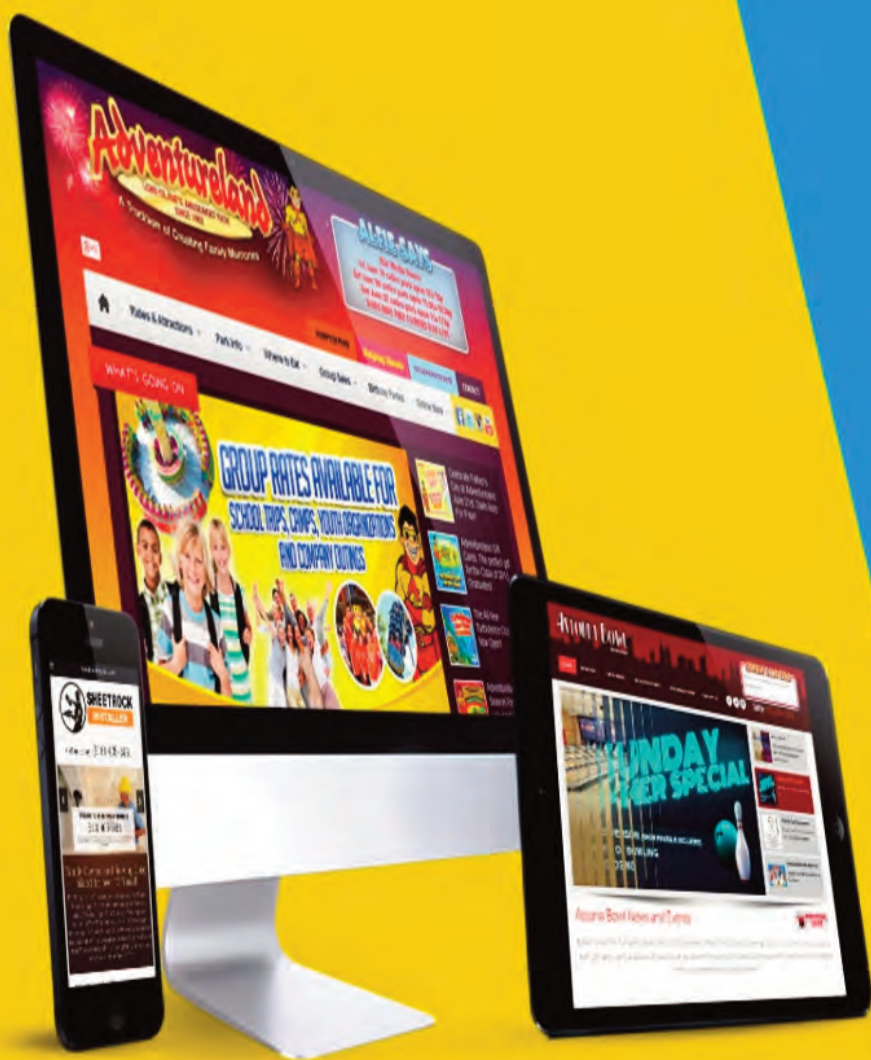
WE SERVICE

- BED BUGS
- COCKROACHES
- SPIDERS
- MITES
- FLEAS
- RATS
- FRUIT FLIES
- TERMITES
- ANTS

SAFE FOR

- PETS
- ELDERLY
- FAMILY
- KIDS
- ASTHMATICS
- PREGNANT WOMEN
- TODDLERS
- LIVESTOCK

CALL **1300 341 680** TODAY FOR A QUOTE
VISIT AND BOOK US ONLINE **CUPEST.COM.AU**

WEB DESIGN LOGO DESIGN POSTER FLYER ETC.

Phone 0437-641-033

+1-604-657-9215 (WhatsApp)

saverdollar@gmail.com

ਜੇ ਠਾਠ ਨਾਲ ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣੇ
ਜੈਗ ਤੋਂ ਟਰੱਕ ਸਿੱਖ ਲੈ।

TRUCK TRAINING

MC (B DOUBLE & ROAD TRAIN)
HC (SEMI TRAILER)
HR
(ALL TYPE GEAR BOXES
ROAD RANGER AUTOMATIC
SYNCHRO MESH)

Jag Toor

**Direct
HR-MC***

**Bus Authority
Just \$150***

**No RTA
Driving Test**

**We will
beat any
advertised price**

**For booking please
contact in Sydney:
0412 128 443, 0435 272 878
(043 JARATPT)**

Guri Gill
0426 86 86 53

Raman
0426 86 86 85

Harman
0426 86 86 80

Drive BIG - Earn BIG!

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ

ਅਵਤਾਰ ਐਸ. ਸੰਘਾ

ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ

9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵੇਦ ਮਹਤਾ ਸਾਥੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਜਨਮ 1934 ਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਲੇਖ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲੇਖ ਬੀ. ਏ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਰਜਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਰਚੇਤਾ ਸੀ ਉਸਦੀ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹੀ ਭਾਵੇਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਈ ਕੱਚੀ ਸਿਆਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਭਾਰਤ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ 31 ਮਾਰਚ 1934 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਡਾਕਟਰ ਅਮੋਲਕ ਰਾਮ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਗੁਆ ਬੈਠਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਬਾਕੀ ਮਾੜੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਿਤਾ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਦਾਦਰ ਦੇ ਬਲਾਈਂਡ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਖੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਵੇਦ ਨੇ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਲੇਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। 1957 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਫੇਸ ਟੂ ਫੇਸ' (Face To Face) ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 'ਡੀਲਿੰਕੁਐਂਟ ਚਾਚਾ' (Delinquent Chacha) 1966 ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਇੱਕ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਨੀਊ ਯਾਰਕ' ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਖੁਦ ਇਸ ਰਸਾਲੇ ਦਾ 1961 ਤੋਂ 1994 ਤੱਕ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਰਸਾਲਾ 1925 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਛਪਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਰਿਮੈਂਬਰਿੰਗ ਮਿਸਟਰ ਸ਼ੁਆਨਜ਼' ਵਿੱਚ ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸ਼ੁਆਨਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੌਧਿਕ, ਨਿੱਘੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਆਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚਿਤਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਗਾਥਾ ਵੀ ਏ। ਮਹਿਤਾ ਦੀ 'ਲਵ ਫਾਰ ਆਲ' (Love for All) 2001 ਵਿੱਚ ਛਪੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੇਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕਰਕੇ ਆਈਆਂ ਚਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਸਫਲ ਸਾਥ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕ ਇੱਕ ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਕ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਣ ਸਕੇ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਨੋਚਿਕਿਤਸਕ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ, ਅਚੇਤ ਵਿੱਚ ਦਬੇ ਡਰ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬੜਾ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਸਤੀਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਵੇਦ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਆਪਣੀ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ 'ਏ ਬਰਸ਼ ਵਿੱਥ ਲਾਈਫ 1997' (A Brush With Life 1997) ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਲ ਇਵੇਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ "ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅੱਖ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।" ਵੇਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਛੜੀ ਜਾਂ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮਦਦ ਵਾਲੇ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਦ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ ਤਾਂ ਵੇਦ ਨੇ ਹੱਥ ਝਟਕ ਦਿੱਤਾ। ਵੇਦ ਖੁੱਦਾਰ ਸਖਸ਼ ਸੀ।

ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਈ ਵੇਦ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇ। 1971 ਤੇ 1977 ਵਿੱਚ ਗੁਗਨਹੀਮ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਮਿਲੀ। 1982 ਵਿੱਚ ਮੈਕਾਰਥਰ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਅਤੇ 2009 ਵਿੱਚ ਰੋਇਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ ਲਿਟਰੇਚਰ ਦਾ ਫੈਲੋ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਨਰੇਰੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ।

ਮਹਿਤਾ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ:- But his chief subject was loss – including the loss of his sight, which disappeared after he was diagnosed with meningitis at age 3, the loss of his home in Lahore, which he and his family were forced to flee after the partition of India, the loss of his language Punjabi, which he traded for English, and the loss of his country, which he left as a teenager to study in Arkansas, beginning a western education that included stops at Oxford and Harvard.

- ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ -

ਨੇੜਿਓਂ ਡਿੱਠਾ ਪ੍ਰੋ: ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ

ਬਰਸੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ

‘ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ’ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਤੰਗ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸ਼ਹੀਦ ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਵਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾ ਲਿਖੀ ਲੇਖੀ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਨਾਮ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਵਤਾਰ ਐਸ. ਸੰਘਾ
Avtar S Sangha
0437641033

ਇਹ ਲੰਬੀ ਚਿੱਠੀ ਉਦੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ।

ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਂਦੇ ਨੂੰ 5-6 ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਵਿਹਲ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਪਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਡਿਊਟੀ ਲੁਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸਨ। ਘਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸਟਾਫ ਰੂਮ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਤੇ ਕੁੱਝ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸ ਪਰਾਜੈਕਟ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ (Epic) ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਉਹਨਾ 'ਇਲਾਹੀ ਨਦਰਿ ਦੇ ਪੈਂਡੇ' ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਲੰਬਾ ਕਾਵਿ - ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਪੂਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਫਰਵਰੀ 2010 ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਏ। ਵਿਛੜਨ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕਰੀਬਨ 73 ਸਾਲ ਸੀ। ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਬਣਿਆ। ਦਾਹ ਸੰਸਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਝੁੰਡਾਂ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਮਦਦ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਦਾਹ ਸੰਸਕਾਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ. ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਇਵੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ:-

He was a great poet and there were several finer nuances in his poems which have become a treasure for not only the Sikh and Punjabi literature but for the mankind. While evolution and understanding of his highly in-

tellectual, philosophical and intuitive works would continue those who have delved deep into his works along with what is being written across the world can understand that he can be arraigned among the best contemporary poets in the world.” ਸੰਨ 92 ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ (ਬੀ.ਏ.ਐਮ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਗੁਰੂਸ਼ੇਕਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਵਿਚ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਇਕ ਲੈਕਚਰਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ 3-4 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮੇਰੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਮਨਾਏ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ। ਮਹਿਬੂਬ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਡਰੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ। ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਤੇ ਅਥਾਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ। ਖੁਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਘੱਖਦੇ ਤੇ ਪਰਖਦੇ ਸਨ। ਦੇਖਣ ਪਾਖਣ ਨੂੰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਿੱਜੇ ਵਧ ਲਗਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਮੌਕੇ ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਉਣ ਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਐਮ.ਏ.ਦੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਵੱਧ ਮਾਫਕ ਸਨ। ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਬੀ.ਏ, ਬੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਵੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸੋਚ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੇਂਡੂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉਪਰ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਸਰੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਦਵਾ ਦਾ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਉਹ ਬਾਹਰ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਭਾਰਤੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸਿਫਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੰਨੇ ਸਾਦੇ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਸੌਂਪਿਆਂ ਹੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫਰਾਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਐਮ.ਏ.ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਮੁਬਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਨਾਮ 'ਭੂਤਵਾੜ' ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਇਸ ਭੂਤਵਾੜ ਦੇ ਮੁਅਜਜ਼ ਮੈਂਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਸਾਧਾਰਣ ਜਿਹੇ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਮਹਿਬੂਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

111 Accounting & Taxation Consultants
111 Business & Home Loans

TAX RETURNS

Open 7 Days

Tax Returns, Home & Car Loans, BAS,
 Company Formation, SMSF Setup & Audit

Sanjeev Walia
 Level 1, 13 Flushcombe Road,
 Blacktown, NSW, 2148
 (Two minutes of walk from Blacktown Train Station)
 95-97 Wigram Street,
 Harris Park, NSW 2150

Ph: (02) 96767302 Mobile : 0431312081

Email: 111taxconsultant@gmail.com W: www.111homeloans.com.au

ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹੈਰਲਡ

ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਕਿੱਤਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 20 ਤਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ।

thepunjabherald1@gmail.com

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਪਵਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 20 ਤਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ।

If somebody wishes to discontinue the advertisement, then please intimate us by calling 0437641033 before 20th every month.

ਸੰਪਰਕ 0437641033

Disclaimer

The Punjab Herald and the staff associated with it are not responsible for any claims made by the advertisers and do not endorse any product or advertisement published in the newspaper. The views expressed in the advertisement and various articles belong solely to the concerned advertisers and authors. They do not reflect the views of the newspaper management. Jurisdiction Sydney.

Looking For Bride

Looking for beautiful and educated Jat Sikh girl for clean shaven Jatt Sikh boy, 1988,6'1, MBA from UK. Currently on Student visa in Sydney. Living with his elder brother.

Contact: **+61422098620**

Email : **manjyotsinghkhaira@gmail.com**

Bride Wanted

Resident in Australia Software Engineer, 91 Born Gur Sikh Boy. Seeking Educated Girl from

Gursikh family. Father Retd. from Govt Job, Mother House wife, own house in SAS Nagar.

Contact: **0435472706**

ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਲਈ ਟੈਸਟ ਤੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕੋਵਿਡ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ 'ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ' ਦੀ ਕੌਮੀ ਰਣਨੀਤੀ ਐਲਾਨੀ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ ਨੇ '100 ਡੇਅਜ਼ ਮਾਸਕ ਚੈਲੰਜ' ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਰੋਨਾ ਟੈਸਟ ਤੇ ਇਕਾਂਤਵਾਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ

ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ 'ਰੋਕ' ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਹੁਣ ਬਾਇਡਨ ਹਵਾਲੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 46ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਹਲਫ ਲੈ ਲਿਆ। ਹੈਰਿਸ (56) ਅਮਰੀਕੀ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੈਰਿਸ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਜਮਾਇਕਨ-ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ ਅਮਰੀਕੀ

ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਝੋਝੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਮੰਗਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਘਰੇਲੂ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਭਾਂਜ ਦੇਣਗੇ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਮਰ ਦਰਾਜ (78) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਣਗੇ। ਹਲਫਦਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਇਕਾ ਲੇਡੀ ਗਾਗਾ ਨੇ ਕੌਮੀ ਤਰਾਨਾ ਗਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਇਡਨ ਤੇ ਹੈਰਿਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਉੱਘੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਵੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡਨ ਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈਰਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਭ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਲਫਦਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਸੂਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੈਪੀਟਲ ਹਿੱਲ 'ਚ 6 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕੋਵਿਡ ਨੋਮਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਦਰ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮੇਲਾਨੀਆ ਟਰੰਪ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਫਲੋਰਿਡਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ 'ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਦਿਨ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੁਣ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ

ਹਲਫਦਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੌਰਜ ਬੁਸ਼, ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਤੇ ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

CHANGE OF NAME

I have changed my name from
PATEL SIGMABEN RAMESHBHAI to
PATEL SIGMA HARSHIT
 Address:
 6 Ellerston Glade
 Blacktown NSW 2148

ਲੀਹੋਂ ਲੱਥੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ-ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਜਬਰਦਸਤ ਝੜਪਾਂ

ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ-ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਰਡਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਲੱਥ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਫ਼ਾੜ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਤੇ ਡਾ. ਦਰਸਨ ਪਾਲ ਆਦਿ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਤੈਅ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਗਠਨ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਦੂਸਰੇ ਧੜਾ ਮਿੱਥੇ ਰੂਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਿੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਕੇ ਤੋੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਜਿਥੇ ਜਬਰਦਸਤ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਰੇਡ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਕਤ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਪਹੁਦਰੇਪਣ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਜਲ੍ਹਾ ਰੁਦਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਜਪੁਰ ਦੇ ਇਕ 28 ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਗਈ ਜਦਕਿ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ 18 ਸਾਲਾ ਹਿਮਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰੁਦਰਪੁਰ ਦੇ 29 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ

ਸਾਰੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਤੇ ਕਰੇਨਾਂ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਘੰਟੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਨਾਕਾ ਤੋੜ ਕੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਕਿਸਾਨ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ ਛੱਡੇ ਗਏ, ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਕੇਵਲ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਬਲਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੱਟੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਸ ਕਦਰ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਫਸੀਲ 'ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨ ਟਰੈਕਟਰ ਲੈ ਕੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ ਜੰਮ ਕੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝੜਪਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਗੋਲੀ ਵੀ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਫਸੀਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗੁੰਬਦਾਂ ਤੇ ਫਸੀਲ 'ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ

ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਉਲਟ ਪਰੇਡ ਦਾ ਰੂਟ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਉਣ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਆਗੂ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰੋਕਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਤੇ ਤੈਅਸੁਦਾ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ 'ਤੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਰਿੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਕਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈਆਂ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਗਿਣੀ ਮਿੱਥੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕੋਝੀ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੇਵਲ ਰਿੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਰਿੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪਰੇਡ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਓਧਰ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਨੇ ਵੀ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪ ਮੁਹਾਰਾ ਵਹਿਣ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਹ ਵੀ ਵਹਿ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਦਾਗੇ-ਇਕ ਮੌਤ ਜਿਸ 'ਚ ਆਏ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਲਹਿਰਾਇਆ ਕੇਸਰੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡਾ

ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਖਮੀਆਂ 'ਚ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਲੀਹੋਂ ਲੱਥਣ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਇਸ ਕਦਰ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਧੜਾ ਪਰੇਡ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੀ ਤੇ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਜਾਣ ਲਈ ਬਜਾਇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾਲ ਬਾਈਪਾਸ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਕਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਜਬਰਦਸਤ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਰਿੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਲਗਾਈਆਂ

ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ?

ਕਿਸਾਨ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰੇਡ ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਚਿੜੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੜਕ ਸਕਦੀ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਉਥੇ ਜਾ ਸਕਣਾ ਏਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਥੇ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਕਿਉਂ ਰਹੇ ਆਦਿ ਸਵਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਬਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਭਿਮਨਿਊ ਕੋਹਾੜ ਨੇ ਵੀ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜੰਮਿਵਾਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਵੱਡੀ ਢਾਅ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਾਂਤਮਈ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਅ ਲੱਗੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਖਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਅ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ

ਕਿਸਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਰਸਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਰਾਂ ਤੇ ਕਰੇਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਟਿੱਪਰ ਤੇ ਕਰੇਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚਲਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵੀ ਛੱਡੇ ਗਏ। ਇਸ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਥਰਾਓਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੌੜ ਕੇ ਬਚਾਈ ਜਾਨ

ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਟਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਹ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਦੌੜਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਵਹਿਣ 'ਚ ਵਹਿ ਕੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਉਥੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ: ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੁੱਕ ਆਊਟ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ

ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐੱਸਐੱਨ ਸੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੁੱਕ ਆਊਟ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈਆਂ ਕਈ

ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਏ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹ ਬੁੱਧਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਰੋਮ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ 'ਚ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੰਨਤੋੜ

ਰੋਮ : ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਰੋਮ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ 'ਚ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੂਤਘਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਦਾ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਝੰਡਾ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੂਤਘਰ ਨੇ

ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਅਤੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਭਵਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੋਮ ਸਰਕਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਵੀ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡੇ ਵੀ ਸਨ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਏ ਗਏ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਹਿੰਸਾ : 84 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ, 38 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਕੀਤੀ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ 38 ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 84 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟਰੈਕਟਰ ਮਾਰਚ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾਗਤਰ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕਈ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਟਰੈਕਟਰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 9 ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ

ਮੌਕੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ 1700 ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਕ੍ਰਾਇਮ) ਬੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕ੍ਰਾਇਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 9 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਵਲੋਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲਾਂ ਦੇ ਡਾਟੇ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਸੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ 1700 ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਾਂ ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਫੁਟੇਜਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਰੀਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ 1700 ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਾਂ

ਮੋਗਾ ਦੇ 11 ਨੌਜਵਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ

ਕਿਸਾਨ ਟਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਤਤਾਰੀਏਵਾਲਾ ਦੇ 11 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਤਤਾਰੀਏਵਾਲਾ 'ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਲਕੇ ਮੋਗਾ ਤੋਂ 40 ਵਕੀਲ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਗੇ। ਕੁਝ ਵਕੀਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜਮਾਨਤ ਅਰਜੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਥੇ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪੈ ਰਹੇ ਰੌਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਸ਼ਰਨ ਆਏ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਾਮਨੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਤਾਰੀਏਵਾਲਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬੇਕਸੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਜੁਆਇੰਟ

ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਕਾਲਤਨਾਮੇ ਲੈ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤਾਂ ਦਿਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੰਘੂ ਪਹੁੰਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਹੋਈਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਾਭੇ ਤੋਂ ਆਏ ਵਕੀਲ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਦਰਜ ਐੱਫਆਈਆਰ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜਵੰਧਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੈਰਵੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਨਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪੁਲਵਾਮਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਜਲ੍ਹਿਾ ਪੁਲਵਾਮਾ ਵਿਖੇ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਘੇਰੇ 'ਚ ਫਸੇ ਹਿਜ਼ਬੁਲ ਮੁਜਾਹਦੀਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਸਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਖਮੀ ਇਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਰੋਜ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਵਾਮਾ ਦੇ ਕਾਕਾਪੋਰਾ (ਲਲਹਾਰ) ਦੇ ਭਟਪੋਰਾ ਪਿੰਡ 'ਚ ਬੀਤੀ ਦੇਰ ਸਾਮ (ਸੁਕਰਵਾਰ) ਨੂੰ 50 ਆਰ.ਆਰ., ਐਸ.ਓ.ਜੀ. ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਜਦ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇਤੀ ਤਾਂ ਇਕ ਮਕਾਨ 'ਚ ਲੁਕੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਜ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਰੂਫ ਸੇਖ ਤੇ ਅਕੀ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਏ.ਕੇ. 47 ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਸਲ੍ਹੇ ਸਮੇਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਐੱਸਐੱਚਓ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੁਲਜਮ ਰਣਜੀਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲੇ- ਬੇਟਾ ਬੇਕਸੂਰ

ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ : ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਾਵਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਕਾਜ਼ਮਪੁਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀਆਂ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਕਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ 'ਚ ਹਨ। ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ 21 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ 20 ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। 26 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਬੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੇ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਉਹ ਇਦਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੁਲਾਸ਼ਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਲਵਾਹਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਟਰੈਕਟਰ ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਬਹਿਕਾਵੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵੱਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਤੇ ਝੰਡਾ ਫਰਿਹਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੁਲਾਸ਼ਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਟੈਂਟਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੁਲਾਸ਼ਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੂਹ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਡੀਜੀਪੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਦੂਤਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਹਵਾਲੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਦੂਤਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਸਮੇਂ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਕੈਮਰੇ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਰੋਨ ਮਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਚੌਕਸੀ

ਦੂਤਘਰ 'ਤੇ 2012 'ਚ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦਾ ਇਕ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਿੰਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਦਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲ ਦਾ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮ ਏਸ਼ੀਆ ਖੇਤਰ 'ਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਹਮਲੇ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕ ਤੇ ਡਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਦੂਤਘਰ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹਰ ਸੂਚਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਵਲੋਂ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਬਾਰਡਰ- ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨਾਲ ਅੱਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿੱਟੋਵੰਡ ਤੇ ਸ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਵਲੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਮੇਟੀ ਖੇਤੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਧਰ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪੱਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੁਨੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਫਰੀਲਾਂਸਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਨਦੀਪ ਪੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੰਘੂ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਅਮਪੁਰ ਬਾਦਲੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਨੀਆ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਨਾ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੁਨੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਫਰੀਲਾਂਸਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਨਦੀਪ ਪੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੰਘੂ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਅਮਪੁਰ ਬਾਦਲੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣੇ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਨੀਆ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਨਾ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

(ਸ)ਗਲੀ ਰਾਮ

ਕਹਾਣੀ

ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ

ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਸਨ ਕਿ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਚੰਗਾ

ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ

1960-70 ਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਾਲਜ ਐਸੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਬੰਦੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਾਲਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਹ ਕਾਲਜ ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਰਚੇ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ 75 ਕੁ ਫੀਸਦੀ ਲੈਕਚਰ ਲੈਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਹੀ ਕੁਝ ਅਰਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸਟਾਫ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਜਮਾਤਾਂ ਵੀ ਆਰਟਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਤਾ ਸਟਾਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਟਾਫ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵੱਧ ਤੇ ਲਾਇਕ ਘੱਟ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਕਰੀਬਨ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅਜਕਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਏ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਏ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟਾਫ ਅਕਸਰ

ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬੰਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ‘ਮੁਨਾਰਕੀ’ (Monarchy) ਨੂੰ ‘ਮੁਨਾਰਚੀ’ ਬੋਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ‘ਕੈਜ਼ਮ’ (Chasm) ਨੂੰ ‘ਚੈਜ਼ਮ’ ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਐਮ.ਏ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਹਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਟਿੱਚਰੀ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਕਹੇ ‘ਚੈਮਿਸਟਰੀ’ (Chemistry) ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ‘ਕੋਪੜਾ’ (Chopra) ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ।”

ਅਵਤਾਰ ਐਸ. ਸੰਘਾ
(ਸਿਡਨੀ)
Avtar S. Sangha
ਸੰਘਾ: 0437641033

ਵੱਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਏ। ਘੱਟ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ। ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਵੀ ਪੂਰੇ ਗਰੇਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਲਜ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਵਲ ਨੂੰ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਾਲਜ ਕੁਝ ਸਾਲ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦਿਆ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਪੂਰੇ ਗਰੇਡ ਤੇ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਅਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਨ। ਜਦ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਣਦੀ

ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਿਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਔਖੇ ਮਜ਼ਮੂਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ 1969-70 ਤਕ ਤਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਏ ਪਾਸ ਬੰਦਾ ਵੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਉਦੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਪੈਨਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਾਲੇ ਨੇ ਸਕੂਲ ਚੋਂ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਲਾਲਾ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਾਂ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਲ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੁਮਨ ਨੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ

ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ। ਇੱਕ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਸ਼ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਾਲਾ ਸਗਲੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰ 22 ਸਨ ਪਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਸਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਰ, ਭੱਠੇ ਵਾਲੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਨਮੇ ਵਾਲਾ ਰਾਮ ਪਾਲ, ਸੁਨਿਆਰਾ ਕੇਸ਼ਵ, ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਗੌਤਮ ਤੇ ਆਡੂਤੀਆ ਨੀਲ ਕੰਠ ਲੈ ਲਏ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਮੈਂਬਰ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਸਨ ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉੱਠੇ ਸਨ। ਕਾਲਜ ਤਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਚਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਸਪੋਂਸਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਵਲ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕਾ ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਖਤੋ-ਖਤਾਬਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਖਤੋ-ਖਤਾਬਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੀ

ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਦੋ ਪੂਰਣ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ। ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਚੰਗਾ ਸਟਾਫ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾੜਾ ਮਾੜਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਜਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਪਚੱਧੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮੀਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਾੜੀਆਂ ਲੈਕਚਰਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ‘ਮੁਨਾਰਕੀ’ (Monarchy) ਨੂੰ ‘ਮੁਨਾਰਚੀ’ ਬੋਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ‘ਕੈਜ਼ਮ’ (Chasm) ਨੂੰ ‘ਚੈਜ਼ਮ’ ਕਿਹਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਐਮ.ਏ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਹਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਟਿੱਚਰੀ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਕਹੇ ‘ਚੈਮਿਸਟਰੀ’ (Chemistry) ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ‘ਕੋਪੜਾ’ (Chopra) ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ।” ਕਾਲਜ ਲਈ ਮਾਨਤਾ, ਦੋ ਕੁ ਕਮਰੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰਨ ਤੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਲੈਕਚਰਾਰ

ਵੀ ਆਈਆਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਆਪ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਪੂਰੀ ਯੋਗ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ। ਕੋਈ ਲਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੱਭੀ ਜਾਵੇ। “ਕੋਈ ਐਸੀ ਲੜਕੀ ਲੱਭੋ ਜੋ ਹੋਵੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਵਧੀਆਂ ਹੋਵੇ”, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਗਲੀ ਰਾਮ ਨੇ ਗੱਲ ਤੋਰੀ। “ਲਾਲਾ ਜੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਇਕ ਅੱਧਾ ਸਿੱਖਾਂ ਚੋਂ ਵੀ ਰੱਖ ਲਓ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਇੱਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ ਵੀ ਜੱਟਾਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ”, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇ। “ਗੱਲ ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਵੀ ਠੀਕ ਏ। ਸਾਡਾ ਮਸਲਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕਾ ਦਾ ਏ। ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਏ ਕਿ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਕਿਸ ਫਿਰਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਦੀ ਏ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਐਮ.ਏ ਪਾਸ ਲੜਕੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਘੱਟ ਹਨ।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਏ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਕੋਈ

ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਪੇਂਡੂ ਲੜਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜ ਨੇ ਪੂਰਾ ਪਰਖ ਕੇ ਹਿਸਾਬ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਲੜਕੇ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਕਮੇਟੀ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝੇ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਜਿਹਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ।

ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਲਾਇਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਹਦੀ ਚੰਗੀ ਟੌਹਰ ਹੋਵੇ। ਜਦ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਲੜਕਾ ਲਾਇਕ ਹੀ ਬਹੁਤ ਏ। ਉੱਥੇ ਕੱਚਾ ਏ ਇੱਥੇ ਪੱਕਾ ਲੈ ਆਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰੇ ਗਰੇਡ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਸਕੀਮ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਲੜਕਾ ਵੀ ਸੁਖੀ ਤੇ ਕਾਲਜ ਵੀ ਖੁਸ਼। ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਰਖ ਕਸੌਟੀ ਅਕਸਰ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਣਜਾਣ ਉੱਚਾ ਅਦਾਰਾ ਵਧੀਆ ਸਮਝਣ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਬੋਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਚਮੱਚ ਵਧੀਆ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਲਗ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਲੱਭਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਸੋਚੋ, ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਾਹਰ ਆਕੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖ ਲਓ। ਬਾਕੀ ਫਿਰ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ”, ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ।

ਇੰਟਰਵਿਊ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਚਾਰ ਹੀ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤੀਸਰੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਏ ਪਾਸ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਰਜੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਵੀ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਊ ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਸਨ। ਜਦ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਕੇਸ਼ਵ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, “ਮਾਨਯੋਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ,

ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ ਨਹੀਂ ਏ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਿੰਨੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਏ?”

“ਫਿਰ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ?” ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਬੋਲਿਆ। “ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ।

ਉਸ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਲਿਆਓ ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਲਜ ਨੇ ਕੱਚੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਕਾਲਜ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪਰਖ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬਸ ਸਿੱਧਾ ਉੱਥੋਂ ਲਿਆਕੇ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਓ ਤੇ ਰੱਖ ਲਓ। ਉਹਨਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪੀਠੇ ਨੂੰ ਛਾਨਣ ਦੀ

ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ”, ਕੇਸ਼ਵ ਨੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ।

“ਉਹ ਦੋ ਕੇਸ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?” ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੁਮਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। “ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ

ਬੈਠੇ

ਨੀਲਕੰਠ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਦੋਹਤੀ ਏ, ਨੀਲਮ। ਉਹ ਡੀ.ਏ.ਵੀ ਕਾਲਜ ਰਾਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਏ। ਅਜੇ ਕੱਚੀ ਏ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਏ ਕਿ ਕਾਲਜ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੂਜੀ ਸੁਨਿਆਰੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਸੁਨੀਤਾ ਏ। ਉਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਮ.ਏ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਏ। ਉਸਨੇ ਪਿਛਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਐਸ.ਡੀ ਕਾਲਜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ

ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਪੂਰੀ ਪਰਖ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੀ ਏ।”

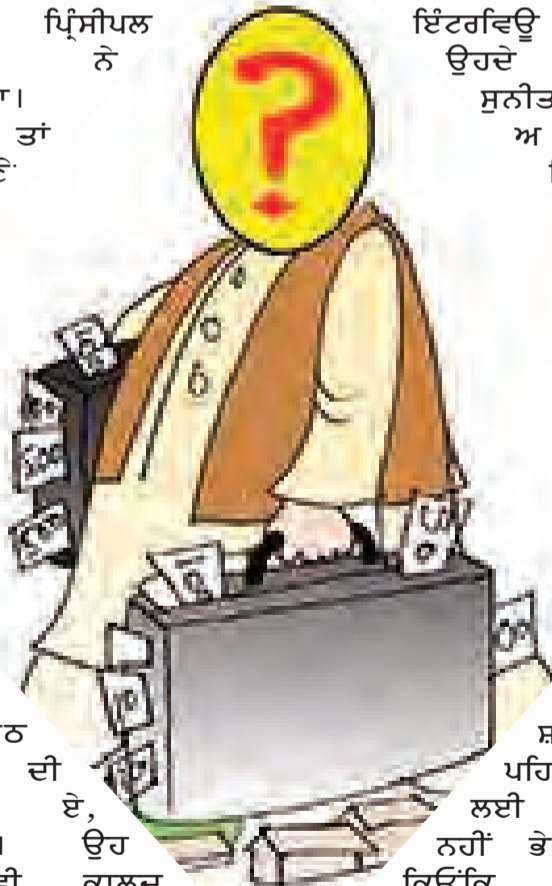
ਅੱਗੇ ਰੈਗੂਲਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।” ਕੇਸ਼ਵ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਗਈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ

ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ ਪੱਟ ਲਓ। ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਾ

**ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਲਾਇਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ
ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਚੰਗੀ ਟੌਹਰ ਹੋਵੇ। ਜਦ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ
ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ
ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਲੜਕਾ ਲਾਇਕ ਹੀ ਬਹੁਤ
ਏ। ਉੱਥੇ ਕੱਚਾ ਏ ਇੱਥੇ ਪੱਕਾ ਲੈ ਆਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰੇ ਗਰੇਡ ਵਿੱਚ ਲੈ
ਆਂਦਾ। ਸਕੀਮ ਵਧੀਆ ਰਹੀ। ਲੜਕਾ ਵੀ ਸੁਖੀ ਤੇ
ਕਾਲਜ ਵੀ ਖੁਸ਼। ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਰਖ ਕਸੌਟੀ
ਅਕਸਰ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਣਜਾਣ
ਉੱਚਾ ਅਦਾਰਾ ਵਧੀਆ ਸਮਝਣ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ
ਲੋਕ ਬੋਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਚਮੱਚ ਵਧੀਆ ਹੈ।**

“ਮੇਰੀ ਦੋਹਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਡੀ.ਏ.ਵੀ ਕਾਲਜ ਵਾਲਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਲਈ ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਏ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ”, ਨੀਲਕੰਠ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ।

“ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਤੋਂ ਅਰਜੀ ਭਿਜਵਾ ਲੈਂਦੇ

ਰੱਖੀ। ਸੁਨੀਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਕਾਫੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏ। ਭਾਂਵੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਊਂਦਾ ਏ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲੀ ਰਾਮ ਲਿਖ ਕੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੂਹਰੇ ਸੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਕਰਦਾ ਏ ਪਰੰਤੂ ਨਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੂਝਵਾਨ ਲੈਕਚਰਾਰਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਵਧੀਆ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਏ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸੁਮੇਲ ਬਣ ਗਈ ਏ। ਸੂਝਵਾਨ ਲੈਕਚਰਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਐਸੀਆਂ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਕਾਲਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਏ। ਕੇਸ਼ਵ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਲਜ ਵਾਸਤੇ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੀ ਯੋਗ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋ ਗਈ ਏ।

..... ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਸੀ। ਕੇਸ਼ਵ ਨੇ ਅੰਕਲ ਨੀਲਕੰਠ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸਭ ਨੇ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਕੇਸ਼ਵ ਨੀਲਕੰਠ ਨੂੰ ਕੰਟੀਨ ਵਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾਲ ਗੌਤਮ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਵੀ ਹੋ ਤੁਰਿਆ ਸੀ। “ਕੇਸ਼ਵ ਤੇਰਾ ਸੁਝਾਅ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਮਾਹਰ ਬੰਦਾ ਚੁਣਨ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਏ। ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਦਾ ਚੁਣਿਆ

ਰੱਖੋ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ- ਹਾਥੀ ਚੂਹੇ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਕਰਦੇ”, ਗੌਤਮ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ। “ਬਹੁਤ ਠੀਕ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੂੰ ਦੇਖ ਲੈ ਬਈ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਏ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਮੈਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਇਕ ਐਸਾ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਮਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲੋਂ ਪੱਟਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮੇਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚ ਪੈਰ ਪੈਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਾਰੇ ਨਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਖਰੀਦਣ ਵੇਚਣ ਦੇ ਗੁਰ ਇੰਨੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਏ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਮਦਨ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੌਗੁਣੀ ਹੋ ਗਈ ਏ। ਬੱਤਖ ਦਾ ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਵੀ ਤੈਰਾਕ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਬਾਜ ਨੂੰ ਉਡਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ?” “ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।” “ਤੇਨੂੰ ਪਤਾ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਦਸੂਹਾ ਅਤੇ ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮੈਨੇਜਰ ਜਿਆਦਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਦਫਤਰ ਹੀ ਬੈਠਦਾ ਏ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮੋਟੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਵਧੀਆ ਸਰਮਾਇਆ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਏ। ਤੇਰੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਅ ਨੇ ਵੀ ਕਾਲਜ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੂਹਰਾ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਏ।” “ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨੀ, ਗੌਤਮ।” “ਧੰਨਵਾਦ, ਕੇਸ਼ਵ।”

ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਰੋਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਤਾਂ ਕੀ ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਹਿਤ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹਰ ਆਮ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਖੰਭਾ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਵਰਗ ਆਪਣਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਮ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੀਡੀਆ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਮੀਡੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਜੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੀ ਗਈਐਕ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮੀ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੌਮੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਕ-ਤਰਫਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-- ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ, ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪਾਲਕ-- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਾਏ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੀ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ। ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਖੰਭਾ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਇਕ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਏ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮਸਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮੀਨਾਂ ਖੁਸ਼ਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗ ਪਏ ਸਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਮੀਨ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ

ਅਜਿਹੀ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਸਿਰਜੀ ਗਈ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਰੰਗਤ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਕੌਮੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਖਬਰਾਂ ਆਉਣ ਕਾਰਣ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਏ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਪੱਖੀ ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਕਦੇ ਵੱਖਵਾਦੀ, ਕਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਗਰਦਾਨ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਤੇ ਹੋਰ

ਹੋਰ ਲੇਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੁਦਾਇ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤਕ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਲਈ ਕੁਝ ਕੁ ਮੀਡੀਆ ਹਾਊਸਜ਼ ਦੀ ਬੜੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਰਪੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਦਕਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀ ਆਰ ਪੀ ਵਧੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ

ਸੰਘਰਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ, ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਤਕ ਹੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਵੱਡਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਬਰ ਦਾ ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਹੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੰਗਿਆਈ ਨੂੰ ਬੁਰਾਈ ਵਿਚ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੀਡੀਆ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪੜ੍ਹਣ-ਸੁਣਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਬੁਰਾਈ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਉਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੌਰਚਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਵਰਨਾ ਹੁਣ ਤਕ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਲ ਮੀਡੀਆ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਣ ਇਹ ਵੀ ਬਣਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ

ਉਥੇ ਚਲ ਰਹੇ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਫੰਡਿੰਗ ਤੇ ਕਈ ਪੁਸ਼ਨ ਚਿਨ੍ਹ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪਖ ਪੂਰ ਰਹੇ ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਈ ਟੀ ਸੈੱਲ ਨੇ ਕੁੱਝ ਹੱਦ ਤਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ
ਮੋਬਾ: 0470382759

ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਲਗੇ ਮੌਰਚੇ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ 'ਟਰਾਲੀ ਟਾਇਮਜ਼' ਲਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਅਤੇ

ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰ ਦਸ਼ਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੈਸਬੁਕ ਪੇਜ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਅਕਾਊਂਟ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੱਟਸਐਪ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਸਨੈਪਚੈਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ2ਟਵਿੱਟਰ ਵਰਗੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਵਲੋਂ ਖੁੱਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਪਲ ਪਲ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫੀਡਬੈਕ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਦੋ-ਤਰਫਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸੇਧ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਵਰਗ ਯੂ ਟਿਊਬ ਰਾਹੀਂ ਆਨਲਾਈਨ ਚੈਨਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਵਰਗ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਲੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਰ ਖਬਰ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਥੇ ਡੇਰਾ ਅਜਮਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਵਿਚੋਂ Prime Asia, NDTV, Spokesman, E9 Punjabjahi, Daily post, Sikh Sangat tv, Global TV Punjab, Pro TV, tv Punjab, lalantv, Ajit Anjum, Punjab Television, Uncut, Jat Babe, News Punjab ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਚੈਨਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਭਰਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਨ ਮੰਨਣ ਕਾਰਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਪਰੇਡ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਤੇ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡੇ ਲਗਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਉਟਰ ਰਿੰਗ ਰੋਡ ਤੇ ਮਿਥੇ ਰੂਟ ਤੇ ਇਕ ਮਾਰਚ ਕਢਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰੂਟ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੇ ਪੁਜ ਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜਦ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚੇ ਵਲੋਂ ਮਿਥੇ ਰੂਟ ਤੇ ਕੱਢੀ ਗਈ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਪਰੇਡ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਲੋਕਾਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕ ਭਾਵਨਾ, ਮਨੁੱਖਤਾ, ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਟੀ ਆਰ ਪੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਸਿਰਲੇਖ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਹੋੜ ਲਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਚੈਨਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਕੇਵਲ ਪੀਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਪੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਸੱਚਾਈ ਅਧਾਰਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਸਤਕਾਰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਸਿਡਨੀ (ਪੱਤਰਕਾਰ): ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਡਨੀ ਦੇ ਗਲੈਨਵੁੱਡ ਵਿਖੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰੋਸ ਨੂੰ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਚੀਨ ਨੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲਿਆ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ, ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਖੁਲਾਸਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਸਲੀ ਸੀਮਾ ਅੰਦਰ ਉਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਣਾਏ 101 ਦੇ ਕਰੀਬ ਘਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚਰਮ ਸੀਮਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਣਾਅ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਮੁੜ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਪਿਛੋਂ ਚੀਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚਲਾਕੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਵਾਇਰਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੀਨ ਨੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ ਵਸਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 101 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਘਰ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 1 ਨਵੰਬਰ, 2020 ਨੂੰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਲਚਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਪਿੰਡ ਉਪਰੀ ਸੁਬਨਸ਼ਿਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਤਸਾਰੀ ਚੂ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਡੇ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਹਿਮਾਲਾ ਦੇ ਪੂਰਵੀ ਰੇਂਜ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ

ਵਿਚਾਲੇ ਗਲਵਾਨ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿੰਸਕ ਝੜਪ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਝੜਪ

ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 20 ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੀਨ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਫੌਜੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚੀਨ ਨੇ ਆਧਿਕਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਕਈ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕੜਾਕੇ ਦੇ ਠੰਡ ਅਤੇ ਅੱਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੇ ਡਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਮੁੜ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੀਂ ਤਸਵੀਰ 1 ਨਵੰਬਰ, 2020 ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਿਲਾਣ ਜਦੋਂ 26 ਅਗਸਤ 2019 ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਉਸਾਰੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਿਜ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਚੀਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੇੜੇ ਉਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੇੜੇ ਆਪਣੇ ਇੰਫਰਾਸਟਰਕਚਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰੰਗ, ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾ ਕਿਸਾਨੀ ਝੰਡਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਿੱਬ-ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛਾਪ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਬੀਤਿਆ। ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਲੋਹੜੀ ਤਕ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਰੱਜ ਕੇ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ ਗਈ। ਗੁਣ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੜੀ ਛੱਡ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 26 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਟਰੈਕਟਰ ਰੈਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਫਿਰ ਵੀ ਸਬਕ ਨਾ ਸਿਖਿਆ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ

ਅਸਰ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਰਾਤ ਚੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਾਤ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਧਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਬਾਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਠਿੰਡਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਲਾੜਾ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨਾਲ ਬਰਾਤ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਵਿਆਹ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਆਈ ਬਾਰਾਤੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡ ਕੇ ਵੀ ਖੂਬ ਭੰਗੜਾ ਪਾਇਆ। ਵਿਆਹ

ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪੱਤਣ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕੁੱਝ ਮੌਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਣੀਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੱਕੀ ਮੰਗ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲੁਟੇਰਾ ਗਿਰੋਹ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਮੁਕਾਬਲਾ, 1 ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਮੌਤ 4 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ

ਪੱਟੀ- ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਪੱਟੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਹੀ ਗੀਜ਼ਰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਪੰਜ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਲੁਟੇਰੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਲੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਵੇਰੇ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਲੁਟੇਰੇ ਦੋ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰਦਾਤ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ 4 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ

ਇਹ ਪੰਜੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਲੁਟੇਰੇ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲੁੱਟ ਖੋਹ ਕਰਕੇ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੱਟੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਮਹੀ ਗੀਜ਼ਰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੈਲੇਸ ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਸੜ੍ਹੇ ਦੇ ਖੇਤ 'ਚ ਲੁੱਕ ਗਏ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੌਂ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਮਹੀ ਗੀਜ਼ਰਟ 'ਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਢੇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਉਸਤਾਦ ਗੁਲਾਮ ਮੁਸਤਫਾ ਖਾਨ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ

ਮੁੰਬਈ: ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਾਰਡੀ ਉਸਤਾਦ ਗੁਲਾਮ ਮੁਸਤਫਾ ਖਾਨ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਲੜਾ ਮੰਗੋਸਕਰ ਨੇ ਦਿਹਾਂਤ ਦੀ ਖਬਰ ਅਪਣੇ ਟਵਿੱਟਰ 'ਤੇ ਪਾਈ ਹੈ। 89 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨਮਰਤਾ ਗੁਪਤਾ ਖਾਨ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸਤਾਦ

ਗੁਲਾਮ ਮੁਸਤਫਾ ਖਾਨ ਦਾ ਜਨਮ 3 ਮਾਰਚ 1931 ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਦੌਨ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ, ਇਨਾਇਤ ਹੁਸੈਨ ਖਾਨ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਕ ਮਾਸਟਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਗਾਇਕੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਭਜਨ ਗਾਇਕ ਨਰਿੰਦਰ ਚੰਚਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਮੋਦੀ ਸਣੇ ਕਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਜਨ ਗਾਇਕ ਨਰਿੰਦਰ ਚੰਚਲ ਦਾ ਅੱਜ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 76 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ 'ਚਲੋ ਬੁਲਾਵਾ ਆਇਆ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਤੂਨੇ ਮੁੱਝੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਲੀਏ' ਆਦਿ ਆਪਣੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਜਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ 12.15 ਵਜੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 27 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਆਈ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। 1940 ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨਮਕ ਮੰਡੀ 'ਚ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਨਰਿੰਦਰ ਚੰਚਲ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਜਨ ਤੇ ਆਰਤੀ

ਗਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 1973 ਵਿੱਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਡਿੱਪਲ ਕਪਾੜੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਬੋਬੀ' ਵਿੱਚ ਗਾਏ ਗੀਤ 'ਬੋਸਕ ਮੰਦਰ ਮਸਜਿਦ' ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਗਾਣੇ ਲਈ 1974 ਵਿੱਚ ਚੰਚਲ ਨੂੰ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਸਰਬੋਤਮ ਪਲੇਅਬੈਕ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1983 ਵਿੱਚ ਰਾਜੇਸ਼ ਖੰਨਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਅਵਤਾਰ' ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਇਆ ਗੀਤ 'ਚਲੋ ਬੁਲਾਵਾ ਆਇਆ ਹੈ' ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ। ਭਜਨ ਗਾਇਕ ਨਰਿੰਦਰ ਚੰਚਲ ਨੇ ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ 'ਮਿੱਡਨਾਈਟ ਸਿੰਗਰ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜਕਿਰ ਕੀਤਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਟੀਵੀ ਐਂਕਰ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਟੀਵੀ ਐਂਕਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਰਾਏ-ਧਮਕਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵੇ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਟੀਵੀ ਐਂਕਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੀ ਮਰਦਾਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਤਲ ਬੰਦ ਹਨ। ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ

ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੀਜੀਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੀਜੀਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਾਲੇ ਤਕ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਉਹ ਕੋਈ ਮਦਦ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਂਕਰ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬੇਵੱਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਲਗਿਆ ਕਲੰਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਤਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਅਪਣੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਜਾਂ ਧਰਨੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗ਼ਲਤ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਦੱਸ ਕੇ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਊ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਮੰਗ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ 1947 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰ ਮੰਗ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ, ਪਾਣੀਆਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਗ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ 1961 ਵਿਚ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੌਰ ਸ਼ੌਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਅਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਵਾਉਣ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਭੋਗਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਾਂਗ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜੂਨ 2020 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਹਾਲੀ ਸਾੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਪਹਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਝੱਟ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 12 ਸਤੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨੋਂ ਬਿਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਰੇਲਾਂ, ਸੜਕਾਂ, ਟੋਲ ਪਲਾਜ਼ਿਆਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਾਲਾਂ ਅੱਗੇ ਧਰਨੇ ਲਗਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਗੋਂ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ

ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਅਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਗਵਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਨ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ, ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਕਾਊ ਮੀਡੀਆ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਦੀ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇੰਜ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਏਜੰਸੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਰੋਜ਼ ਉਸ ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਦਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਝੱਲਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਜਿਹੜੇ ਰਾਫ਼ੇਲ ਜਹਾਜ਼ ਫ਼ਰਾਂਸ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕੁੱਝ ਕੁ ਜਹਾਜ਼ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਸੁਪਰਪਾਵਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੱਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਪਰ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਕੁੱਝ ਕੁ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਇਆ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੇ ਮਿਰਚਾਂ ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ 1660 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖ਼ਰੀਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਰਖਿਆ ਇਹ ਮਿਰਚਾਂ ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਕਰਨਗੇ, ਵਾਹ ਬਈ ਬਾਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਡਰਾਮਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆ ਗਿਆ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਮਾਮਲਾ। ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਛਾਲਣ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮ ਹਤਿਆ ਨੂੰ ਕਤਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ ਮਿੱਤਰ ਰੀਆ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਵਿਰੁਧ ਇਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਧੂਆਂਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਪੂਰੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇਸ ਕੇਸ ਤੇ ਚਰਚਾ

ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਰੀਆ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਇਕ ਐਮ.ਪੀ. ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ੂਬ ਭੰਡਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰੀਆ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਏਮਜ਼ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਤਮ ਹਤਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਕਿਥੇ ਚੁੱਪ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਗੱਲ ਕਾਹਦੀ ਕਿ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਕ ਹਾਲਤ ਜੋ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਮਾੜੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਹਟਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਮਾਰਚ ਕਰਨਗੇ ਤਾਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ

ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਹੋ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਠੋਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਮਾਰਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਖੱਟੜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਲਗਾ ਦਿਤੇ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਇਹ ਬੈਰੀਕੇਡ ਰੁੱ ਦੇ ਠੱਬੇ ਵਾਂਗ ਉਡ ਗਏ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਕਿਸਾਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬੈਰੀਕੇਡ ਨੂੰ ਹਟਾ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਭਲਾ

ਹੋਵੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੱਟੜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸੱਚਾਈ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਅਪਣਾ ਰੋਲ ਚੰਗਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਏ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਗਈਆਂ ਪਰ ਸਮਝਦਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੇਲ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਦਾਸ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਏ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ 80 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ 62 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੋਈ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁਧ ਲੜਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੀ ਲੜਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੇ ਬੈਠਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਡਾਂਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗ਼ੱਦਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੱਖਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ?

ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਭਰਾ

ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਉਮੀਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਉਦੋਂ ਸਦਨ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਏ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਕੋਵਿਡ-19 ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ

ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਹਬ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅੱਜ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਧਰਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਲਾਉਣੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਨਿਰੀ ਐਮ.ਐਸ.ਪੀ ਦੀ ਜਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾ ਬਣਦਾ। ਕੋਈ ਅੰਦੋਲਨ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿਚ ਆਰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਕੁੱਝ ਹੱਦ ਤਕ ਧਾਰਮਕ ਮਸਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇਸ

ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਜੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਬ ਉਤੇ ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਢੁਕਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਵਕਤੋਂ ਖੁੰਝੀ ਡੂੰਮਣੀ ਗਾਵੇ ਆਲ ਬਤਾਲ' ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜੁਆਨ ਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਵਕਤੋਂ ਖੁੰਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਮੋਰਚਾ ਅਪਣੀ ਜਿੱਤ ਵਲ

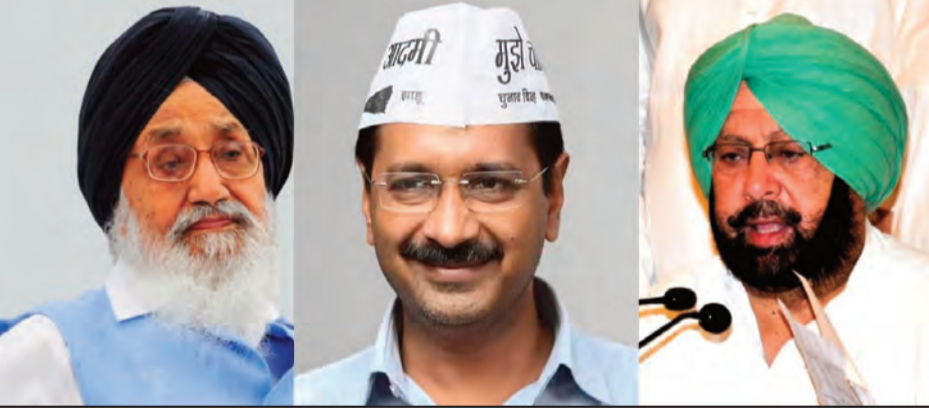

ਨਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ ਤਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਕਹਿ ਲਉ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦਾ ਏਕਾ ਤੇ ਰੋਹ ਕਹਿ ਲਉ, ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭ ਸੰਕੇਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਚਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਜੋਗੇ ਹੀ ਹਨ? ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡਾਂ ਉਤੇ ਐਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਹੁਣ ਸੱਭ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨਫਰਤ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ। ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ, ਹਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਬਾਤ ਵੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਸਾਥ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਆਪ ਵੀ ਅਪਣੀ ਹੋਂਦ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਗਵਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਵਰਗ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਨੌਜੁਆਨ ਅਪਣੇ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਅਕਾਲੀ, ਆਪ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਠੱਪੇ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਦਿਸ਼ਾ ਸਿਰਜਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ

ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇਸ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਨਗੇ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਰਗਾੜੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਿਰਭੇ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾਈ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਦਲੇਗਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਸੰਜੀਵਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਣਨੀ ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭ ਸ਼ਗਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਇਥੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਲੁਟਿਆ ਤੇ ਕੁਟਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਖ਼ਾਲੀ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਗਲੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਭਰਮਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ। ਮਜ਼ਬੂਰ ਨੌਜੁਆਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੇਤ ਮਾਫ਼ੀਆ, ਕੇਬਲ ਮਾਫ਼ੀਆ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫ਼ੀਆ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਅੱਜ ਸਿਖਰ ਤੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ 117 ਐਮ.ਐਲ.ਏ ਤੇ 13 ਐਮ.ਪੀ ਕਿਥੇ ਹਨ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਹੰਢਾਅ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਾ ਨਿਬੇੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਠੀਕ ਹੈ ਲੋਕ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਭ ਦਾ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਫਰਜ਼ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਮੱਤ ਹੋ ਕੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਧਾਗੇ ਵਿਚ ਪਰੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ

ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੱਚਾ-ਬੱਚਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਅਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁਣ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇੜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦੁਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਬਰ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਰ ਚਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜੀ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਅਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਹੋ ਕੇ ਖੜੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸੇਗਾ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਭਾਰੂ ਹੈ 'ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ, ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ'। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਨਿਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਿਦਰੋਹ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈਜੈਕ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਚੋਰਾਹੇ ਤੇ ਖੜੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੁਰਾਹੇ ਦੇ ਹਰ ਰਸਤੇ ਤੇ ਖੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੌਜੁਆਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ, ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੜਨਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਤਾਸੀਰ, ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਇਹ ਮੋਰਚਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੋਈ ਮੋਰਚਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਅਕਾਲੀ ਹੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਤੇ ਮਾਹਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਅਸਤੀਫਾ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੁਣ ਦਿਤਾ, ਉਹ ਅਸਤੀਫਾ ਧਾਰਾ-370 ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਉਤੇ ਹੀ ਦਿਤਾ

ਲੋਕ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਜਿਥੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਦਸੇਗਾ ਬਣੇਗਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਏ ਲਿਖੇਗਾ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ 70 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਢਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਲਈ ਨਵਾਂ ਰਾਹ ਚੁਣਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਚਾਰ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਫੜਾਈ ਜਾਵੇ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ ਚੁਣਨੇ ਹੋਣਗੇ, ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਖਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ।

17 ਅਕਤੂਬਰ 1762 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 8 ਮਹੀਨੇ (ਫ਼ਰਵਰੀ 1762) ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਿਪਲੀ ਸਾਹਿਬ (ਪੁਤਲੀਘਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ) ਦੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਬਿਨਾਂ ਵਕਤ ਗਵਾਏ ਤੜਕੇ ਹੀ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਮੌਤ ਬਣ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਉਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ।

ਦੀ ਜੰਗ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਪਿੰਡ ਮਾਰੂਫ਼ (ਕੰਧਾਰ) ਵਿਖੇ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਮਕਬਰਾ ਕੰਧਾਰ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਹੀ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਿਲਰ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰਦੇ ਸਾਰ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਜੰਮੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਤਾਨ ਤੇ

ਰਾਖੀ ਉਗਰਾਹ ਕੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗੀਝ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਦੂਜਾ ਸੀ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ ਸਿਰਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ

ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਤੇ ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ। 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤੇ 11 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉਤੇ ਭਾਰੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਭਾਵੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਮਹਾਦਾ ਜੀ ਸਿੰਘੀਆ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਸੀ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਮਰਾਠੇ ਇਸ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹੇ। 12 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੁਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਦਿਤੀ ਸੂਹ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ

ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਿੱਤ 1783

ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਘੋਰ ਯੁੱਧ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਨ੍ਹੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਪਲੜਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਾਣੀਪੱਤ ਅਤੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਗਾਜ਼ੀ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਰਖਿਅਕ ਉਸ ਨੂੰ ਰਣ ਤੱਤੇ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰ ਕੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਥੇ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਜਾਨ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਇਕੱਲਾ ਸਿੱਖ ਹੀ ਘੋੜਾ ਭਜਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਜਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਰਖਿਅਕਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਦਿਲ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਆ ਬੈਠਿਆ। ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਕੇ 12 ਦਸੰਬਰ 1762 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕਾਬਲ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਰਨੈਲ ਅਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਤੇ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤੇ ਕੰਨ ਵਲੋਂ ਕੇ ਕਾਬਲ ਵਲ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਇਸ ਜੰਗ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਹੀ ਮੋੜ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਉੱਪਰ ਪੰਜ ਹਮਲੇ ਹੋਰ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਤੇ ਉਹ ਮੁੜ ਕਦੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਤਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰ ਕੇ ਕਦੇ ਅੰਬਾਲੇ ਤੇ ਕਦੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਦਸਵੇਂ ਤੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਨਾਬ ਦਰਿਆ ਨਾ ਟੱਪਣ ਦਿਤਾ। 14 ਮਾਰਚ 1770 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਿਹਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਜਰਨੈਲ ਜਗਾਨ ਖ਼ਾਨ ਮਰ ਗਿਆ ਤੇ ਆਖ਼ਰ ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਅਬਦਾਲੀ ਵੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1772 ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਯਮੁਨਾ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਮਰੋਦ ਤਕ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉਤੇ ਅਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ। ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 1772 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਵਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਤਰਨਾ ਦਲ ਤੇ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਤੇ ਰੁਹੇਲਖੰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰਾਨੇ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1778 ਨੂੰ ਭਰਤਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਨੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਮਦਦ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤੇ ਭਰਤਪੁਰ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੇ ਪੌਲਪੁਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਮਰਾਠਾ ਜਨਰਲ ਮਲਹਾਰ ਰਾਉ ਨੂੰ ਜਾ ਘੇਰਿਆ। ਮਰਾਠੇ ਹਾਰ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਤੇ ਮਰਾਠਾ ਸ ਰ ਦ ਾ ਰ

ਮਰਾਠਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦਾ ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰ ਮਹਾਦਾ ਜੀ ਸਿੰਘੀਆ ਸੀ ਪਰ ਪਾਣੀਪੱਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਜੰਗ (14 ਜਨਵਰੀ 1761) ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਹਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਉਭਰਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਪੈਰ ਜਮਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਉੜੀਸਾ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਉਤੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ

ਦੀਵਾਰ ਤੋੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਵੜੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਮਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਲੁੱਕ ਗਏ। ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰ ਕੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨੇ ਆਮ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨ ਉਲ ਕੌਮ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੀਤੇ ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਲਾਡਲੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਵਾਬੀ ਲੈ ਕੇ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਗੇ। ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਵਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਉਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਮਾਰੂ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ. ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਨੇ ਮਹਾਦਾ ਜੀ ਸਿੰਘੀਆ ਅਤੇ ਬੇਗ਼ਮ ਸਮਰੂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਈ। ਸੰਧੀ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ 13 ਫੀ ਸਦੀ ਚੁੰਗੀ ਤੇ ਕੋਟਵਾਲੀ ਇਲਾਕੇ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੱਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫ਼ੈਸਲਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਉਸਾਰਨ ਤਕ ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 4000 ਸੈਨਿਕਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਛਾਉਣੀ ਪਾ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਚੁੰਗੀ ਉਗਰਾਹਣ ਦਾ ਹੱਕ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਰਤ ਆਈ। ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਮਜਨੂੰ ਕਾ ਟਿੱਲਾ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਥਾਂ ਉਤੇ ਸ. ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਗ ਵੇਲੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਪੜਾਉ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹ ਨ ।

ਸੁਲਤਾਨ ਜੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਰਿਆਣਾ, ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਨਵਾਬਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੁਹੇਲਖੰਡ ਦੇ ਨਜੀਬਉਦੌਲਾ, ਨਵਾਬ ਪਟੌਦੀ, ਰਿਵਾੜੀ, ਕੁਟਾਨਾ, ਝੰਜਾਨਾ, ਬੁਢਾਨਾ, ਅੰਬੇਟਾ, ਨਨੌਟਾ, ਮੇਰਠ ਤੇ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਮਾਧੋ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਤਕ ਛਾ ਗਏ। ਯਮੁਨਾ ਤੇ ਗੰਗਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਨੇ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਮੰਨ ਲਈ ਤੇ ਰਾਖੀ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮਿਸਲਦਾਰਾਂ ਦੇ ਥੋੜੇ ਜਹੇ ਸਿਪਾਹੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਜਾ ਕੇ

ਦਿੱਲੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੂਤਰਧਾਰ ਸਰਦਾਰ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਕਰੋੜ ਸਿੰਘੀਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਮੌਜੂਦਾ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਅੰਬਾਲਾ, ਕਰਨਾਲ, ਥਾਨੇਸਰ, ਹਿਸਾਰ, ਮੇਰਠ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਤੇ ਅਵਧ ਦੇ ਕੁੱਝ ਇਲਾਕੇ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮੁਗ਼ਲ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਵਾਕਫ਼ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸਰਦਾਰ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਲੈ ਕੇ ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ 4 ਫ਼ਰਵਰੀ 1783 ਨੂੰ ਸਰਹੰਦ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕੀਤਾ। ਦਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਸ. ਜੱਸਾ

ਕਾਲੇ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਉਤਰੀ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ

ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜੀ ਚਿੱਚੜ ਦੇ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾ ਖਾਓ-ਪੀਓ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿੰਗ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਵ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਲੇ ਕਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤ ਤਿੱਖਾ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅੰਦੋਲਨ ਅਰੰਭੇਗੀ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ 14 ਕਰੋੜ ਛੇ ਨੌਜਵਾਨ 13 ਜਨਵਰੀ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਭਾਰੀ ਠੰਡ ਪਏਗੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ-ਆਪਣੀਆਂ ਰਜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਨਾ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਰਜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਟਾਇਮ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰੇ 4 ਵਜੇ ਹੀ ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਮਾਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲਿਮਿਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੂਫਾਨ ਸਿੰਘ ਗੋਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼

ਚੋਟ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੂਫਾਨ ਸਿੰਘ ਗੋਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਟ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸਮਾਜ ਦਾ ਕਲੰਕਿਤ' ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨ ਠੰਡ ਵਿੱਚ ਰਜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਨਾ ਦੇਣਗੇ ਉਥੇ 90 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਮਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਠੰਡ ਦੌਰਾਨ ਰਾਤੀ ਅਵਾਰਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਲੇ ਕਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨ, ਸਮਾਜ, ਮੱਧਮ ਵਰਗ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ

ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰੇਖਾ ਵਿਹਲੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਰੱਜ ਕੇ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਟਕਦੇ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿਣਾ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਬੇਸ਼ਰਮ

ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮ ਬੰਦੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੁਖੀ ਨੇ ਇਕ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ 32 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 2022 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮੋਟਾ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੱਯਾਸ਼ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਭਰੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਧਦੀ ਅਬਾਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਠੋਕੇ ਖੋਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੇਵਲ ਲਗਭਗ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਠੋਕੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਠੋਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਮੀ ਗਿੱਠੇ, ਬੰਟੀ ਵਿਹਲੇ ਤੇ ਸੁਦੇਸ਼ ਸੁਦੇਣ ਨੇ ਨਿੱਘੇ, ਉਘੇ ਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਰਾਹੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਲੇ ਕਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਲਾਈਵ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਝੂਠ ਦਾ ਸਿਰਾ, ਹਰਦਮ ਝੂਠ, ਵਿਕਾਊ ਟੀਵੀ, ਪੈਸੇ ਖਾਊ ਟੀਵੀ ਅਤੇ ਗੱਲੀਬਾਤੀ ਡੰਗ ਟਪਾਊ ਚੈਨਲ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਓਮੀ ਗਿੱਠੇ ਅਤੇ ਅਜੇ ਮੂਰਖ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ 'ਚ ਦੋ ਵਾਰ ਛਪਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਅਖਬਾਰ 'ਪੰਗਾ ਪਾਈ ਰੱਖੋ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੀਟੇ ਨੈਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਪਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੋਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਪਿੰਕਾ ਦਿਆਗੀ, ਰਜਨੀ ਕਠੌਰ, ਲਲਿਤ ਖਮੋਸ਼, ਮੋਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਰਾਜਨ ਠੀਕ-ਠਾਕ, ਸੰਨੀ ਸ਼ਾਂਤ, ਮਧੂ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਅਮਨ ਸਿਰਫਿਰੀ, ਵਿੱਕੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ, ਸੱਤਪਾਲ ਲਾਟਰੀ, ਬੱਬੂ ਦੜਾ-ਸੱਟਾ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਬਲੈਕਮੇਲਰ, ਨੰਨੂ ਫੁਕਰਾ, ਕਾਲਾ ਡੰਗਰ, ਬਬਲੀ ਬਦਤਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਜੀਤੋ ਗੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਟੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦਾ ਤੇਲ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ ਚਾਕ-ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਲੂਣ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਢੇ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗਾਲੇ-ਗਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਹੋਈ।

ਵਿਅੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹਨ

ਲੇਖਕ-ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ

ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਗੁਣਕਾਰੀ-ਆਮਲਾ

ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਨਿਆਮਤਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਖੁਦ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵਜੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਸ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਜਾਂ ਫਲ-ਫੂਟੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚਲੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਇਮੂਨਿਟੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ ਦੌਰਾਨ ਇਮੂਨਿਟੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਣ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇਮੂਨਿਟੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਇਰਸ ਜਲਦੀ ਅਟੈਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਵਿਚਲੀ ਇਮੂਨਿਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਬਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ-ਆਮਲਾ-ਸਰੀਰ ਦੀ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਮਲਾ ਪਾਊਡਰ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ ਇਕ ਚਮਚ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਦ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕਰ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਲੈਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਇਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਕ ਦਮ ਇਕ ਚਮਚ ਨਾ ਲੈ ਸਕੋ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਕ ਚਮਚ ਤੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

1. ਸਰੀਰ ਵਿਚਲੀ ਕਫ, ਵਾਤ, ਪਿਤ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
2. ਉਮਰ ਲੰਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
3. ਅਗਰ ਕਬਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕਰ ਅਤੇ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲਓ।
4. ਚਰਬੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲਓ।
5. ਵਾਲ ਕਾਲੇ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਵਾਲ, ਮੁਲਾਇਮ, ਸੰਘਣੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਟੁੱਟਣਗੇ ਨਹੀਂ।
6. ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।
7. ਪਾਚਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵੀ ਖਾਓਗੇ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।
8. ਇਮੂਨਿਟੀ ਇਤਨੀ ਵਧੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰੋਗ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਚੁਕੇਗਾ।
9. ਸਰੀਰ ਕਦੀ ਬਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਚੇਹਰਾ ਸੁੰਦਰ, ਦਿਲ-ਖਿੱਚਵਾਂ ਲਗੇਗਾ, ਚਮਕ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਪਰਸਨੈਲਿਟੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।
10. ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਐਨਰਜੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
11. ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰ ਅੰਗ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਖੂਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਕਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
12. ਦੰਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
13. ਬਵਾਸੀਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।
14. ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਹਰ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
15. ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ 100 ਫਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਆਮਲਾ ਇਕ ਪਾਸੇ।

ਕੇ. ਐਸ. ਸੰਧੂ
K.S. Sandhu
0480200225

ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਾਟਰ ਫਿਲਟਰ ਸਿਸਟਮ।

ਨਰਕ ਰੂਪੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਰਹੀ ਬੇਘਰ ਜ਼ਖਮੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਸਰਾਭਾ ਆਸ਼ਰਮ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਆਸਰਾ

ਭੁੱਖੇ ਪੇਟ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਬੇਘਰ ਗਰੀਬ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਥੱਲੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਸੌਂ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਕੋਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੋਂਦੇ-ਕੁਰਲਾਂਦੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਹਾਲਤ ਸੀ ਇਸ ਔਰਤ ਪੂਜਾ ਦੀ ਜੋ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾਰੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਸੌਂ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੀਖ ਮੰਗ ਕੇ ਪੇਟ ਭਰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਹਾਲਤ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਪੈਰ ਫਿਸਲ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਖੱਬੀ ਲੱਤ ਟੁੱਟ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਟੈਪੂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤਰਸ ਖਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਏਕ ਨੂਰ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲੱਤ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪਲੱਸਤਰ ਲਗਵਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਅਪਾਹਜ ਆਸ਼ਰਮ, ਸਰਾਭਾ

'ਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਪੂਜਾ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਜਾ ਬਿਸਤਰਾ, ਭੋਜਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਮੁਫਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਡਾ. ਨੌਰੰਗ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੋਧਾਂ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪਲੱਸਤਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਜਾ ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਡੇਢ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਪਾਹਜ, ਨੇਤਰਹੀਣ, ਦਿਮਾਗੀ ਸੰਤੁਲਨ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ, ਅਧਰੰਗ, ਸ਼ੁਗਰ, ਏਡਜ਼, ਕਾਲਾ ਪੀਲੀਆ, ਟੀ.ਬੀ. ਆਦਿ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਮਰੀਜ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਲਾਵਾਰਸ, ਬੇਘਰ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਮੁਫਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਨੌਰੰਗ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਸਦੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

੧੯੨੦ ਤੋਂ ੨੦੨੦

ਵਾਪਰਦਾ ਸਾਗਰ ਸਮਾਨ ਹੈ ਪਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਬੁੰਦ ਸਮਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਪੜ੍ਹੋ)

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪੱਖੀ ਜਥੇਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰੂ ਕੌਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਚੋਗਾ ਪਾਕੇ, ਆਪਣਾ ਪੱਖੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, 1952 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਰ ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਸੀ ਪਰ 1948 ਵਿਚ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੋੜਕੇ ਨਵਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪੈਪਸੂ ਨਾਂ ਦਾ ਸੂਬਾ 53% ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਓਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਨਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚਲੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪੈਪਸੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਮੇਰਾ ਜੀ ਕਰਦਾ ਮੈਂ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਕੇ ਫੂਕ ਦਿਆਂ।” ਇਸ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਰਾਜਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਾ। ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਮੀਡੀਆ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਾਪੇਗੈਂਡਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੈਸ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੰਥਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਤਲਬ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਤੋਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲ ਭਵਾਂ ਲਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਤੋਂ ਵਿਗੁਣੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਾਇਰਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਖੋਹ ਲਈਆਂ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਚੱਲ ਪਈ: ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਿਆ, ਕੱਛ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ? ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਯੂਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 33 ਸਿੱਖ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਜੋੜੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 23 ਅਕਾਲੀ ਸਨ ਅਤੇ 10 ਕਾਂਗਰਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਬੰਤੀਆਂ ਨੇ, 15 ਨਵੰਬਰ, 1948 ਨੂੰ, ਕਾਨੂੰਨ ਘੜਨੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ 14 ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਇਕ ਚਾਰਟਰ ਦਿਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਖ ਮੰਗਾਂ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਸਨ:

1. ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ।
2. ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ 5% ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ।
3. 1941 ਦੀ ਜਨ ਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।
4. ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਇਕ ਅੱਧਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ।
5. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ।
6. ਗੁੜਗਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਹਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ

ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ।

7. ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ 40% ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇ।

ਜੇ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜਲੰਧਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਅੰਬਾਲਾ, ਸੱਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਸੂਬਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਲੱਗ ਪਗ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸੱਬਰਕੱਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 53% ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਪੈਪਸੂ ਸੂਬਾ ਵੱਖਰਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੋਮੋਰੰਡਮ ਉਪਰ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹਾਂ

ਜਾਂ ਨਾਂਹ ਦਾ ਉਤਰ ਕੋਈ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦਾ 1947 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਉਸ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋੜੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ, ਸਾਦਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਇਕ ਖਾਸ ਗੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਥ ਦਰਦੀ, ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਅਤੇ “ਮੈਂ ਮਰਾਂ ਪੰਥ ਜੀਵੇ” ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਅਤੇ ਕਲਮ ਦੇ ਧਨੀ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਸਨ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ। ਤਕਰੀਰ ਦੇ ਧਨੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਆਪਣਾ ਹਾਣ ਲਾਭ, ਮਾਣ ਪਮਾਨ, ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਕੌਮ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹਿਤ ਹੀ ਸੋਚਦੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੌਮ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਪੰਥ ਦਾ ਜਰਨੈਲ’ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਪੰਥ ਦਾ ਦਿਮਾਗ’ ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਇਆ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਅਖੰਡਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪੁੰਝਾਂ ਧਾਰ ਲਿਖਤਾਂ ਲਿਖ ਲਿਖ ਕੌਮ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਓਥੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਗਦਾਰੀ ਦਾ ਫਤਵਾ ਲੈ ਕੇ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਘੁਸ ਕੇ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਬੇਨਿਸਾਫ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ/ਘਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਾਰਜ ਕਰੀ/ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹਿੰਦੂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਬਾਕੀ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੱਖਾਂ ਪਛੜੇ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਨਾ ਬਣ ਸਕੇ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਕਰਨ ‘ਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਰ ਪਛੜੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਭ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ, ਨਰੇਲਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ

ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸਿਆਸੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਜੋੜੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੀਮ ਸੈਨ ਸੱਚਰ ਰਾਹੀਂ ‘ਸੱਚਰ ਫਾਰਮੂਲਾ’ ਬਣਵਾ ਕੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਈ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਤਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਤੇ ਉਹ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਲਿੱਪੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਿੰਦੀ ਵਾਲੀ ਲਿੱਪੀ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਉਹ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਵੀ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿਤੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਛਾ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ ਕਿ, 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕਰਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਉਂ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਸੰਮਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 1955 ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਇਸ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਉਪਰ ਲੜਕੇ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਖਾਲਸਾ ਦਲ ਤੋਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਮੋਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਭਾਂਪ ਕੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਦੇ ਗਏ। ਇਹ ਵਹਿਣ 1967 ਤੱਕ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ

ਉਪ੍ਰੰਤ 1967 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਨਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਈ। ਫੇਰ ਪੁੱਠਾ ਗੋੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਫੇਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਰਮੁਖ ਝਬਾਲ, ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਥ ਦੇ ਬੇਤਾਜ਼ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਗ ਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਰਹੇ ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਈ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਮੁਖ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਵਜ਼ੀਰ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਐਮ.ਪੀ., ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਢਾਡੀ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਲੇਖਕ, ਵਰਕਰ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਧੜੇਲੇਦਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਆਦਿ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਪਦਵੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ,

ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪੰਥਕ ਝੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੂਝਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ 1947 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਮੌਤ, 22 ਨਵੰਬਰ 1967 ਤੱਕ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਜੋੜੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਪਛੜ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਕੁ ਬਹੁਤੇ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾ ਵੜਦੇ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: ਗਿਆਨੀ ਗੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਰਦ, ਜਥੇਦਾਰ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਸ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਸ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ, ਗਿਆਨੀ ਗਹਿਲ ਸਿੰਘ ਛੱਜਲਵੱਢੀ ਆਦਿ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਵੀ, ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਬਾਬਾ ਵਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਦਦੇਹਰ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਪੈਪਸੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਗੰਜਨਾਲ ਫਾਰਮੂਲੇ ਉਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਦੋਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਇਕ ਥਾਂ ਇੱਕਠਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਉਸ ਇਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡੇਲੀਗੇਟਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਗੰਜਨਾਲ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੇ ਫੁਹਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਉਪਰ ਆਧਾਰਤ ਸੂਬਾ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ, ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਫੁਹਾਰੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਸਮਝਦਾਰ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪਰ ਸਿੱਖ ਨਾ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਨਾ ਆਸਮਾਨ ਵਿਚ। ਅਰਥਾਤ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਖਾਲੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਡੇਲੀਗੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ

ਬੱਸ ਮਿੱਸ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜੇ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ ਉਹ ਹੁਣ, ਸਾਂਝੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਹਿਮੋਂ ਕਰਮ ਉਪਰ ਰਹਿ ਗਏ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਲੀਡਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਸਰਦਾਰ ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। “ਪਹਿਲਾਂ ਆਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਓ” ਦੇ ਅਸੂਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੋਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਜਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ 1948 ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਲੈਜਿਸਲੇਟਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਬੁਰਕਾ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹਾ ਵਿਚਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸਵਾਦ ਚਖ ਕੇ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰ ਵੀ 1955 ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਸਿਰਫ਼ੀ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਦਾ ਝੰਡਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਿਆ।

(ਚਲਦਾ)

ਆਪਣਾ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਘਟਾਓ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ? ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੱਛਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ। ਇਹ ਇਕ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਾਂ 84 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਦੀ ਵੀ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਓ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸੌਖੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਨੂੰ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਖਰਾਬ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਲੋ ਡੋਲਿਸਟੀ ਲਿਪੋਪ੍ਰੋਟੀਨਜ਼ ਜਾਂ ਐਲ.ਡੀ.ਐਲ. ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਖੋਜ

ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ ਲਈਏ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ 94 ਫੀਸਦੀ ਅਸੀਂ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅੰਡੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਰ ਅੰਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫ਼ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਅੰਡੇ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅੰਡੇ ਦੇ ਸਫੈਦ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਡੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੁੱਖ ਧਮਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਨੂੰ ਐਲ.ਡੀ.ਐਲ. ਜਾਂ ਲੋ ਡੋਲਿਸਟੀ ਲਿਪੋਪ੍ਰੋਟੀਨਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਮਰ੍ਹਾ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਿਚ ਖਰਾਬ ਜਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖ ਲਓ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਲ ਵਾਲੇ

ਫਾਸਟ ਫੂਡ, ਬਰਗਰ, ਪੇਸਟਰੀ, ਚਿਪਸ ਆਦਿ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈਪੋਥਾਈਰਾਈਡ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਥਕਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਠੰਢ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਵਜ਼ਨ ਅਚਾਨਕ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖਾਣਪੀਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਣਾਅ ਦਾ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਬਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਟਾਮਿਨ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕਣਕ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ, ਬੀਜ, ਮਟਰ, ਜੌਂ, ਸੰਗਤਰਾ, ਮੌਸਮੀ, ਸਟ੍ਰਾਬੇਰੀ, ਗਾਜਰ ਅਤੇ ਸ਼ੇਬ ਖਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਖਾਣਪੀਣ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਜ਼ਨ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਚ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਟੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ 20 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਐਚ. ਡੀ. ਐਲ. ਭਾਵ ਜੋ ਲਿਪੋਪ੍ਰੋਟੀਨਜ਼ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਜ਼ਨ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਸਰਤ ਵੀ

ਤੁਹਾਡੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਟ੍ਰਾਈਗਲਿਸਰਾਈਡਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੂਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਕੋਲੇਸਟ੍ਰੋਲ 200 ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਡੇਸੀਲੀਟਰ ਤੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲਓ।

ਅੰਬਿਕਾ

ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਦਵਾ ਹੈ Green Coffee , ਜਾਣੋ ਇਸਦੇ ਫਾਇਦੇ

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ 'ਚ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਚਾਹ ਜਾਂ ਕੋਫੀ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਚਾਹ ਪੀਣੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕੋਫੀ ਪੀਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਗ੍ਰੀਨ ਟੀ ਟ੍ਰੈਂਡਿੰਗ 'ਚ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਸ ਵੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਿਲਕ ਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਗ੍ਰੀਨ ਟੀ ਪੀਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗ੍ਰੀਨ ਟੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਧਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਪਾਪੂਲਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ 'ਚ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਸੋਧਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਟਾਪੇ ਤੇ ਹਾਈ ਬੀਪੀ 'ਚ ਇਹ ਦਵਾ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਨੂੰ ਡਿਟਾਕਸ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਮੈਟਾਬੋਲਿਜ਼ਮ 'ਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਤਾਂ ਆਓ

ਜਾਣਦੇ ਇਸਦੇ ਫਾਇਦੇ... 14 ਦਿਨਾਂ ਤਕ chlorogenic acid ਯੁਕਤ ਡਾਈਟ ਚੂਹਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰ 'ਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੈਂਸਰ 'ਚ ਫਾਇਦੇਮੰਦ:- The International Agency for Research on Cancer (IARC) ਨੇ ਵੀ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਨੂੰ non-carcinogenic ਭਾਵ ਅਕੈਂਸਰਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸੋਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸੋਧਕਰਤਾਵਾਂ 'ਚ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਕਿੰਨੀ ਕੋਫੀ ਪੀਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ:- ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ 'ਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 3 ਕੱਪ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਪੀਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਫੀ 'ਚ ਕੈਫੀਨ ਨਾਮਾਤਰ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਕ ਕੱਪ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੀਓ।

FOOD SCIENCE AND NUTRITION ਦੀ ਇਕ ਸੋਧ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ 'ਚ ਮੈਕਰੋ ਨਿਊਟ੍ਰੀਐਂਟਸ, ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਤੇ ਫੈਟ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਐਂਟੀ-ਆਕਸੀਡੈਂਟਸ ਦੇ ਗੁਣ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਟਾਈਪ 2 ਡਾਇਬੀਟੀਜ਼, ਮੋਟਾਪਾ ਤੇ ਦਿਲ ਸਬੰਧੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ 'ਚ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਚ ਸਹਾਇਕ:- ਚੂਹਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੀਨ ਕੋਫੀ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਵੱਧਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ

ਰਸੋਈ 'ਚ ! ਗੁਣਕਾਰੀ ਛਿੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗੁਣ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਲਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਈ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਛਿੱਲਾਂ ਲਾਹ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਛਿੱਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬੰਦਗੋਭੀ : ਇਸ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹਰ ਕੋਈ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਏ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤੱਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਛਿੱਲਾਂ ਖਾਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੋਪੀਤੇ ਦੀਆਂ ਛਿੱਲਾਂ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਕੇ ਪਾਊਡਰ ਬਣਾ ਲਓ। ਅੱਧਾ ਚਮਚ ਪਾਊਡਰ ਵਿਚ ਗਲਿਸਰੀਨ ਤੇ ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਬਰਾਬਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ 15 ਮਿੰਟ ਲੇਪ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਪਲੇਟਲੈਟ ਘੱਟ ਹੋਣ 'ਤੇ 3-4 ਪੱਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ 10 ਮਿੰਟ ਉਬਾਲ ਕੇ ਪਾਣੀ ਅੱਧਾ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪਲੇਟਲੈਟ (ਸੈੱਲ) ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਲੂ : ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਗ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਲੂ ਦੇ ਛਿਲੜ ਰਗੜਨ ਨਾਲ ਦਾਗ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਗੋਇਲ ਬਿੱਟੂ

ਸ਼ੇਬ ਦੇ ਛਿਲਕੇ : ਸ਼ੇਬ ਦੀ ਛਿੱਲ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਛਿਲਕੇ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਸੀ' ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸ਼ੇਬ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਨਾਲੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਛਿੱਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫਾਈਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪੇਟ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਤੇ ਪੇਟ ਦੇ ਕਈ ਰੋਗਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਟਮਾਟਰ : ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਛਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਸੀ' ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਦੇ ਤੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਟਮਾਟਰ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਛਿੱਲ ਸਮੇਤ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਆਜ਼ : ਇਸ ਦੇ ਪੀਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਆਈਰਨ, ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਸੀ' ਅਤੇ ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ

ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਇੱਕ ਚੋਣ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਉਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ...

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਇੱਕ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਖ਼ਰਚੀਲਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਈ.ਵੀ.ਐਮ. ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ। ਇਹ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 2015 ਵਿੱਚ ਆਈ 79ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉਤੇ 4500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਆਇਆ। ਇਹ ਖ਼ਰਚਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਰਚਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਜੇ ਖ਼ਰਚਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ, ਪਾਣੀ ਵਾਂਗਰ ਵਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਸਧਾਰਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ? ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ, ਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ, ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਲ 1951-52 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵੇਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਹੋਈਆਂ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੱਧ ਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਹੋਣੀਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚੋਣ ਮੇਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ ਤੇ ਪਈਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਜਿੱਤ ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਹੀ ਆਂਕੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਾਰਪੋ-ਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ, ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜਦੇ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਉਪਰਲੀਆਂ, ਹੇਠਲੀਆਂ, ਲੋਕ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਆਦਿ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਝਾਰਖੰਡ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਉੜੀਸਾ, ਸਿਕੱਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਭਾਵ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸੂਬਾ ਚੋਣ ਮੇਡ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅੱਖ "ਤਾਕਤ" ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਭਾਵੇਂ ਉਤੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਚੋਣ ਦਾ ਕੋਡ (ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕੋਡ) ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮ ਉਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਥੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਨੀਤੀਗਤ

ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਸਕਣਗੇ? ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੋਟਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਵੋਟ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ? ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼, ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵੀਡਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਨਗਰ

ਅਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਗਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੀਲੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਸਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 22 ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੁਆਇਆ। ਫਿਰ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਹਰ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਜਿਤਾਈ ਤੇ ਇੰਜ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਢਾਅ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਉਤੇ, ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ, ਇੱਕ ਬੋਲੀ, ਇੱਕ ਧਰਮ, ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਦਾ ਝੰਡਾ ਫਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮ, ਜਦੋਂ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਤਰੰਜੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਡਿਕਟੇਟਰਾਨਾ ਚਾਲ ਵਜੋਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਉਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਗਿਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਕਮ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੋਰ ਘਪਲਿਆਂ, ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਪਰਖਿਆ ਹੈ? ਹਾਕਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇਤਾ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਰੂਹਾਂ ਤੇ ਅਟਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਉਹ ਭੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕੋ ਵੇਰ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨੇਤਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਪੌਣੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰੀਂ ਪੁੱਜਣਗੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣੇ, ਇਥੇ ਇੱਕੋ ਚੋਣ ਹੋਵੇ, ਇੱਕੋ ਨੇਤਾ ਇਥੇ ਉਭਰੇ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਰੋਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ।

"ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ" ਆਮ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ।

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮਈ 'ਚ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਟੀਚਰ ਚੋਣ ਡਿਊਟੀ ਉਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮਈ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹਰ ਆਏ ਮਹੀਨੇ, ਆਈ ਤਿਆਰੀ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਛਿਮਾਰੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਚੋਣ ਆਈ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ 2019 'ਚ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਬਿਹਾਰ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਉਪ ਚੋਣਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਖਿਸਕਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਥੋਪੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ 2021 ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ, ਕੇਰਲਾ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ, 2022 'ਚ ਗੋਆ, ਗੁਜਰਾਤ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ 2023 'ਚ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਕਰਨਾਟਕ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ 2024 'ਚ ਆਂਧਰ

ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣ ਉਤੇ ਰੋਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਨਾਂ ਉਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਵੋਟ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧੱਕੜਸਾਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਾਮ-ਦਾਮ-ਦੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਨ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਚੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਵਕਾਲਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਵੀ ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾਵਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ? ਕੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਈ ਵੀ ਐਮ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸਟਾਕ ਹੈ? ਕੀ ਈ ਵੀ ਮੈਟ ਪੇਪਰ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸਿਆਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਪੋਸਟਲ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ

ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਜਾਣੀ ਮੱਧ ਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਕੁਲ ਬਣੇ ਹੋਏ 60 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੂਬਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਤਾਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਰ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੋਟਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਨਾ ਖੁਸ਼ ਹਨ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਾੜ 'ਚ ਕੁਝ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੋਲਿੰਗ ਬੁਥ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਚੋਣ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸ ਹਨ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਦੁਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲੱਠਮਾਰ ਲੋਕ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ 'ਚ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਉਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ 170ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਉਤੇ

ਪੂਜਾ ਵੈਸੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਤਦ ਆਈ ਸੀ ਜਦ ਦੱਖਣ ਦੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸਾਮੰਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਸਮੰਥਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਹ ਕਿਧਰ ਦੀ ਹੰਟਰ ਹੈ ?

ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਸਰਕਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ ਪੂਜਾ ਹੈਗੜੇ

ਪੂਜਾ ਹੈਗੜੇ ਚਰਚਾ ਗਲੀ ਗਲੀ

'ਬਾਹੁਬਲੀ' ਪ੍ਰਭਾਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਚੋਰ ਹੈ ਕਿ ਪੂਜਾ ਹੈਗੜੇ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੋਣ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਸਰਕਸ' ਛੇਤੀ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਵੈਸੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਤਦ ਆਈ ਸੀ ਜਦ ਦੱਖਣ ਦੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸਾਮੰਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਸਮੰਥਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਹ ਕਿਧਰ ਦੀ ਹੰਟਰ ਹੈ ? ਇਸ 'ਤੇ ਖੂਬ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਪੂਜਾ ਹੈਗੜੇ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਖਾਤਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਪੂਜਾ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਖਾਤੇ ਚਲਾ ਰਹੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸਾਮੰਥਾ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ

ਸਨ। ਪੂਜਾ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰ ਸਾਮੰਥਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਾ ਨੇ ਹਫ਼ਤਾ ਭਰ ਆਰਾਮ ਕਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਬ ਢਿੱਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਿਤ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਹੁਣ ਧਿਆਨ 'ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ', 'ਜਾਨ', 'ਸਰਕਸ' ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੇਲਗੂ ਸਿਨੇਮਾ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖਫਾ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੀਰੋਇਨ ਦੇ ਪੈਰ ਹੀਰੋ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਬਲਕਿ ਹੀਰੋਇਨ ਦੀ ਕਮਰ (ਲੱਕ) ਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ 'ਚੈਸਟ' ਦਿਖਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੇਲਗੂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਤੋਂ ਚਾਹੇ ਪੂਜਾ ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੀ ਹੈ। ਹਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ ਉਸ ਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਜੀਤ ਕੌਰ

ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੀ ਝਲਕ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਕੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਨਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜਦੋਂ ਉਭਰਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਝਲਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ 'ਚ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਕਾਰੀ 'ਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਜਾਂ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਸੁਸਵਾਗਤਮ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ' ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਕਿਤ ਸਮਰਾਟ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2003 ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ 'ਬੁਮ' ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ 'ਚ ਇਸਾਬੈਲ ਕੈਫ ਅਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ, ਨਾਮਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਹਾਕਸ਼ੈ ਚੱਕਰਵਰਤੀ, ਨੁਪੁਰ ਅਤੇ ਕਿੱਤੀ ਸੈਨਨ, ਰਾਜੀਵ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਮਿਤਾ ਸੇਨ, ਸਨੀ ਅਤੇ ਵਿੱਕੀ ਕੌਸ਼ਲ, ਸਾਕਿਬ ਸਲੀਮ ਅਤੇ ਹੁਮਾ ਕੁਰੈਸ਼ੀ, ਸੋਨਮ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਕਪੂਰ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੌਕੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ: ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੌਪੜਾ ਜੋਨਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਰੀਏ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ਿਆਈ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਮੈਂ ਜੋ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮਿੰਡੀ ਕਾਲਿੰਗ ਨਾਲ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਹੌਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।"

A1HOME IMPROVEMENTS

ABN: 44 105 366 809

ABN: 44 105 366 809

3/40 Charles Street
St Marys NSW 2760

0449 111 111

JAS@A1HOME.COM.AU

A1HOME.COM.AU

OVER 25 YEARS OF EXPERIENCE WITH:

- GATES/FENCES
- STAIRS
- AUTOMATIC GATES
- HANDRAILS
- GLASSWORK
- TIMBER DECKS
- AWNINGS
- GAZEBOS
- PERGOLAS
- SHOWERScreens
- STRUCTURAL STEEL
- POOL FENCES

CUSTOM QUALITY HOMES AT PROJECT PRICES

- SINGLE STOREY
- DOUBLE STOREY
- DUPLEX
- GRANNY FLATS
- COMMERCIAL
- RENOVATIONS

0449 111 111

WWW.A1HOMEBUILDERS.COM.AU

INFO@A1HOMEBUILDERS.COM.AU

@A1HOMEBUILDERS

@A1HOMEBUILDERS_

MEMBER
you're in good hands

LICENCE: 303056C

ਸਤਿਗੁਰ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ

ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਪਾਣੀ ਉਸ

ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਚੋਹਾ ਜੁਗਾਂ ਦੇ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਇੱਕ ਐਸਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਟੈਕਸ ਨਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਮਾਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਲੋਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਸ਼ ਨਹੀਂ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜੇ ਤੇ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਜਾ ਪੀਪਾ, ਰਾਜਾ ਨਾਗਰ ਮਲ, ਰਾਣੀ ਝਾਲਾ ਬਾਈ ਅਤੇ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਭਮਣ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਥੁਰਾ, ਪ੍ਰਯਾਗ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਕੁਰਕੁਸ਼ੇਤਰ, ਗੋਦਾਵਰੀ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਝਾਂਸੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਹ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ.....

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜਨਮ 14ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ 15 ਮਾਘ ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ 1433 - ਜੋ ਕਿ 15 ਜਨਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ - ਨੂੰ ਕਾਂਸ਼ੀ ਬਨਾਰਸ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਕਲਸਾਂ ਦੇਵੀ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਚਮਾਰ ਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਟਬਪਲਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਹੀ ਆਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉੱਤੇ ਸੂਰਜ ਰੂਪੀ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣਾ ਸੀ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਣ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ ਗੰਢਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪ ਖੁਦ ਹੀ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਮਾਤਾ ਲੂਣਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਪੁਰਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵਿਜੇਦਾਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਜਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਝੁੰਗੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਨ ਸਨ। ਉਹ ਉਚ ਨੀਚ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਚਿਤੌੜਗੜ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਵੀ ਇੱਕ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦੇ 40 ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰੀਰਾਗ, ਰਾਗ ਗਉੜੀ, ਆਸਾ, ਗੁਜਰੀ, ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ, ਧਨਾਸਰੀ, ਜੈਤਸਿਰੀ, ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ, ਬਿਲਾਵਲੁ, ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ, ਰਾਮ ਕਲੀ, ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ, ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ, ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ, ਮਲਾਰ ਬਾਣੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪੰਨ-ਦੋਲਤ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮੋਚੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਬੜਾ ਹੀ ਕ੍ਰੋਧ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮੋਚੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਬੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਤਕਾਰ ਉਹ ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬਰਤਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਚਮੜਾ ਭਿੱਕੇ ਕੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਗੰਢਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਾਣੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਟੋਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੀਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਉਸ ਅਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗੰਦਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਤੋਂ

ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਉੱਪਰ ਡੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜਾ ਕ੍ਰੋਧਵਸ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਧੋਬੀ ਨੂੰ ਉਹ ਦਾਗ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕੁੰਨ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਹੀ ਧੋਬੀ ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਧੋਣ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਧੋਬੀ ਦੀ ਲੜਕੀ ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਹੈ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਾਗ ਨੂੰ ਚੂਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤਦ ਉਹ ਉਸ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਧੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਤੋਂ ਉਹ ਲੜਕੀ ਬੜੀ ਸੂਝਵਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਲੜਕੀ ਦੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮੰਨਤ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਉਸ ਕੋਲ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਰਾਂ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਆਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵੀ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬੜੇ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਂਤ ਹੋ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਨਿਵਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਮਨ ਉਸ ਸ਼ਾਹੀ ਧੋਬੀ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਉਸ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਅੱਜ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕੁੰਨ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਦਾਗ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਪੜੇ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਮੜੀ ਗੰਗਾ ਮਾਈ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੰਗਾ ਮਾਈ

ਹੱਥ ਕੱਢ ਕੇ ਦਮੜੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਦਮੜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਗੁਰੂ

ਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੰਗਾ ਮਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਦਮੜੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਦਮੜੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਗੰਗਾ ਮਾਈ ਨੇ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੰਗਣ ਭੇਜਿਆ। ਇਹ ਕੰਗਣ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਬੇਈਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਹ ਕੰਗਣ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਣੀ ਨੇ ਜਦ ਇਹ ਕੰਗਣ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹੋਰ ਕੰਗਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ। ਆਖਿਰਕਾਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਵਿਥਿਆ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਹੋਇਆ। ਝੂਠੇ ਪੱਖੰਡੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਆਪ

ਜੇਜੂ ਦਿਖਾਏ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਾ ਚਾਨਣਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਵੀ ਤਾਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ। ਡਾਕਟਰ ਲੇਖ ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ' ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ 1993 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਆਏ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ, ਭਗਤ ਸੈਨ ਜੀ, ਅਤੇ ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਚੂਹੜਕਾਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਛਕਾ ਕੇ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਭੇਟਾ ਕਾਲੀ ਬੇਈ ਦੀ ਸੰਤ ਘਾਟ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਆਪ ਜੀ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ, ਬਨਾਰਸ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਭੇਟਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਹੋਈ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਐਸੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਟੈਕਸ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ 'ਬੇਗਮਪੁਰਾ' ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋ ਨਾਉ, ਦੂਖ ਅਨਦੋਹ ਨਾਹੀ ਤਹਿ ਠਾਉ। ਨਾ ਤਸਵੀਸੁ ਖਿਰਾਸ ਨਾ ਮਾਲੁ, ਖਾਉਫ ਨਾ ਖਤਾ, ਨਾ ਤਰਸ ਜਵਾਲੁ ॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਖੂਬ ਵਤਨ ਗਹਿ ਪਾਈ,

ਉਹਾਂ ਖੈਰ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਭਾਈ 1 ਰਹਾਉ 1 ਕਾਇਮ ਦਾਇਮ ਸਦਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹਿ, ਦੋਮ ਨਾ ਸੇਮ ਏਕ ਸੋ ਆਹੀ। ਆਬਾਦਾਨ ਸਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ, ਉਹਾਂ ਗਨਿ ਵਸਹਿ ਮਾਮੂਰ। ਤਿਉ ਤਿਉ ਸੈਲ ਕਰੇ ਜਿਉ ਭਾਵੇ, ਮਹਿਰਮ ਮਹਿਲ ਨਾ ਕੋ ਅਟਕਾਵੇ। ਕਰੁ ਰਵਿਦਾਸ ਖਲਾਸ ਚਮਾਰਾ, ਜੋ ਹਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੋ ਮੀਤ ਹਮਾਰਾ। ਅਰਥਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਇੱਕ ਐਸਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਟੈਕਸ ਨਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਮਾਲ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਲੋਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਸ਼ ਨਹੀਂ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜੇ ਤੇ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਜਾ ਪੀਪਾ, ਰਾਜਾ ਨਾਗਰ ਮਲ, ਰਾਣੀ ਝਾਲਾ ਬਾਈ ਅਤੇ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਭਮਣ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਥੁਰਾ, ਪ੍ਰਯਾਗ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਕੁਰਕੁਸ਼ੇਤਰ, ਗੋਦਾਵਰੀ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਝਾਂਸੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਹ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ। ਕਿਹਾ ਜ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਗੰਗਾ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਹੋਕਾ ਲਾਇਆ। ਮਾਂ ਕਲਸਾਂ ਨੇ ਉਸ ਰੱਬ ਰੂਪ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਖਿਡਾਇਆ। ਪਿਤਾ ਸੰਤੋਖ ਵੀ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ, ਪਰੀਆਂ ਵੀ ਮੰਗਲ ਗਾਇਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਤਾੜੇ ਗਿਆ ਲਈ, ਉਹ ਖੁਦ ਬਣ ਮਸੀਹਾ ਆਇਆ। ਝੂਠੇ ਕਰਮਾਂ ਕਾਂਢਾਂ 'ਚ ਫਸੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚ ਦਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ। ਝਾਲਾਂ ਤੇ ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦਾਤ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪਾਈ। ਰਾਜੇ ਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪ ਨੂੰ, ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ। ਪੀ ਐਲ. ਕਰਾਂ ਵੀ ਸਿਫਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚ ਨੀਚ ਦਾ ਭੇਦ ਮਿਟਾਇਆ। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 3000 ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸੀ: ਐਸਾ ਚਾਹੂੰ ਰਾਜ ਮੈਂ, ਜਹਾਂ ਮਿਲੇ ਸਭਨ ਕੋ ਐਨ, ਛੋਟ ਬੜੇ ਸਭ ਸਮ ਵਸੇ, ਰਵਿਦਾਸ ਰਹੇ ਪ੍ਰਸੰਨ। ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਐਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ, ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਲਗਭਗ 151 ਸਾਲ ਤੱਕ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਉੱਪਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਪਰਸੋਤਮ ਲਾਲ ਸਰੋਏ
ਜਲੰਧਰ

ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਗਲੈਨਵੁਡ ਵਿਖੇ

20. 1. 2021 ਦੇ ਦੀਵਾਨ

ਸਿਡਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਬਅਰਬ ਗਲੈਨਵੁਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਏ. ਐਸ. ਏ. ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਬੜੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

20 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਢੇ ਦਸ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮੀ ਰਹੀ। ਸਜੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸ਼ਾਹਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ ਦੇ ਰਸ ਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ, ਗਿਆਨੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧਤ, ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭਾਈ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਥਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀਚਾਰ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪਨੀਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸ ਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਉਪ੍ਰੰਤ ਗਿਆਨਵਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਿਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਰਾਤ ਦੇ ਠੀਕ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਭਾਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪ੍ਰੰਤ, ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ।

ਉਪ੍ਰੰਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਪਤਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੁਭ ਹੋਵੇ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੇ ਸੇ ਨਿਹਾਲ ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਇਸ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦਾਸ (ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ) ਨੇ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਦੀਆਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਦਾਸ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੀਰਤਨੀਆਂ, ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਿਕਓਰਟੀ ਓਫੀਸਰਜ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਸਾਡੇ ਮਾਨਯੋਗ ਹੈਡ ਲਾਂਗਰੀ ਸ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੋਨੂੰ) ਸ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਤਰੁਟੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਖਿਆ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹੈ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਕਟਰੀ)

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ, ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ 5 ਫਰਵਰੀ, 1762 ਈ: ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ 11 ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈਆਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਭਰੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਹਟਿਆ।

1761 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੰਜਵੇਂ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਮਰਾਠਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25-26 ਹਜ਼ਾਰ ਮਰਾਠਾ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਕਾਬਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੜਦੇ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲ ਅਸਬਾਬ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਲੜਕੀਆਂ-ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਛੁਡਵਾ ਕੇ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਮਰਾਠਿਆਂ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਹਮਲਾ ਨਿਰੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨੇਸਤਾਨਾਬੂਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਕਾਬਲ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਾਉਂ-ਬਾਈਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਪੱਕੇ ਕਰ ਲਏ। ਅਕਤੂਬਰ 1761 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਕੇ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਹਾਕਮ ਉਬੈਦ ਖਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨ-ਉਲ-ਕੌਮ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੰਡਿਆਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਚੁਗਲ ਮਹੰਤ ਆਕਿਲ ਦਾਸ ਨਿਰੰਜਨੀਏ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਮੀਰਾਂਕੋਟੀਏ ਵਰਗੇ ਕਈ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਘੇਰਾ ਲੰਬਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਮਹੰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਅਬਦਾਲੀ ਵੱਲ ਭਜਾ ਦਿੱਤੇ। ਅਬਦਾਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਹੰਤ ਦੇ ਦੂਤ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਹਤਾਸਗੜ੍ਹ ਮਿਲੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਟੋਰ ਨੂੰ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਰੋਤਬਲਿਆਂ ਵੱਲ ਛੱਡਣ ਲਈ ਚੱਲ ਪਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਅਬਦਾਲੀ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਤਲੁਜ ਟੱਪ ਕੇ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਿੰਡ ਕੁੱਪ ਕੋਲ ਡੇਰਾ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਇਹ ਪਿੰਡ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ-ਲੁਧਿਆਣਾ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜਾਕੀ ਫੌਜ ਉਸ ਵੇਲੇ 50 ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। 50-60 ਹਜ਼ਾਰ ਹੀ ਵਹੀਰ ਸੀ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ ਤੇ ਬ੍ਰਿਧ। ਸਿੱਖ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਰਨਾਲੇ ਵੱਲ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਪਰ ਅਬਦਾਲੀ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕੌਮੀ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾ ਫੜੀ, ਸਗੋਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੇ ਨਵਾਬ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਜੈਨ ਖਾਨ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੂਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਲਾਗੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਵਰਗੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੂਚ ਕੀਤਾ। 5 ਫਰਵਰੀ, 1762 ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ 'ਤੇ ਬੜਾ ਕਹਿਰੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਧੀ

ਫੌਜ ਆਪ ਰੱਖੀ ਤੇ ਅੱਧੀ ਆਪਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸ਼ਾਹਵਲੀ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਮੇਤ ਜੈਨ ਖਾਨ, ਭੀਖਣ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਲੱਛਮੀ

ਦੀ ਵਹੀਰ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਮਸਾਨ ਵਿਚ ਦੋ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਤੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਫੌਜਾਂ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਮਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਈਆਂ, ਏਨੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਰਨਾਲੇ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ

ਸੈਨਿਕ ਨਾ ਬਚਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਜੋ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਡਰ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੌਮ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮਰਾਠਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠ ਨਾ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਜੰਗ ਪਿੱਪਲੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਘੇਰ ਲਿਆ।

ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਬਰੂਦ ਦੱਬ ਕੇ ਮੁੱਢੋਂ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਾਸਤੇ 9-10 ਮਹੀਨੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ 5-6 ਮਹੀਨੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਕੱਢੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਬੜਾ ਰੰਜ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਫੱਟ ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਆਠਰੇ ਤਾਂ ਅਬਦਾਲੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਗੁਰਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 5 ਫਰਵਰੀ, 1762 ਈ: ਨੂੰ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮਈ 1762 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਜੈਨ ਖਾਨ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਆ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜਨੀਨਾਮਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਉਂ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਦੀਵਾਲੀ ਤੱਕ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਾੜੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਅਬਦਾਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਫੌਜ ਜਨਰਲ ਨੂਰਉਦੀਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਬਾਗੀ ਗਵਰਨਰ ਸੁੱਖਜੀਵਨ ਮੱਲ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਭੇਜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਾ ਚਲਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਇਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 1762 ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਪੂਰਨ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸੀ। ਤੜਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਅਬਦਾਲੀ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੜਾ ਘੋਰ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਪਾਣੀਪਤ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਗਾਜ਼ੀ ਅਬਦਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਇਸ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਮਗਰ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਜਾਨ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਇਕੱਲਾ ਘੋੜਸਵਾਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਘੋੜਾ ਦੌੜਾ ਕੇ ਅਬਦਾਲੀ ਨੂੰ ਆ ਪਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ-ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਬੜਾ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸਮੇਤ ਫੌਜ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਆ ਬੈਠਾ। ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਉਹ 12 ਦਸੰਬਰ, 1762 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕਾਬਲ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜਰਨੈਲ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਸਰੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤੇ ਕੰਨ ਵਲੋਟ ਕੇ ਕਾਬਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। (ਇੰਟਰਨੈਟ)

ਨਰਾਇਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਹੀਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਹੀਰ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਡਟ ਗਏ। ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ, ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੜਦੇ-ਲੜਦੇ ਬਰਨਾਲੇ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਸਿਮ ਖਾਨ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾ ਕੇ ਅਜੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਵਰ ਜਰਨੈਲਾਂ ਜਹਾਨ ਖਾਨ ਤੇ ਸਰਬੁਲੰਦ ਖਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚੁਫੇਰਿਉਂ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੇਖੂ ਸਿੰਘ ਹੰਡਲਵਾਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਵਹੀਰ ਸਮੇਤ ਬਰਨਾਲੇ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਾਲੀ ਪਾਲਕੀ ਵੀ ਛੱਡਣੀ ਪਈ। ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ: ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਏ ਨੇ ਖਾਲੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਭੁਝੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਹੋਣ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਅੱਗੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ, ਲੱਖੀ ਜੰਗਲ ਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਕੁੱਪ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਰਨਾਲੇ ਤੱਕ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖਿਲਰੀਆਂ

ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਇਕ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿਚ ਏਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਹੀਰ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਹੀਰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਛਾਪਾਮਾਰ ਯੁੱਧ ਕਰਕੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦੂਸਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੇ ਅਬਦਾਲੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ—ਕੁੱਪ ਰੋਹੀੜਾ

ਸ਼ਾਹਵਲੀ ਖਾਨ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਵਹੀਰ ਦਾ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਿਰਧ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਏ। ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ: ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ, ਸ: ਕਰੋੜਾ ਸਿੰਘ, ਸ: ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ: ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮਦਦ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੰਦੀ ਛੁਡਵਾ ਲਏ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਵਲੀ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਵਜ਼ੀਰ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਸ: ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਹੱਥੋਂ ਜਰਨੈਲ ਸਰਬੁਲੰਦ ਖਾਨ ਤੇ ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਹੱਥੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਨਾਪਤੀ ਜਹਾਨ ਖਾਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਬਦਾਲੀ ਤੇਜ਼ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਲਾਹੌਰ ਹੀ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹਲਕੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੱਥੋ-ਹੱਥ ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਤੋਪਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਤੁਰਦੇ ਨਾ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਘੇਰਾ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ

ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਖੂਨ ਦੀ ਹੌਲੀ ਖੇਡਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬਰਨਾਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਤਿਰਕਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕੁਤਬਾ ਤੇ ਬਾਹਮਣੀਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਦੁਰਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ। ਪਿੰਡ ਕੁਤਬੇ ਕੋਲ ਪਾਣੀ ਢਾਬ ਸੀ, ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰੋਕ ਲਈ। ਇਹ ਢਾਬ 1965-70 ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਫੌਜਾਂ ਥੱਕ ਕੇ ਚੁਰ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਫੌਜਾਂ ਪਿਛਲੇ 48 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ 10 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਦ ਤੱਕ ਵਹੀਰ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਚਲਾ ਨਾ ਗਿਆ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੁਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਨਾ ਫਟਕਣ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਵਹੀਰ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲ ਪਏ। ਦੁਰਾਨੀ

ਦੀ 2 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੀ ਮਦਦ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਤੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਲੜਨਾ ਪਿਆ। ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਬੜੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਲੜਾਕੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ। 10-12 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਤੇ ਏਨੇ ਹੀ ਦੁਰਾਨੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਾਲ-ਬੱਚੇ ਤੇ ਔਰਤਾਂ 18-20 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਤਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 30-32 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੀ ਤੇ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੀੜਾਂ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ, ਸ: ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ: ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਈ-ਕਈ ਫੱਟ ਲੱਗੇ। ਕੋਈ ਸਿੱਖ

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ

ਪ੍ਰਿਆ ਸੁਮਨ

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਉਸ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਜੋ ਝੱਖੜ ਬਣ ਕੇ ਆਵੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਉਡਾ ਲੈ ਜਾਵੇ..

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਉਸ ਮੀਂਹ ਦੀ ਕਣੀ ਤੋਂ ਜਿਸਦੀ ਵਾਫ਼ੜ ਮੇਰੇ ਪੱਕੇ ਖੁਆਬਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ..

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਮਹਿਫਲ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮੇਰੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ...

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਉਸ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਜੋ ਸਕੈਨਰ ਵਾਂਗ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੀਕ ਦੇਖੇ...

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਣ..

ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਜ ਦੇ ਲੋਭੀਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਧੀ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ...

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਝੱਖੜਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਸੁਪਨੇ ਬਣਾਨਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ... ਕਣੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਭਿੱਜਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ..

ਲੱਚਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਮਹਿਫਲ 'ਚ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ.... ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਢੱਕਦੀ...

ਧਮਕੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ.... ਲੋਭੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਦਾਜ ਜੋੜਨਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ...

ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੋਚ ਹਾਂ... ਇੱਕ ਬਦਲਾਵ ਹਾਂ... ਜੋ ਹਰ ਡਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ...

ਸੁੰਨੇ ਪਿੰਡ

ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਤਪੀਆ

ਅੱਜ ਸੁੰਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤੱਕ ਕੇ ਦਿੱਲ ਵਿੱਚ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਇੱਕ ਰੁੱਗ ਜਿਹਾ ਭਰ ਹੈ

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਛੋਹ ਮਾਣ ਕੇ ਬਦੇ ਬਦੀ ਪਿਆਰ ਚ ਆਕੇ ਦਿੱਲ ਸਿੱਜਦਾ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅੱਖੀਆਂ ਚੋਂ ਵਹਿ ਤੁਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਮੰਜਰ ਤੱਕ ਕੇ ਦਿੱਲ ਡਰ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖੇਡ ਕੇ ਹੋਏ ਜਵਾਨ ਅੱਜ ਸੁੰਨਾਂ ਪੈੜਾਂ ਦੇਖ ਦਿੱਲ ਕਿਵੇਂ ਜਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਵਕਤ ਨੇ ਖੋਹ ਲਏ ਅਨਮੋਲਕ ਪਲਾਂ ਦੇ ਲਮਹੇ ਸੋਚ ਕੇ ਦਿੱਲ ਚੰਦਰਾ ਸੋਚਾਂ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸਭ ਉਝੜੇ ਰਸਤੇ ਉਹ ਬਾਹਵਾਂ ਤੇ ਰਾਹਵਾਂ ਦੇ ਦੇਖਿਆ ਮੰਜਰ ਜਿਵੇਂ ਅਤੀਤ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗੁੰਮੀਆਂ ਉਹ ਮੌਜ ਬਹਾਰਾਂ ਕੀਕਣ ਸੁੰਨੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਹਜ਼ਰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੇਸ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਤਲਵੰਡੀ

ਕੌਰੇ ਝੱਖੜ ਸਿਖਰ ਦੋਪਹਿਰਾਂ ਤਨ ਤੇ ਹੰਢਾਏ ਦੁੱਧ ਮੱਖਣ ਉਹ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਰੁੱਖੀ ਮਿੱਸੀ ਖਾਏ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਰੁਲਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇਸ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਾਰਾਂ

ਕਿਰਤ ਦੀ ਬਿੱਟੂ ਕਰਨ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਹਲੜ ਮੌਜਾਂ ਮਾਨਣ ਬੀ ਐਡ ਐਮ ਐਡ ਕਰਕੇ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖਾਕੇ ਸ਼ਾਨਣ ਜੁੜੇ ਨਾ ਮਹਿਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਵੇਹਲੜਾ ਖੱਲੇ ਕਾਰਾ ਦੇਸ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਾਰਾਂ

ਰਿਸਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ ਹਰ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਅੱਗੇ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਮੱਲੇ ਸਰ ਕਾਰੇ ਦਰ ਬਾਰੇ ਓਹਨੂੰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਰ ਥਾਂ ਮਾਰਾਂ ਦੇਸ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਾਰਾਂ

ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਭੁੱਖ ਗਰੀਬੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਮਰੇ ਜਾਂ ਜੀਵੇ ਢੱਠੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਾਕਮ ਤਾਰਾਂ ਦੇਸ ਦਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਓਹਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਾਰਾਂ

ਨੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਲਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੀ...ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਘਰ ਵਸਾ...ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹਾਲੇ ਚਾਹ ਪੀ ਵਿਹੜਾ ਸੁੰਭਰਣ ਲਈ ਝਾੜੂ ਚੱਕਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਤਿਕ ਸਾਹੋ-ਸਾ ਹੀ ਹੋਇਆ...ਭੱਜਿਆ ਆਇਆ...ਮੰਮੀ ਦੇਖੋ ਮੇਰੇ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ...ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਦੁਪੱਟਾ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਚੱਲ ਦਿਖਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਧੁੱਪ ਲਗਦੀ ਤੇਰੇ ਪੌਦੇ ਨੂੰ?" ਉਹ ਮੇਰੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਖਾਲੀ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ...ਉੱਥੇ ਉਸਨੇ ਪੌਦਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਹਾਲੇ ਛੋਟਾ ਹੀ ਸੀ...ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ...ਸੱਚੀ ਧੁੱਪ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਬੱਚਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ...ਪੁੱਤ ਇਹ ਧੁੱਪ

ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜ

ਤਖਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਰਾਜ ਕਦੇ ਨਾ ਚੱਲਦੇ, ਹਿੱਕ ਦੇ ਜੋਰਾਂ ਨਾਲ। ਘਰ ਉਹ ਉਜੜ ਜਾਂਦੇ, ਜੇ ਕੁੱਝੀ ਰਲਜੇ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ। ਅੰਨਦਾਤੇ ਦਾ ਅੰਨ ਖਾਕੇ, ਹੱਥ ਮਿਲਾਵੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ। ਆਪਣੇ ਪਨ ਦੇ ਦੇਵੇਂ ਦਿਲਾਸੇ, ਅੱਖ ਮਿਲਾਵੇਂ ਗੋਰਾਂ ਨਾਲ।

ਜੇਠਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮੰਦਾ ਬੋਲੇਂ, ਪੇਚੇ ਪਾਵੇਂ ਦਿਓਰਾਂ ਨਾਲ। ਮਿਹਨਤ ਕਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣੇ, ਯਾਰੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰਾਂ ਨਾਲ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਣ ਡਾਂਗਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੰਗਣ ਆਪਣਾ ਹੱਕ। ਵੋਟਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ, ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਯਾਰੀ ਵੋਟਾਂ ਤੱਕ।

ਵਾੜ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੀ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾ ਚੱਲੇ ਵਸ। ਕਹਾਵਤ ਇਹ ਖਰੀ ਉੱਤਰੇ, ਕੌਣ ਕਹੇ ਰਾਣੀਏ ਅੱਗਾ ਢੱਕ। ਜੱਟ ਦੀ ਅੜੀ ਮਾੜੀ, ਜੇ ਹੱਕ ਲਈ ਅੜ ਜਾਵੇ ਜੱਟ। ਤੇਰੀ ਤਾਨਾ ਸ਼ਾਹੀ ਅੱਗੇ, ਜੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ।

ਝੂਠ ਫਰੋਬ ਦੇ ਨਾਲ ਓਏ ਲੋਕੋ, ਕਦੇ ਨਾ ਚੱਲਦੇ ਰਾਜ। ਬੋੜਾ ਚਿਰ ਹੀ ਗੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਫਿਰ ਉੱਧੜ ਜਾਂਦੇ ਪਾਜ। ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਚੂਸੇ ਖੂਨ, ਸੋਹਣ ਨਾ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਤਾਜ, "ਸੰਧੂ" ਆਖੇ ਬਹੁੜ ਵੇ ਸਾਈਆਂ, ਰੱਖ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਲਾਜ।

ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ

ਡਾ: ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀਤਲਾ Dr. Davinder Singh Jitla

ਜੋ ਸ਼ੋਭਾ ਸੀ ਹਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਕੀਤੀ, ਹੱਕ ਖੋਹੂ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਹੋ ਬੇਈਮਾਨ ਦੀ ਹਰ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਨੀਤੀ।

ਹਰ ਅਹਿਸਾਸ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਹ ਦਾ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਜਲਾਉਣ ਲਈ, ਜਿੱਦ ਹੈ ਹੋਂਦ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੀ ਹੈ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਲਈ।

ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਘਾਤ ਲਗਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਤੰਦ ਨਾਲ ਤਾਣੀ ਖਿਲਾਰਨ ਲਈ ਨਹੁੰ ਤਿੱਖੇ ਕਰਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਭਰੇ ਸਿਆਲ ਦੀ ਠੰਢ ਦਾ ਵੀ ਜੋ ਨਿੱਘ ਮਾਨਣਾ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਹਰ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉਹ ਸਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਠਾਣਦੇ ਨੇ।

ਨਾਲ ਹਿੰਮਤ ਵੀਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਖੇੜਾ ਮੁੱਖ ਦਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ, ਰੋਹ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਦਕ ਦਾ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਚੱਖੀ।

ਬੰਦ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਉਸ ਖਿਲਾੜੀ ਦੇ ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਕਿਸਾਨ ਦੀ, ਜੋ ਚਾਕਰੀ ਕਰਦਾ ਆਕਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਫਿਕਰ ਉਸ ਜਹਾਨ ਦੀ।

ਇਸਦੀ ਮੰਮੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਵਾਉਣ ਆਉਂਦੀ ਹੈ...ਤੇ ਇਹ ਉਸਦਾ ਬੱਚਾ। ਕਹਿੰਦਾ ਮੰਮੀ ਇਹਨੂੰ ਸੇਕ ਲੱਗਦਾ ਹੋਣੈ...ਗਰਮੀ ਲੱਗਦੀ ਹੋਣੀ...ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੇਕ ਨਹੀਂ ਝੱਲੇਗਾ ਤਾਂ ਮਿੱਠੇ-ਮਿੱਠੇ ਫਲ ਕਿਵੇਂ ਦੇਵੇਗਾ?? ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੱਗੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਭੱਠੇ 'ਚ ਆਪਣਾ 'ਪਿੰਡਾ' ਤਪਾ ਕੇ ਮਜਬੂਤ ਬਣੀਆਂ.....ਤਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਮਜਬੂਤ ਬਣੀ.....ਰਿਸ਼ਤੇ ਵੀ ਤਾਂ ਪੌਦੇ ਹੁੰਦੇ.....ਪੁੱਤ... ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ/ਗੱਲਾਂ ਸਹਿਣੀਆਂ ਵੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੁੱਪਾਂ-ਛਾਵਾਂ 'ਚ ਹੀ ਜੀਵਿਕਾ ਦਾ ਰਸ ਹੈ। ਕਾਰਤਿਕ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਹੋਣੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਾਰਤਿਕ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ..... ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਉਹ ਪੌਦਾ ਉੱਥੋਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਛਾਵੇਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਕਹਿੰਦਾ ਮੰਮੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸੇਕ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਹੋਣਾ...ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ

ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਬੁਲਾਏ ਸਾਰੇ। ਦਰਬਾਰ 'ਚ ਮੰਗੇ ਪੰਜ ਸਿਰ ਤੇ ਸਾਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰਾਂ ਛਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਨਿਆਰੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਛਕਿਆ ਬਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੇਲਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ...

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਕੇ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਗਿਦੜੇ ਸੇਰ ਬਣਾਇਆ। ਰਣ ਵਿੱਚ ਜੂਝ ਮਰਨ ਦਾ ਜੋਸ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪਾਇਆ। ਸਵਾ ਲੱਖ ਦੁਸਮਣਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਇਕ ਸਿੰਘ ਲੜਾਇਆ। ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਸਾਜਿਆ ਇਕ ਪੰਥ ਨਵਾਂ ਨਵੇਲਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ...

ਜੜ੍ਹ ਹਿਲਾਕੇ ਜੁਲਮ ਦੀ ਜਾਲਿਮ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ। ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਜੀਣ ਦਾ ਜਜਬਾ ਗੁਰਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਸਰਬੰਸ ਗੁਰਾਂ ਵਾਰਿਆ। ਸਦਾ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਕੇ ਟਾਲਦੇ ਔਖਾ ਵੇਲਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ...

ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਕੇ ਕੀਤੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ। ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਣ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਹਿੰਮਤ ਪਾਈ। ਗੱਲੀ ਬਾਤੀ ਹਰ ਗੁੱਬੀ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਸੋਝੀ ਪਾਈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸੰਗ ਜਾਣੇ ਕਦੇ ਨ ਹੋਏ ਅਕੇਲਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ...

ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ। ਸੱਚੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਸਾਂ ਪੂਰਨ ਕਰਦੇ। ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਭਰਦੇ। 'ਅਮਰੀਕ' ਕਰੇ ਅਰਦਾਸ ਹੋਏ ਸਭ ਦਾ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ...

ਨਹੀਂ ਮਨਜੂਰ ਅਸਾਂ ਨੂੰ

ਸੁਰਜੀਤ ਗੱਗ

ਢਾਬ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਗੜ੍ਹੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਹੋਵੇ ਲੜਾਈ ਲੋਕ ਜਿੱਤੇ ਨੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੌਰ ਦੀ ਹੋਵੇ।

ਇਹਦਾ ਹੈ ਧਰਮ ਹੀ ਲੁੱਟਣਾ, ਕੁਪੱਤੀ ਜਾਤ ਹੈ ਇਹਦੀ

ਹਕੂਮਤ ਸਾਧ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਚੋਰ ਦੀ ਹੋਵੇ।

ਬਗਾਵਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਤੂਰੀਖ ਬਦਲੀ ਹੈ

ਨਦੀ ਖੁਦ ਰਾਹ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੰਢੇ ਖੋਰਦੀ ਹੋਵੇ।

ਨਹੀਂ ਮਨਜੂਰ ਅਸਾਂ ਨੂੰ, ਕਿ ਦਾਨਵ ਦੇਵਤੇ ਹੋਵਣ ਸਮੁੰਦਰ ਰਿੜਕਿਆ ਅਸਾਂ, ਤੇ ਪਿਆਲੀ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਵੇ।

ਕਪਟ ਤੇ ਛਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਹੈ ਰਚਿਆ ਵਿੱਚ ਹੱਛਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੰਮ ਲਾਹੁਣਾ ਹੈ, ਤੇ ਰੰਬੀ ਕੌਰ ਦੀ ਹੋਵੇ।

ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਜਦ ਕੀਰਤੀ ਨੇ ਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੀ ਝਾਕ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪੌਦਾ ਮੁਰਝਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੀਰਤੀ ਸਮਝ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਬਣੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰੂਪੀ ਪੌਦੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਰੂਪੀ ਬੂਟੇ ਪੌਦੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਬਾਅਦ ਕੀਰਤੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਗਲੇ ਮਿਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲੀ ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ...ਓਵੇਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ...ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਝਲਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਲਿਖਤ- ਪ੍ਰਿਆ ਸੁਮਨ

ਰਿਸ਼ਤੇ

ਕਹਾਣੀ

ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਆਏ ਪੂਰੇ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਪਈ...ਉੱਝ ਆਨੀ-ਬਹਾਨੀ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੀ ਕਿ ਪੁੱਤ ਸਭ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੈ?? ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਗਿਓ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਦੀ, "ਹਾਂ ਮੰਮੀ...ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ।" ਏਨਾ ਆਖ ਕਮਰੇ 'ਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ...ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਲਈ। ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੁੱਛੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਨਬੋੜਨ ਲੱਗ ਪਈ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਹੁਜੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਤਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਹਵੇਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਗਈ। ਬੇਬੇ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੰਗਰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੀਰਤੀ ਦੇ ਡੈਡੀ ਬਾਹਰ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜੰਮਿਵਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਉੱਝ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਚਰਨੀ ਤੇ ਚਾਚੀ ਮਿਲ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਚਾਚੀ ਦੇ ਪੈਰੀ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਪਰ ਚਾਚੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਸੀਸ ਨਾ ਦਿੱਤੀ...ਬੇਬੇ ਜਿਉਂਦੀ ਦੇ ਹੀ ਗੁੱਸੇ-ਗਾਜੀ ਹੋਏ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਪੁੱਛ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਚਰਨੀ ਬਾਂਹ ਫੜ੍ਹ ਕੀਰਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਚਾਚੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, "ਉਹਨੂੰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਕਾਲੇ ਮੂੰਹ ਵਾਲੀ ਨੂੰ...ਏਥੇ ਹੀ

ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ...ਬੇਠੀ ਆ ਹੁਣ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ...ਤਲਾਕ ਲੈ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਹੋਣੀ।" ਚਾਚੀ ਦੀਆਂ ਖਰੀਆਂ-ਖੋਟੀਆਂ ਸੁਣ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਹੇ ਮੈਂ ਰੋਂਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਚਾਚੀ ਦੇ ਮੋਹਣਿਆਂ

ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੌਥੇ ਟੈਸਟ 'ਚ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਟੈਸਟ ਲੜੀ 2-1 ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ

ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਜਖਮੀ ਹੁੰਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਟੈਸਟ ਮੈਚ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਟੈਸਟ ਲੜੀਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਟੀਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਨੇ ਗਾਬਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਮਿਲੇ ਟੀਚੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਮੈਚ ਵਿਚ ਮਿਲੇ 328 ਦੌੜਾਂ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ 7 ਵਿਕਟਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੜੀ 2-1 ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਲਈ। ਸੁੱਭਮਨ ਗਿੱਲ (146 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ 91 ਦੌੜਾਂ) ਅਤੇ ਚੇਤੇਸਵਰ ਪੁਜਾਰਾ (211 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ 56 ਦੌੜਾਂ) ਵਲੋਂ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸਾਨਦਾਰ ਪਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਸ਼ਭ ਪੰਤ (138 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ 89 ਦੌੜਾਂ) ਵਲੋਂ ਅਜੇਤੂ ਰਹਿੰਦੇ ਖੇਡੀ ਲਾਜਵਾਬ ਪਾਰੀ ਦੀ ਬਦਲਤ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੁੱਭਮਨ ਗਿੱਲ, ਪੁਜਾਰਾ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਪੰਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਸਾਨਦਾਰ ਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਜਾਰਾ ਨੇ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 240 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ 114 ਅਤੇ ਪੰਤ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 141 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ 61 ਦੌੜਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ 32 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਟੀਮ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਗਾਬਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਰਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗਾਬਾ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਸਾਲ 1988 ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਾਬਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ 7 ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਛੇ ਟੈਸਟ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਮੈਚ ਹਾਰੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਮੈਚ ਡਰਾਅ ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ

ਮੇਜਬਾਨ ਮੁਲਕ 32 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਾਬਾ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਹਾਰਿਆ

ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਗਾਰੂ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਟਿਮ ਪੇਨ ਦਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਮੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਜਡੇਜਾ, ਆਰ ਅਸਵਿਨ ਤੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਬੁਮਰਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੈਚ ਵਿਚ ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਕੇਵਲ 7 ਦੌੜਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਆਉਟ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿੱਕੇ ਰਿਹਾਣੇ 24, ਮਯੰਕ ਅਗਰਵਾਲ 9, ਵਾਸੰਗਟਨ ਸੁੰਦਰ 22 ਅਤੇ ਸਾਰਦੂਲ ਠਾਕੁਰ 2 ਦੌੜਾਂ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਭਾਰਤ ਜੇਕਰ ਆਖਰੀ ਦਿਨ 329 ਦੌੜਾਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਹਰਾ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਪੰਤ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਗਿੱਲ ਛਾਏ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੰਤ ਦਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਜਾਰਾ ਨੇ ਵੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਪਾਰੀ ਖੇਡੀ ਅਤੇ ਕਈ ਗੇਂਦਾਂ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ

ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਪੁਜਾਰਾ ਨੇ ਆਪਣਾ 28ਵਾਂ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜਾ 196 ਗੇਂਦਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਅਰਧ ਸੈਂਕੜਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਤ ਆਪਣੀ ਪਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਟੈਸਟ ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਰੀਆਂ ਵਿਚ 1000 ਦੌੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਕਟ ਕੀਪਰ ਬਣੇ। ਰਿਸ਼ਭ ਪੰਤ ਨੂੰ ਮੈਨ ਆਫ ਦਾ ਮੈਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਨ ਆਫ ਦਾ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਲਈ ਪੈਟ ਕਮਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਟੀਮ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਘਰ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ 2 ਲੜੀਆਂ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਟੀਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 2018-19 ਤੇ ਹੁਣ 2020-21 ਵਿਚ ਕੰਗਾਰੂਆਂ ਨੂੰ ਲੜੀ 'ਚ ਹਰਾਇਆ। ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਇੱਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਲੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟੀਮ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਟੈਸਟ ਲੜੀ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ।

ਬਾਰਡਰ-ਗਾਵਸਕਰ ਟਰਾਫੀ ਦੀ ਹੈਟ੍ਰਿਕ ਭਾਰਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਟੈਸਟ ਲੜੀ 'ਚ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਲ 2018-19 ਵਿਚ 2-1 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਾਰਡਰ-ਗਾਵਸਕਰ ਟਰਾਫੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਸਰੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੜੀਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਬਾਰਡਰ-ਗਾਵਸਕਰ ਟਰਾਫੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 2018-19 ਵਿਚ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੌਰੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ 2-1 ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2016-17 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਗਾਰੂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਸੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਵਧਾਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਖਿਲਾਫ ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ 'ਚ ਖੇਡੇ ਗਏ ਚੌਥੇ ਟੈਸਟ ਮੈਚ 'ਚ ਤਿੰਨ ਵਿਕਟਾਂ ਦੀ ਸਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ 'ਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹਾਂ। ਪੂਰੇ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਉੱਜਾ ਤੇ ਜਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਲਿਬਰੇਜ਼ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਕਤੀ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਤੇ ਸੰਕਲਪ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਰਿਹਾ। ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਵਧਾਈ . ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਟੈਸਟ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਭਾਰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਖਿਲਾਫ ਰੁਮਾਂਚਕ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਪ੍ਰੀਸਦ (ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ.) ਵਿਸ਼ਵ ਟੈਸਟ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ (ਡਬਲਿਊ.ਟੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਂਅ 430 ਅੰਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ (420) ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ (332) ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚੌਥੇ ਤੇ 5ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਟੈਸਟ ਰੈਂਕਿੰਗ 'ਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ 118.44 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। 5 ਕਰੋੜ ਬੋਨਸ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਮਿਲੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 'ਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ 5 ਕਰੋੜ ਦਾ ਬੋਨਸ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਰਵ ਗਾਂਗੁਲੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਜੈ ਸਾਹ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਉਸ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬੋਨਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਡਟੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਿੰਘੂ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ 8 ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਵੀ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਆਏ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਤੋਂ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਲਾਡੀ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਸਨ ਤੇ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ

ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਕੁੰਡਲੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਆਰਜ਼ੀ ਸਟੇਡੀਅਮ ਬਣਾ ਕੇ ਇਕ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿੰਘੂ ਅਤੇ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਬਾਰਡਰਾਂ ਦੇ ਧਰਨਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਉੱਠੀ ਸੀ। ਵਧੀਆ ਜਾਡੀ ਤੇ ਰੋਡਰ ਨੂੰ 21-21 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਨਿਹੰਗ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਭਾਰਤੀ ਜੂਨੀਅਰ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ

ਸੈਂਟਿਆਗੋ (ਚਿੱਲੀ)- ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਜੂਨੀਅਰ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਥੇ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਟੀਮ ਨੂੰ 2-0 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੇਤੂ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਚਿੱਲੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਪੰਜਵਾਂ ਮੈਚ ਸੀ। ਇਸ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚਾਰਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਮੈਚ ਡਰਾਅ ਰਿਹਾ। ਚਿੱਲੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਕੁਆਰਟਰਾਂ 'ਚ ਸਖਤ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਆਖਰੀ ਕੁਆਰਟਰ 'ਚ ਦੋ ਗੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਸੰਗੀਤਾ ਕੁਮਾਰੀ (48ਵੇਂ ਮਿੰਟ) ਅਤੇ ਸੁਸਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (56ਵੇਂ ਮਿੰਟ) ਨੇ ਗੋਲ ਕੀਤੇ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੂਸਰੇ ਕੁਆਰਟਰ 'ਚ ਉਦੋਂ ਦਬਾਅ 'ਚ ਦਿਸੀ, ਜਦੋਂ ਚਿੱਲੀ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੇ। ਭਾਰਤ ਨੇ

ਦਿਵਾਈ . ਚਿੱਲੀ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ 56ਵੇਂ ਮਿੰਟ 'ਚ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਸਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਡੈਂਗ ਫਲਿਕ ਨਾਲ ਗੋਲ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

ਤੀਸਰੇ ਕੁਆਰਟਰ 'ਚ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਤੇ 32ਵੇਂ ਮਿੰਟ 'ਚ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਚਿੱਲੀ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਨੂੰ ਗੋਲ 'ਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕੀ। ਸੰਗੀਤਾ ਨੇ ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਚੌਥੇ ਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਮਿਲੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬੜਤ ਦਿਵਾਈ . ਚਿੱਲੀ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ 56ਵੇਂ ਮਿੰਟ 'ਚ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਸਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਡੈਂਗ ਫਲਿਕ ਨਾਲ ਗੋਲ 'ਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

ਜਾਪਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਟੋਕਿਓ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਆਯੋਜਨ 'ਤੇ ਖੇਦ ਹੈ

ਟੋਕਿਓ : ਜਾਪਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਟੋਕਿਓ ਓਲੰਪਿਕ ਦੇ ਆਯੋਜਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਟੋਕਿਓ ਓਲੰਪਿਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਣ 23 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 8 ਅਗਸਤ 2021 ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਰਾ ਓਲੰਪਿਕਸ 24 ਅਗਸਤ ਤੋਂ 5 ਸਤੰਬਰ, 2021 ਤੱਕ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੋਸ਼ੀਹਿਦੇ ਸੁਗਾ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸਹਿਭਾਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਪਾਨੀ ਸਰਕਾਰ, ਟੋਕਿਓ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਸਰਕਾਰ, ਟੋਕਿਓ 2020 ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ, ਆਈਓਸੀ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਮੇਜਬਾਨੀ ਕਰਨ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਆਮ ਜੀਵਿਗੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਲਦੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ।"

ਜਨਵਰੀ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਸਫਾ 17 'ਤੇ 'ਬਾਗ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ' ਸ: ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ। ਗਲਤੀ ਲਈ ਅਦਾਰਾ 'ਦ ਪੰਜਾਬ ਹੈਰਲਡ' ਖੇਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕ

STRESS is Killing Them – Do We Care Enough For Men-In-Uniform?

The attention of the entire world is currently focused upon the deadly corona-virus and the tragic suffering-cum-destruction unleashed by it on the human lives. Out of a total of 93.8 million cases globally, 2.01 million people have sadly succumbed to the dangerous tentacles of the corona-virus till now. The fear factor has risen exponentially and people are seen taking precautions like wearing face-masks, maintaining social distance, shunning their office routines and getting confined-cum-isolated to the four walls of their homes only. This highlights the simple fact that we all want to live and nobody wants to die – this is, of course, a natural tendency of the homo-sapiens as a race and species. While everyone is today engrossed in talking about the corona-virus in television studios, discussion rooms and online debates, I feel that this should also be a time to highlight another important 'virus' which is equally or rather more dangerous than even the COVID-19 virus. Before the readers of this article stress their mind into guessing it, let me highlight that according to the recent observations by the United Nations (UN) agency – International Labour Organisation (ILO), 2.8 million workers die every year due to this 'virus' while an additionally 374 million people get injured or fall ill because of it. This 'virus' is a grave threat to humanity and it goes by the common name of 'STRESS'. Most of the people across the globe are actually suffering enormous amounts of active and passive levels of mild to severe variations of stress in their daily lives. Some are aware about it while others do not know it and many people even try to avoid talking about it as they perceive it to be a stigma. Today, when innumerable people are dying due to stress, it becomes critically important to bring this issue into the public domain and talk about it openly before it

is too late. It is worthwhile to note that all men-in-uniform, whether in the army, paramilitary or police organizations are always perceived to be physically and mentally fit, alert, disciplined and healthy to the core. Against this general backdrop of hoi polloi's imagination about the physical and mental prowess of the armed forces personnel, it has come as a severe shock to learn that according to a recently released report by the United Service Institution of India (USI), a Service think-tank, severe levels of stress have been found amongst the Indian army personnel which causes them to undergo depression, commit suicides and leads to major loss of trained and disciplined human lives. It is simply deplorable that the country is losing more army personnel to suicides, fratricides and untoward incidents caused by workplace stress as compared to wars, fighting terrorists or enemies. This should be enough to awaken the concerned higher authorities out of their deep slumber of sheer ignorance and dilly-dallying tactics to wrongly portray the picture as 'All is Well' when, in reality, the army personnel are grappling to overcome the stress levels at their workplace caused by operational and non-operational stressors. The need of the hour is to undertake an in-depth analysis of the underlying causes of such stress which derails their health and negatively compromises their combat efficiency in the field. The USI report has talked at great length about the operational stressors and refers to the extremely hard-cum-challenging nature of the service conditions of the army personnel such as prolonged exposures to the conflict-ridden areas, counter-insurgency and

counter-terrorism environment which has an automatic adverse impact upon their mental and emotional well-being. Frequent transfers and dislocations, overburdened commitments, lack of perceived fairness-cum-transparency in postings and promotions, downgradation

in pay and statuses, short command tenures, non-grant or delay of leave, lack of adequate financial support, inefficient support facilities for the self and the family etc., are some of the major causes that have been found to trigger and aggravate stress of the army personnel. The consequence of such acute and severe stress level amongst the army personnel has a negative impact on their combat preparedness and operational performance and leads to their low morale, hampers their motivation levels and harms the esprit-de-corps. It is not enough to have the world's best ammunition, tanks, weaponry and armaments if the men-in-uniform are suffering psychologically and are dying with stress. In fact, it is not just the army personnel but even the police and paramilitary personnel seem to be suffering from unimaginable levels of stress at their workplace. Every now and then, we read about the police constables committing suicides with their service weapons and dying tragic deaths. Lack of holidays, non-transparent and haphazard promotions, punishment postings, conflict with the seniors, ego issues, lack of well-defined working hours, overburden of expectations, political interference in postings, denial and delay of leave, use of derogatory

language used by seniors against their juniors, etc., are some of the main causes of stress amongst the police personnel. Hypertension, anxiety disorders, depression, psychosis, neurosis, addiction to sedatives, alcohol, and other related ailments have been found to be severely affecting the men-in-uniform. A majority of police personnel can be found to be suffering from alcohol addiction or having a serious ailment like cancer. An institutionalized approach is needed at the higher levels of army, police and paramilitary leadership to effectively tackle the crisis of stress of men-in-uniform by focusing upon the stress prevention and management strategies in a professional and humane manner. The quality of leadership, command and man-management has to be groomed in such a desirable manner that it actually encourages the officers at all ranks to openly talk, recognize and discuss about the causes and consequence of their stress levels and not brush this urgent topic under the carpet as a side-note. It has become imperative to measure the stress levels of our uniformed soldiers on a regular basis and devise holistic strategies to counter the growing menace of stress in order to preserve their morale, motivation, honor and dignity. The help of professional psychologists and counselors must be utilized to set up counseling cells in the army, police and paramilitary units to provide a cushion of emotional support and empathetic concern to the soldiers who are found to be psychologically sad, dismayed, dejected and frustrated. All the forces have their own drill manuals and weaponry protocols and procedures which have been put in place to deal with the cleaning and maintenance of the weapons

and machinery. In the same manner, the Standard Operating Procedures (SOP's) must be devised and implemented at the ground levels to deal with the emotional cleaning and psychological maintenance of the soldiers and police personnel in stress. Every year, a psychological testing of the men-in-uniform is needed to assert their levels of mental well-being and ascertain the stress levels which can be dealt with relaxation therapies and yoga techniques. If any soldier does not feel psychologically fine and is undergoing stress, how can they be expected by the organization to efficiently perform their duties towards the society in a fine manner? The writing is very much clear on the wall; we cannot afford to ignore it. To talk about stress should no longer be perceived and treated as a stigma. The truth is that we cannot arrive at solutions unless and until we talk about the problems at hand in a fair and free manner. A soldier who is mentally happy and psychologically satisfied will automatically be an asset to the nation and would be inclined to perform his or her duties in the organization in a better manner than usual. The higher leadership of the armed, paramilitary and police organizations need to understand that behind every uniform is a human soul in flesh and blood and not a machine. The soldiers and police personnel also have emotions, feelings and families. They cannot be expected to behave as machines; adequate care and support should be provided to them in coping with operational and non-operational stressors. A clear-cut emphasis on the human welfare is the much needed answer to deal with the current crisis of stress amongst the army and police personnel. Stress can be managed and overcome with the right approach and skills. Mental well-being of the soldiers is important by all measures.

Be creative, be contagious!

I read this beautiful quote, "Creativity is contagious." I found it so beautiful that I could not resist writing about it. The most beautiful creation by God is life and all the different forms of life. Just look around and travel through your thoughts and imagination by thinking of all the life forms and their habitats on our planet. It's nothing less than mesmerizing!

Since our creator is so fabulously creative why wouldn't we all be? The word contagious is used in many respects and mostly we all come across this word in terms of science and diseases but it's not always the diseases that are contagious, there are other positive things also that can be communicated and can spread positivity and happiness. Creativity is inventing or creating something new from what already exists by overcoming all the shortcomings of that. Curiosity gives birth to creativity. When one is curious enough to question everything and do not accept things as such, it leads to creativity. Some people are tagged as very creative. Are they exceptional? No, they are simply curious and believe in their imaginations and thought processes. They believe in creating and in overcoming problems by finding solutions to them. Conscious observation leads to creation. You can witness all sorts of creative people. Some can bring stones to life and some paint life on canvases. Some make the clothes bloom with flowers and some just create magic out of the sand. Some

are upcycling masters and some are very resourceful at daily life hacks. Some are wonderful cooks and bakers and some just bring life to the still photos. Some are graceful dancers and others just weave this life with rhythm. All these categories of people are contagious!

Creative people do not think out of the box but what they can make out of the box. They know how to treat themselves well to live a life with zest. They are never depressed as they know what they truly love and are resilient whenever something pulls them down. They are contagious because they spread happiness and are a great source of inspiration. They love to be loved and love to spread love. Everyone is creative but we all need to spend some time with ourselves to observe and bring out our creative side.

Creative people know how to present life beauti-

fully and how to live with passion. A life driven by passion is worth living. Love being yourself and love being creative. You can be creative in anything and creativity doesn't require a coaching class to learn from but if you want to master your already existing skill, you can take guidance from experts in the respective field to make you polish your artistic side. Creativity reflects in everything you do, the way you talk, the way you present yourself, the way you express yourself, the way you find solutions to the problems, and the way you look at life from your perspective.

Each individual's life is an exceptional creation and you just have to embellish your own life with a little more creativity by making already existing things exceptional in your beautiful way. The most beautiful aspect of being oneself is that no other person is you and there is no comparison, each one of you is a genius in your special way and each one of you is creative. Do not compare, just be what you are and just be confident in what you do, opportunities will knock on your door.

Hence,
Share your ideas, Showcase your creation, Let's be creative, Let's be contagious.

Navpreet Brar

How the pandemic affected women-A perspective

It has been almost a year since the world is grappling with the COVID-19 pandemic and a century since the last global pandemic- the Spanish Flu of 1920 occurred. Much has been written and said about the COVID-19 pandemic now.

People have shared their experiences during the pandemic time on various platforms. While some had found back their lost hobbies during the lockdown and had positive experiences to share, most others were not as fortunate. The pandemic has affected different sections of society in different ways. Some have been affected more than others.

However, it is worthwhile to notice the impact of the pandemic on both genders. Women seem to have been at a greater disadvantage than men, in more ways than one and the pandemic seems to have increased the gender inequalities existing in the pre-pandemic time, to an extent.

Firstly, the lockdowns imposed due to the pandemic affected the supply of goods. People had access to only the essentials. Now, what constitutes essentials? In common parlance, it comprises mostly food and medicines. However, one essential that was overlooked was related to women's sanitary needs, menstrual products, and the like.

Earlier young girls from rural areas and those from the poor and marginalized sections had access to sanitary pads in government schools, but with schools closing down and movements restricted, these girls were left with no option but to use cloth at home which was unhygienic. This coupled with the access to health care services also being affected, worsened the situation further. Many girls and women had to silently suffer the resulting pangs.

The education and nutrition of girls have also been adversely affected. With family incomes dwindling and resources being limited, more girls than boys were forced to drop out of school. Estimates reveal that an additional 11 million girls may leave school by the end of the COVID cri-

sis, the world over, further widening the gender education as well as gender nutrition gap.

This is more significant in the case of girls as going to school serves multiple needs – it provides access to education, access to nutrition in the form of a wholesome meal, and access to free/subsidized sanitary pads. Thus dropping out of school is more disastrous for girls as compared to boys.

Secondly, the domestic help stopped coming for work during the lockdown. This affected women on both sides of the spectrum in their peculiar ways. The domestic workers were disadvantaged as job loss meant financial insecurity for most of these poor and marginalized women and further limited their access to food and health care services. As per one estimate, 72 percent of domestic workers have lost their jobs due to the pandemic, the world over, 80 percent of which are women.

The female employers were also left with the added workload of managing the domestic chores all by themselves while attending to the office work online.

In addition to this, with the schools and daycare services closed, and kids at home, they too had to be looked after while helping them with the online classes and schoolwork. This added work piled up the stress – both physical as well as mental. Some had elderly and sick to look

after as well and with outside nursing care unavailable, this too was an added responsibility.

This led to an increase in not just physical strain but also had a toll on the mental and emotional health of women. With increasing periods of confinement, a surge in cases of domestic violence was also noticed across all strata of society.

Statistics reveal that 1 in 3 women faced some sort of violence in the pre-pandemic period. As per the National Commission for Women (NCW) data, domestic violence complaints have increased by 2.5 times since the nationwide lockdown was imposed. This reflects cases that are being reported, while there may be as many that have gone unreported. This is nothing short of a pandemic brewing within a pandemic-in fact a sort of shadow pandemic.

Thirdly, the plight of migrants became quite evident in due course of time. Worse affected among them were women and kids who were forced to walk for miles without access to food, toilets, and medicines. One could see even pregnant women on the move, babies being born on railway platforms, in Shramik trains, etc. with no access to even the basic health infrastructure. Further, it is estimated that the pandemic will push 96 million people into extreme poverty by 2021, 47 million of whom are women and girls. Thus, the pandemic-induced poverty

surge will also widen the gender poverty gap i.e., more women will be pushed into extreme poverty as compared to men. Usually, women are employed in less secure jobs, informal sectors, and earn less as compared to men, which increases their vulnerability in times of a crisis. Even among entrepreneurial women, more number of self-employed women have lost their jobs as compared to self-employed men, due to the pandemic.

The stress of unwanted pregnancies, sexual violence, and physical abuse also added to the woes of women during this period. At the same time, access to social and legal services was limited as most helplines were non-functional, shelter homes were closed and police and law enforcement agencies were overburdened with feeding people and providing essentials to the citizens.

As per a report by UN Women, globally 70 percent of health workers and first responders are women, and yet, they are not at par with their male counterparts, in terms of pay, etc. At 28 percent, the gender pay gap in the health sector is higher than the overall gender pay gap, which stands at 16 percent.

Thus the pandemic has made more evident the already existing, glaring gender inequalities and the disadvantage that women still face in society. Women are still considered the primary caregivers and are expected to be the first responders to family needs irrespective of their status or state of mind, health, and well-being.

However, as we enter the new year with new hopes and aspirations, we all should endeavor to bring about a mindset change that makes this world a better, comfortable, and more inclusive place for women to live in and contribute to their utmost potential, for all times to come. Only then we can achieve empowerment of women in the true sense, lest the gender inequalities are bound to outlive the pandemic.

Dr Ankita Kansal

State Tax Officer, Punjab and Author of the book "Covid-19: A Pandemic"

Unfolding The COVID-19 Vaccine

The dawn of the New Year 2021 has brought new hope. 2020 has been a difficult year in many ways than one. The pandemic fatigue seems to have set in as people can be seen without masks at public places or using them improperly. Tourist destinations have been opened up and people have started thronging such places with their families, as is evident from the traffic jams witnessed on way to popular tourist spots. Receptivity to restrictions and lock downs has reduced all over the world and countries imposing tough opposition from their citizens. In the midst of all this, the much awaited launch of the vaccine for COVID-19 has given new hope to the people as a possible way out of the pandemic.

On January 16, 2021 the Prime Minister of India launched the coronavirus vaccination drive in India through video conferencing. 3 lakh frontline healthcare workers will be covered in 3006 sites across the country on the first day. With 2,07,229 persons vaccinated on Day 1, India has achieved the highest Day 1 vaccination number in the world. 1.65 crore doses of Covishield and Covaxin vaccines will be administered in the first phase, the cost of which shall be borne by the Centre.

Let us have a look at the various aspects related to the coronavirus vaccine.

Scientific approval process - For a vaccine to be fit for use, it has to pass a rigorous process of trials and approvals. At the experimental stage, the vaccine is put to three stages of clinical trials. After each phase of the trial, the results are made public. These are then published

and subjected to peer review. Once one phase of trial gives desired results, then the trial is moved on to the next phase. After the phase III trials, the efficacy and safety of the vaccine is established. After that each country has its own drug regulatory agencies that give approvals before the said vaccine can be administered to the public. Smaller countries that do not have a regulatory agency or similar mechanisms in place, usually rely on the recommendations of World Health Organization (WHO).

Stages of Clinical trial for a Vaccine –

There are five stages in all that a newly introduced vaccine has to undergo. These are: -

Pre-clinical animal studies- At this stage trials are done on animals to check the safety and toxicity of the vaccine.

Phase 1 Human trials-

Once the safety is established on animals, phase 1 trials are initiated on humans to test the safety, tolerability and toxicity on humans. This is conducted using different doses on a small number of healthy volunteers.

Phase 2 Human trials –

Once the safety is established in phase 1 human trials, phase 2 trials are initiated that test the ability of the vaccine to generate an immune response i.e., its immunogenicity.

Phase 3 Human trials –

Once the safety and immunogenicity is established then the phase 3 trials are initiated where in the volunteers are di-

vided into two groups – one group receives the vaccine while the other group receives the placebo. This helps to test the efficacy of the vaccine in

reducing the disease.

Usually, an efficacy of more than 50 percent is considered reasonable to introduce the vaccine for use in the general public. Phase 4 (Post market surveillance) –

Once the vaccine is launched for administration to the general public, it is being tested in real life situations. Any adverse effects noticed – AEFI (Adverse Effects Following Immunization) have to be recorded by the manufacturer on a fact-finding sheet and reported periodically to the regulator.

Various vaccines in the fray -

The first candidate to get approvals after due scientific process is the **Oxford University – Astra Zeneca vaccine** that is being manufactured in India by the Pune based Serum Institute of India (SII). The SII is the world's largest vaccine manufacturer. It is available by the name Covishield. The 10 member

SEC (Subject Expert Committee) had recommended granting EUA (Emergency Use Authorization) to this vaccine. These recommendations were then assessed by the DCGI (Drug Controller General of India) who heads the CDSCO (Central Drugs Standard Control Organization), which is India's drug regulator.

This vaccine is known globally as AZD1222. The technology used is based on use of a weakened and modified version of adenovirus (a common cold virus) that causes infections in chimpanzees and contains the genetic material of the Sars-CoV-2 virus spike protein. After the vaccination is given, the surface spike protein is produced, priming the immune system to attack the Sars-CoV-2 virus if it later infects the body. This vaccine has the advantages of storage and cost. It can be stored and transported at 2 degree C to 8 degree C for six months. Each dose is likely to cost around \$3-4. Presently two different dosing regimes are being studied and efficacy varies accordingly. The efficacy is 62% when two full doses are administered 4 weeks apart. The efficacy is 90% when half a dose is given first followed by full dose.

However the drug regulatory authorities in UK have rejected the latter regime. Another vaccine in line is the **Pfizer-Biotech vaccine**. It is based on the mRNA technology. It has been granted emergency validation by WHO and was the first to be approved anywhere in the world. This will help coun-

tries around the world to quickly approve its import and distribution. It has an efficacy of 95%. However, the downside is the cost and storage requirements. It is likely to cost \$20 per shot and needs to be stored at ultra cold temperatures -70-degree C.

Next is **Moderna vaccine**. It is also an mRNA vaccine that has been finalized by US's National Institute of Health along with the US biotechnology company Moderna. It is even costlier at \$25-37 per shot and needs to be stored at -20 degree C. It has an interim efficacy at 94.5%.

Also Read

India's Coronavirus vaccination drive based on humanitarian, important principles: PM Modi

Apart from these three vaccines with known efficacy, there are three more potential vaccines that are still at the trial stage and efficacy results will be known in early 2021. The first among these is **Bharat Biotech – ICMR** developed Covaxin. It uses traditional inactivated virus platforms that work by neutralizing or inactivating live virus. It has been approved for emergency use in India as a backup to Covishield. It use has been approved in 'clinical trial mode' only as it is in phase III trials. Clinical trial mode means that the data currently available is not sufficient for it to be called full-fledged therapy. Efficacy results will be known by April 2021.

Another is **Novavax's NVX-CoV2373**. It uses the tried and tested recombinant vaccine platform. It has shown high antibody response in early phase of clinical trial and efficacy will be known by February 2021.

Gujarat based **Zyventus Cadila's ZyCoV-D** is a DNA vaccine. —————

It is India made and India produced thus ensuring easy availability. However the phase III clinical trials have not yet started so its efficacy is unknown.

Easing of Norms-The Government of India has eased the restrictions on import and export of vaccine to ensure speedy clearance and distribution. The CBIC (Central Board of Indirect Taxes and Customs) has amended norms to facilitate the import and export of COVID vaccine through courier at locations where the Express Cargo Clearance System is operational.

Transportation of the vaccine – The logistics part will be managed by a digital system called the Co-WIN vaccine delivery management system. It will help monitor and keep track of the storage and transport in real time. The vaccine will be transported from the manufacturer to the primary vaccine store by air. There are four primary vaccine stores in India, one each at Karnal, Mumbai, Chennai and Kolkata. These are called Government Medical Stores Depot (GMSD) and run by the Union Health Ministry. From here the vaccine will reach 37 state vaccine stores in refrigerated vans and shall be further dispatched to the district level vaccine stores. From here it shall be taken to the primary health centres or the session site, as applicable.

Co-WIN app- It is an application brought in by the Centre government for digitally monitoring and executing the vaccination process. Co-WIN stands for COVID Vaccine Intelligence Network. It is a digital platform that will help the government coordinate the execution of the inoculations and help the health authorities to monitor the effects of the vaccine in real time. It is available for free on Google Play Store and Apple App Store. The district authorities will bulk upload the data of healthcare workers and other frontline workers onto the app. Further, each medical facility will also add details of persons working with them. The automated

process will filter and remove the duplicate entries. Self registration is not allowed at the moment. It will be available in the later phases of implementation. The registered persons will get an SMS informing them of the time, date and venue of vaccination. The system will be updated once the vaccine is administered. Once this is done, the beneficiary will receive an acknowledgment SMS along

shot. The first shot will be followed by a booster shot after four weeks. The beneficiary has to wait for 30 minutes after receiving the shot, at the centre itself for signs of any immediate adverse or allergic reactions. Further, SII has to follow up with the beneficiaries and closely monitor the post vaccination side effects after immunizations begin, and to submit a report every 15 days.

The Global Scenario- Glob-

equitable distribution so that people in poor and middle-income countries also have access to the vaccine.

Do not lower the guard- Introduction of the vaccine does not mean that one should lower the guard. Use of face masks, following respiratory etiquette, hand washing and social distancing have to be followed religiously. The reasons being; The immune response begins to develop around two weeks

during storage and transportation.

10 to 15 % of the vaccine stock is expected to be lost to wastage due to non/inadequate adherence to cold temperature requirements.

Making the vaccine accessible to the poor and middle income countries.

At present rich nations representing 14% of the world's population have bought up 53% of the most promising vaccines so far. Among the top 10 countries in the world with the most doses of vaccine administered so far, 8 are advanced economies. The Bill & Melinda Gates Foundation in association with agencies like WHO, UNICEF, The World Bank etc. is assisting multilateral organizations like Gavi, the Vaccine Alliance in ensuring equitable distribution of COVID vaccines. It is supporting Covax – a WHO led initiative to pool resources from rich countries to help low- and middle-income countries gain access to the vaccine.

Emergence of new strains of the virus due to mutations.

It is another challenge that has an impact on the efficacy of the vaccine and the outcome of the pandemic.

This calls for continuing scientific research while simultaneously ensuring adherence to the triple social vaccines – face mask, hand washing and social distancing.

Misinformation about the possible side effects of the vaccine.

This is another challenge as too much information circulating on social media about the possible side effects of the vaccine may lead to people hesitating to come forward to volunteer for the shot.

Last but not the least, one needs to understand that even though the world has produced a vaccine for corona virus, still any kind of complacency in using face masks and following other preventive practices has to be strictly avoided. Only then can the human race win this battle against the virus.

CORONAVIRUS

with a QR-based certificate. In

the Report Module, the authorities will prepare reports as to the number of vaccination sessions conducted along with details of beneficiaries.

Target group- In the initial phase, the government plans to vaccinate 300 million people by July 2021, which includes four high risk groups, namely healthcare workers other frontline workers like police personnel persons above 50 years of age persons below 50 years of age but with associated comorbidities.

While the first two priority groups need not register on the Co-WIN app as their data will be auto populated by the respective organizations; the next two high risk groups have to get themselves registered. The government is largely relying on the electoral rolls data to identify this group.

Administration- The vaccines have to be administered to the age group 18 years and above by an intramuscular

ally the US, UK, China, Canada and Israel are among the few countries that have already started vaccinating their populations. While Israel has achieved the highest proportion of population vaccinated at 11 %, China has administered to the highest in terms of volume – 4.5 million people have been vaccinated. Israel is aiming at achieving herd immunity while the UK is prioritizing its older population. Thus, different countries are following different strategies as per resources available and demographics.

Situation in India- In India, 50% of the doses produced by SII will be split between India and Covax Facility, a WHO led pool to distribute vaccines to low- and middle-income countries. Astra Zeneca has reached a \$750m agreement with Coalition for Epidemic Preparedness Innovations (CEPI) and Gavi (global vaccine initiative) to support the manufacturing, procurement and distribution of 300 million doses. This reflects its commitment to

after the booster dose has been given which means around six weeks after the first shot.

The vaccine has around 90% efficacy, which means around 10% of those receiving the vaccine will still be susceptible.

Considering India's population, the priority group chosen is still small for the herd immunity to develop.

The virus is known to mutate which may affect the efficacy of the vaccine.

Research has shown that the antibodies, whether induced by natural infection or by vaccine, are known to last for six months. After that though a serious disease may be averted but not re infection.

The challenges ahead- Availability of adequate number of vials and syringes. In 2021, the production of vials and syringes is likely to be expanded. Most vaccine manufacturers are also shifting to larger vials that can hold a greater number of doses to tide over any shortage of vials.

Ensuring strict adherence to temperature requirements

Study on Influence of Money

Money matters to happiness more than previously thought

Washington [US]: A new research has shown that contrary to previous influential research, money does influence an individual's happiness. One potential reason leading to this conclusion could be that higher earners feel an increased sense of control over life.

The study which was published in the journal, Proceedings of National Academy of Sciences asked, what's the relationship between money and well-being? "It's one of the most studied questions in my field," says Matthew Killingsworth, a senior fellow at Penn's Wharton School who studies human happiness.

He continues, "I'm very curious about it. Other scientists are curious about it. Laypeople are curious about it. It's something everyone is navigating all the time." To answer this question, Killingsworth collected 1.7 million data points from more than 33,000 participants who provided in-the-moment snapshots of their feelings during daily life.

In a paper in the Proceedings of the National Academy of Sciences, Killingsworth confirms that money does influence happiness and, contrary to previous influential research on the subject suggesting that this plateaus above \$75,000, there was no dollar value at which it stopped mattering to an individual's well-being.

Killingsworth conducts much of his work using a technique called experience sampling, which asks people to repeatedly fill out short surveys at randomly selected moments during their day. "It tells us what's actually happening in people's real lives as they live them, in millions of moments as they work and chat and eat and watch TV."

Most previous studies of the money-happiness link focused on evaluative well-being, which encompasses overall satisfaction with life. But for this study, Killingsworth aimed to capture both evaluative and experienced well-being, the latter indicating how people feel in the moment.

Through an app he created called Track Your Happiness, people recorded this a few times each day, with check-in times randomized per participant. To measure experienced well-being, each check-in asked them,

"How do you feel right now?" on a scale ranging from "very bad" to "very good." At least once during

the process, participants also answered the question, "Overall, how satisfied are you with your life?" on a scale of "not at all" to "extremely." This measured evaluative well-being.

Secondary measures of experienced well-being in-

cluded 12 specific feelings, five positive (confident, good, inspired, interested, and proud) and seven negatives (afraid, angry, bad, bored, sad, stressed, and upset). Secondary measures of evaluative well-being included two other measures of life satisfaction collected on an intake survey.

the curve, an inflexion point where money stops mattering. Instead, it keeps increasing." Here, "income" refers to a concept known as log(income); rather than each dollar mattering the same to each person, each dollar starts to matter less the

more a person earns. "We would expect two people earning \$25,000 and \$50,000, respectively, to have the same difference in well-being as two people earning \$100,000 and \$200,000, respectively. In other words, proportional differences in income matter the same to everyone." Beyond that, Killingsworth's work also provides a deeper understanding of the link between income and happiness.

Higher earners are happier, in part, because of an increased sense of control over life, he says. "When you have more money, you have more choices about how to live your life. You can likely see this in the pan-

dem. People living paycheck to paycheck who lose their job might need to take the first available job to stay afloat, even if it's one they dislike. People with a financial cushion can wait for one that's a better fit. Across decisions big and small, having more money gives a person more choices and a greater sense of autonomy." Yet it might be best not to define success in monetary terms, he says.

"Although money might be good for happiness, I found that people who equated money and success were less happy than those who didn't. I also found that people who earned more money worked longer hours and felt more pressed for time."

Though the study does show that income matters beyond a previously believed threshold, Killingsworth also doesn't want the takeaway to enforce an idea that people should focus more on the money. In fact, he found that, in actuality, income is only a modest determinant of happiness.

"If anything, people probably overemphasize money when they think about how well their life is going," says Killingsworth. "Yes, this is a factor that might matter in a way that we didn't fully realize before, but it's just one of many that people can control and ultimately, it's not one I'm terribly concerned people are undervaluing." Rather, he says he hopes this research can help move forward the conversation in an attempt to find what he calls the "equation for human happiness."

cluded 12 specific feelings, five positive (confident, good, inspired, interested, and proud) and seven negatives (afraid, angry, bad, bored, sad, stressed, and upset). Secondary measures of evaluative well-being included two other measures of life satisfaction collected on an intake survey.

"This process provided repeated snapshots of people's lives, which collectively gives us a composite image, a stop-motion movie of their lives," he says. In total, 33,391 employed, 18- to 65-year-olds in the United States provided 1,725,994 reports of experienced well-being. "Scientists often talk about trying to get a representative sample of the population," he adds. "I was trying to get a representative sample of the moments of people's lives."

Killingsworth then calculated the average level of well-being for each person and analyzed its relationship to people's income. In part, he was trying to confirm the findings of a 2010 paper that suggested that as people earn more money their well-being increases, but experienced well-being plateaus once annual household income hits \$75,000.

"It's a compelling possibility, the idea that money stops mattering above that point, at least for how people actually feel moment to moment," he says. "But when I looked across a wide range of income levels, I found that all forms of well-being continued to rise with income. I don't see any sort of kink in

Pak anti-terrorism official shot dead by gunman in Peshawar

Peshawar [Pakistan]: An unidentified gunman shot dead an anti-terrorism official in Peshawar, the capital of Khyber Pakhtunkhwa province, Xinhua reported security officials told media.

Pakistani security officials said the gunman on Saturday opened fire on Counter-Terrorism Department (CTD) personnel outside the Central Jail in Peshawar, killing an inspector of the CTD.

Another CTD official was injured in the attack and was shifted to a hospital. No group or individual has claimed responsibility for the attack yet.

Ammonia gas leaks from cold storage plant in Ferozpur

Ferozpur : On Saturday late night, an ammonia gas leakage from closed down cold storage for the last three years near Bagdadi Gate noticed was plugged with the help of fire department officials, without any loss, within two hours. There was a panic among the people of the area when the gas spread to the nearby houses and they came out of their houses. As per the information, the said cold storage is closed for the last few years but the machinery was still lying fitted in the building and suddenly gas started leaking from the

building. When the people residing nearby, started feeling suffocation and respiratory problem, the police was informed. Immediate the fire brigade team was called and in about 30 minutes, the gas mixed up with the air was controlled after two hours. A gas

cylinder expert was also called on the spot and gas leakage work was started. On getting the information, Parminder Singh Pinki, local MLA reached the spot informed that there are about 25 cylinders of 60 kg each in the store but not much gas was there. SDM Amit Gupta also reached the spot along with Dr.Naveen Sethi. He informed that the gas leakage has been plugged and further action for inspection of the building from inside will be taken as precautionary measures, to avoid such incidents in the future.

Delhi Violence and Red Fort events were a planned conspiracy to defame a peaceful movement -Kisan Morcha

Singhu Border: Samyukta Kisan Morcha has stated that the violence in Delhi Violence and Red Fort events were a planned conspiracy to defame a peaceful movement.

Here is the full text of the statement issued by the Morcha :

The conspiracy to defame a peaceful movement of last 7 months, is now exposed in front of the public. Along with some individuals and organizations, like Deep Sidhu and Kisan Majdoor Sangharsh Committee led by S Satnam Singh Pannu, the government made this movement violent. We clarify again that we dissociate ourselves from the violent actions which took place at Red Fort and other parts of Delhi.

What was projected and witnessed by the public was orchestrated. The parade of the farmers was predominantly peaceful and on the agreed upon route. We strongly condemn the insult of national symbols, but the farmers' movement cannot be painted as 'violent' as violence was done by a few anti-social elements, who are not associated with us. Farmers on all borders reached to their original place by completing their respective parades in a peaceful way by yesterday itself.

We strongly condemn the police brutality unleashed on protesters. The attempts made by government to kill this movement by using police and other agencies is exposed. We demand immediate release of all the peaceful protesters who were arrested yesterday. We also condemn the attempts of police to damage the tractors and other vehicles in the Parade and seizure of the same.

We also demand strict action against those who have undignified and desecrated national symbols. Farmers are the biggest nationalists and they are protector of good image of nation. Taking moral responsibility for some regrettable events yesterday, SKM announced the postponement of the Parliament March that was scheduled for February 1st. Further, on January 30th, on Gandhiji's martyrdom day, to emphasize on peace and non violence, there will be a one day fast all over the country.

SKM appealed to the public to take up social boycott of elements like Deep Sidhu. Not only in Delhi, Kisan Republic Parade proposed by the Farmers organisations was done in many states. In Bihar, farmers celebrated Republic Day at many places

Tension at Singhu, Localites raise slogans against protesters

Singhu Border: Tension prevailed at the massive agitation site of Singhu Border today when around 100 persons today reached and chanted slogans against the farmers asking them to vacate the border, which has been occupied by the agitating farmers from last two months.

The localites, claimed that they are the residents of Narela village (adjoining village of Singhu border). They were having placards mentioning 'Singhu Border Khaali karo' and national flags in their hands. They chanted slogans near the stage of Kisan Majdoor Sangharsh Committee led by Sarwan Singh Pandher. Local police and army have closed the way alongside the

barricades,

which was being used by

the people to walk. The security of cops and army men also increased at the border. However, the people, chanting slogans, have returned back. According to the

Delhi-Singhu road closed

sources, a legal action can be done by the police in this regard. Delhi-Singhu road completely closed.

Also, all the local shops at the Singhu border today remained closed since morning.

including Patna. In Madhya Pradesh, the farmers celebrated this glorious day with full zeal. NAPM's workers joined the farmer parade in Delhi on 26th January. A huge rally was organised in Azad Maidan of Mumbai. In Bangalore, thousands of farmers participated in Kisan Parade and it was completely peaceful. Farmers of Tamil Nadu, Kerala, Hyderabad, Odisha, Bihar, West Bengal, Chhattisgarh and Uttar Pradesh participated in the farmers Republic Parade.

Other plans and activities will be announced in the coming days.

We want to clarify that our movement will remain peaceful. The farmers are confident and peacefully showing their disagreement with this govt. We are overwhelmed to see the love of the citizens of Delhi in the parade.

Delhi Police's Crime Branch to investigate nine cases of Republic Day violence

New Delhi: Delhi Police's Crime Branch will now take over the investigation of nine out of the total 25 cases registered in connection with violence during farmers' tractor rally in Delhi on Republic Day, Delhi Police said.

Delhi Police Commissioner SN Shrivastava on Thursday held a meeting with the Special

Commissioner of Police (Intelligence) and other senior police officers at the police headquarters. According to sources, directions have been given for the immediate arrest of the accused based on CCTV footage and eyewitnesses.

Directions have also been given to nab Punjabi actor Deep Sidhu and the person who hoisted the flag at Red Fort, they said.

Nineteen people have been arrested so far and over 25 criminal cases registered by Delhi Police in connection with the violence that broke out during the farmers' tractor march on Tuesday, Police Commissioner (CP) SN Shrivastava had said on Wednesday adding that 394 police personnel sustained injuries in the violence and several of them are still admitted to hospitals.

Several public and private properties were damaged in acts of vandalism by the protesters.

Farmers have been protesting on the different borders of the national capital since November 26 last year against the three newly enacted farm laws - Farmers' Produce Trade and Commerce (Promotion and Facilitation) Act, 2020; the Farmers Empowerment and Protection) Agreement on Price Assurance and farm Services Act 2020 and the Essential Commodities (Amendment) Act, 2020.

One lakh trained NCC cadets will serve in coastal, border areas: PM Modi

One lakh National Cadet Corps (NCC) cadets, which are being trained by the Army, Navy and Air Force, will serve in coastal and border areas, said Prime Minister Narendra Modi while addressing the NCC Rally at Cariappa Ground in Delhi on Thursday. "On August 15, last year, it was announced that NCC will be given new responsibilities in around 175 districts in the coastal and border areas. For this, around 1 lakh NCC cadets are being trained by Army, Navy and Air Force. Out of these, one third are girl cadets," said Prime Minister Modi. Hailing NCC cadets for helping the government amid the COVID-19 pandemic, he said: "Be it the floods or any other calamity, NCC cadets helped the people of this country last year. During the Corona pandemic, lakhs of cadets worked with the administration and society across the country. Their work is commendable." Union Defence Minister Rajnath Singh, Chief of Defence Staff General Bipin Rawat and the three armed services Chiefs were also present on the occasion.

'Absolutely Wrong', says Punjab CM on issuance of Look out Notices against farmer leaders

Chandigarh: Terming the issuance of lookout notices against farmer leaders as "absolutely wrong", Punjab Chief Minister Captain Amarinder Singh on Thursday said treating the farmers as a flight risk was not only illogical but condemnable.

"Where will they flee?" asked the Chief Minister, pointing out that most of them were small farmers with small land holdings and not big corporate raiders like Vijay Mallya, Nirav Modi, Lalit Modi and Mehul Coksi, who had fled over the past few years after looting the country of billions of rupees. "You failed to stop these bigwigs but are now targeting these small farmers fighting for their survival," said Captain Amarinder, urging the Centre to immediately direct the Delhi Police to withdraw the lookout notices.

The Chief Minister also ques-

tioned the Delhi Police decision to name farmer leaders in the

FIRs of the Republic Day violence without any evidence against them. "How can you blame all the farmer leaders for the mischief done by a breakaway group or the handiwork of some anti-social elements, who instigated the violence at the Red Fort and other parts of the national capital," he asked.

Reiterating his demand that the Delhi Police should not use the vi-

olence as an excuse to harass farmer leaders in order to weaken the agitation of the farmers, the Chief Minister pointed out that all the prominent leaders named in the FIRs had already distanced themselves for the lawlessness of January 26. Not a single one of them had reportedly been found so far to have made any inflammatory speeches or seen indulging in any provocative acts, he said. If the police have any evidence of the involvement of any of these leaders, they should make it public, the Chief Minister added.

Captain Amarinder urged the Centre to ensure a free and fair probe into the incidents of January 26 so that the real culprits could be identified and stern action initiated against them. Victimisation of farmer leaders was neither justified nor honourable, he added.

Wonderful coincidence that Australia Day is India's Republic Day: Australian PM Morrison

Canberra [Australia]: As January 26 marks the celebration of India's Republic Day and also Australia Day, Prime Minister Scott Morrison on Tuesday extended greetings to India on the occasion, calling it a wonderful coincidence. "What a wonderful coincidence it is of our history that January 26 Australia Day is India's Republic Day! A national day shared between friends," Morrison said in a video message on Twitter adding that Canberra and New Delhi share more "than just a national day". "We pursue the same ideals -- the ideals of democracy, freedom, liberty, diversity, enterprise, opportunity (and) building a world on these same ideals. Our history is long and our connections are many. With each year, we become even closer. The global pandemic has not divided us but has made us appreciate these shared ideals even more," he added.

Calling Indian Prime Minister Modi, a good friend, Morrison said the two prime ministers signed a comprehensive and strategic partnership, which is "a major step forward" for trade and investment, defence and scientific partnerships. "It speaks to our trust in each other. Our common interests and com-

mon values. We keep nurturing the people to people ties -- the threads that bind us together," he said. "One of the things we celebrate on Australia Day is our diversity. Today there are more Australians with Indian ancestry than ever before -- great citizens and great neighbours adding another dimension to our shared Australian story," Morrison added. The Prime Minister said Australia is looking forward to welcoming "more of our Indian friends, families, students and residents" to the country 'when we get to

the other side of this pandemic'. In conclusion, he called India 'one of our truest friends'.

"(Australia and India) are closer than we have ever been. While we celebrate our nation on #AustraliaDay today, I also extend my best wishes to my good friend @narendramodi & all Indians on #RepublicDay," Morrison captioned the video on Twitter further writing 'Best wishes for Republic Day' in Hindi with using hashtag #dosti. Australian Foreign minister Marise Payne extended greetings on the occasion and

wrote, "As natural partners guided by shared democratic ideals it is appropriate Australia and India celebrate Australia Day and Republic Day today," Payne wrote on Twitter. She added, "Wishing the people of India a joyous and peaceful Republic Day."

Earlier today, UK Prime Minister Boris Johnson in a video message wished India "Happy Republic Day" and reiterated his plan to visit the country later this year. "Let me wish everyone in India, as well as those celebrating here in Britain, a very Happy Republic Day," he said.

"Today, as India celebrates Republic Day and the birth of Constitution that established your nation as the biggest sovereign democracy in the world. I want to offer my sincere greetings, to a country that is very close to my heart," he further said.

Nepal President Bidya Devi Bhandari and Prime Minister KP Sharma Oli also on Tuesday sent messages of felicitations on the occasion of the Republic Day of India to their counterparts President Ram Nath Kovind and Prime Minister Modi.

UK PM Boris Johnson greets India on Republic Day; reiterates plan to visit later this year

London [UK]: British Prime Minister Boris Johnson in a video message wished India "Happy Republic Day" and reiterated his plan to visit the country later this year.

"Let me wish everyone in India, as well as those celebrating here in Britain, a very Happy Republic Day," he said. "Today, as India celebrates Republic Day and the

birth of Constitution that established your nation as the biggest sovereign democracy in the world. I want to offer my sincere greetings, to a country that is very close to my heart," he further said.

"I look forward to visiting India later this year, strengthening our friendship, and striving for the quantum leap in our relationship that Prime Minister Modi and I have both pledged to achieve," he added. Speaking about the cancellation of his visit to India as the chief guest to mark India's 72nd Republic Day parade, he said, "I was hugely looking forward to joining you for this important occasion, the kind invitation of my

dear friend Prime Minister Modi. Alas, our common struggle against COVID-19, kept me in London."

"All over the world, this crisis is compelling people to stay apart including family and friends in Britain and India, who form what PM Modi says, "living bridge between us," added Johnson. He also lauded the Indian effort in producing and distributing COVID-19 vaccines. "As I speak our two countries are working side-by-side to develop, produce, and distribute the vaccines that will help to free humanity the pandemic. And thanks to the combined efforts of Britain and India and many other nations, we are on the road to success against COVID."

Burj Khalifa lights up with tricolour to celebrate India's 72nd Republic Day

Dubai [UAE]: Dubai's Burj Khalifa on Tuesday lit up in the tricolour - saffron, white and green with the 24-spoked Ashok Chakra, to mark the 72nd Republic Day of India.

"Vijayi Vishwa Tiranga Pyara...Jhanda Ooncha Rahe Hamara..what a mesmerising feeling to see our Tricolor on #BurjKhalifa on the occasion of 72nd #republicday2021 echoing ever-growing relations between UAE & India (sic)," tweeted the Indian Embassy. India showcases its military hardware with a parade every year on Republic Day, which marks the adoption of its constitution in 1950.

India and the United Arab Emirates (UAE) enjoy strong bonds of friendship based on age-old cultural, religious and economic ties between the two nations. Earlier, V Muraleedharan, Minister of State for External Affairs, had embarked on a three-day visit to UAE during which he held talks on various bilateral and international issues of mutual interest. Both nations have maintained close coordination in the spirit of their comprehensive strategic partnership during the COVID-19 pandemic. Moreover, continuing with this friendship, a new Hindu temple located at Jebel Ali in UAE is likely to open for visitors around Diwali in October

next year.

Raju Shroff, who is one of the trustees of the Sindhi Guru Darbar Temple, said that the temple's architecture will have a distinct Arabian aesthetics and will be home to 11 Hindu deities.

Pro-Khalistani supporters vandalised Indian embassy in Rome on Republic Day

Rome: A group of pro-Khalistani supporters vandalised the Indian embassy in Rome on January 26, sources aid.

The Indian government has been constantly raising its concerns with the Italian authorities and had done so recently as well in view of Republic Day, sources said. "We have taken up this specific incident with them and conveyed our concerns. Safety and security of Indian diplomats and

diplomatic premises are the responsibility of the host government," sources added. The Indian government further expressed hope that the Italian authorities will take action against the perpetrators and prevent such incidents from happening in the future, sources said. On Tuesday, members of Khalistani separatist groups and others were seen in support of farmers outside the Indian embassy in

Washington DC. A protest hosted by Sikh DMV Youth and Sangat saw a few dozen people gathered in front of the Indian mission to criticise the new rules, which the Narendra Modi government passed in September as part of a broader effort to deregulate the nation's massive agriculture sector. Many in the crowd held saffron-coloured 'Khalistan' flags and chanted anti-India slogans

65-year-old woman freed from Pakistani jail, returns to Aurangabad

Aurangabad (Maharashtra) [India]: 65-year-old Hasina Begum who had gone to Pakistan 18 years ago to meet her husband's relatives but landed up in a Pakistani jail after she lost her passport, returned to India on Tuesday after

Aurangabad police filed a report on the matter.

She was received by her relatives and Aurangabad police officials upon her return here. "I went through a lot of hardships and I am feeling a sense of peace after returning to my country. I am feeling as if I am in heaven. I was imprisoned forcefully in Pakistan," she said.

"I want to thank Aurangabad police for filing a report in the matter," she added.

Khwaja Jainuddin Chishti, a relative of Hasina Begum, also thanked Aurangabad police for the help provided by them in bringing her back to her home country.

Begum had lost her passport in Lahore after arriving there 18 years ago to meet her husband's relatives.

She was locked up in a jail in Pakistan for the last 18 years. According to

the information received from the police, Begum who is a resident of Rashidpura area under the City Chowk police station limits in Aurangabad is married to Dilshad Ahmed who is a resident of Uttar Pradesh's Saharanpur.

She urged the court in Pakistan that she is innocent after which the court sought information in the matter.

Aurangabad police sent information to Pakistan that Begum has a home registered in her name under the City Chowk police station in Aurangabad.

Pakistan released Begum last week and handed her over to Indian authorities.

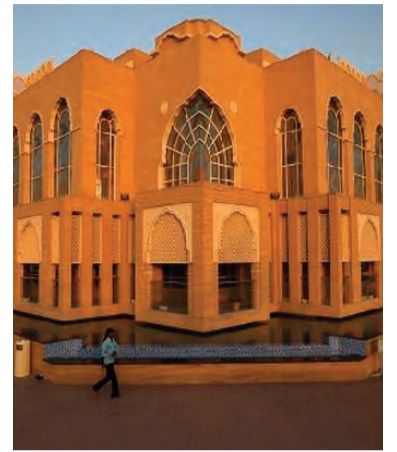
New Hindu temple to open in Dubai by Diwali next year

Dubai [UAE]: A new Hindu temple is likely to be open for visitors at Dubai in the United Arab Emirates around Diwali in October next year.

The upcoming temple, located in Jebel Ali, is an extension of the Sindhi Guru Darbar Temple, one of the oldest Hindu temples in the UAE, Khaleej Times reported. Raju Shroff, who is one of the trustees of the Sindhi Guru Darbar Temple, said that the temple's architecture will have a distinct Arabian aesthetics and will be home to 11 Hindu deities. He said that the temple is still under construction.

"Piling, shoring and casting of basements one and two are complete as of now. We are on track to open during Diwali 2022," said Shroff, as quoted by the Khaleej Times.

The temple's foundation was laid in February 2020. "Once complete, there will be sev-

eral churches, the Sikh Guru Nanak Darbar, and a Hindu temple in the same location," Shroff added.

"We want to give back to the local economy and this is our way to repay the gratitude we have for the UAE leadership for celebrating religious tolerance," Shroff said.

Furthermore, he said that visitors will be able to use the banquet hall for cultural events, religious gatherings and other community events.

Nine thieves held with stolen grocery items and banned drugs worth Rs 50 lakh

Mohali: Mohali police have nabbed nine persons involved in large-scale thefts of grocery items, banned drugs and vehicles in the areas of Zirakpur and Mohali. The police also recovered various stolen grocery items and banned drugs costing around Rs 50 lakh from their possession. Two vehicles have also been recovered from the possession of the suspects. The suspects have been identified as Jasveer Singh and his son Sahil, both residents of Jandoli village near Rajpura, Sulabh Kalra and his brother Sahil Kalra, Munish Kumar, Naresh Kumar, all residents of Rajpura, Isoo and Sahib Singh, both residents of Kharar and Sanyam, a resident of Patiala. Today, Superintendent of Police (city) Harvinder Singh Virk, DSP (city 1) Gursheer Singh Sandhu and Station House Officer of Mataur police station, Inspector Ashok Kumar informed during a press conference that the suspects used to conduct thefts at the godowns of departmental stores during night by breaking the walls of the godowns from backside after recce the areas.

Police handover items to owners

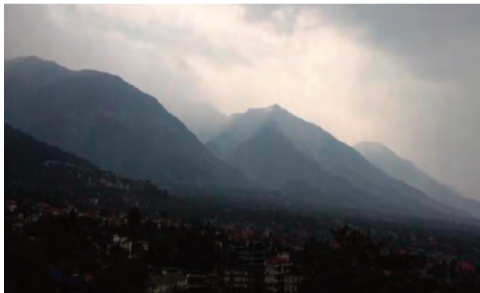

SP (city) said, "Out of nine suspects, three were the shopkeepers, who used to buy the stolen items from them. The suspects also stolen four Mahindra pickup out of which one has been recovered. The S-Cross car used by them to recce the areas of godowns has also

been recovered. They were having their own godown in Rajpura, where they used to dump the stolen items. Further investigation is on and the accomplices of the suspects will be nabbed soon." 40 boxes of MDH spices, 60 boxes of Santoor soap, 107 packets of tea, 90 boxes of refined oil, nine boxes of batteries, 10 boxes of multivitamin medicines and 930 intoxicated tablets have been recovered by the police in this connection. Mohali police today handed over the stolen items to the owners of godowns in Mataur police station. Four suspects have criminal background and their interrogation is on. Sahil was a student of hotel management, Manish was pursuing D pharmacy, Jasveer and Isoo are illiterate while the rest persons are class 12th passouts. They were sent to five-day police remand by the court till Friday, said the SP. A case has been registered against the suspects under Sections 457, 380, 411 of the IPC and 21 of the NDPS Act at the Mataur police station in this regard.

Mercury drops in Himachal's Kangra as Dhauladhar range receives snowfall

Dharamshala (Himachal Pradesh): Heavy rainfall and snowfall in the Dhauladhar mountains have decreased the temperature in the Kangra Valley disrupting normal life at

several places. In the last 24 hours, the minimum temperature in Dharamshala has fallen down to 2 degrees Celsius from 9 degrees Celsius. "Dharamshala is witnessing heavy rainfall and low temperatures recently. However, the days are a little warmer as the sky is clear. Dhauladhar range wore a white mantle after snow lashed the region," Vipin, a farmer. "The farmers have waited long for the rain and hopefully now the wheat crops will not dry out", he added. As per the weather experts, there will be rain and snowfall for the next two days in Shimla, Kullu, Kinnaur, Kangra, and Chamba districts and a 'yellow alert' warning has been issued for these districts. "There is snowfall in Dhauladhar Mountains leading to cold waves in the valley and affecting day-to-day transportation," said Naveen, a local.

11,845 healthcare workers receive COVID-19 vaccine in Punjab's Ludhiana

Ludhiana (Punjab) [India]: As many as 11,845 healthcare workers in the Ludhiana district have been administered the COVID-19 vaccine so far, which is the highest number in any other district of Punjab, said Deputy Commissioner Varinder Kumar Sharma on Wednesday.

While interacting with the residents through the weekly Facebook live session on the page of District Public Relations Office Ludhiana, Sharma informed that Ludhiana district has topped the state in Covid-19 vaccination. "This

vaccination is purely voluntary and that in the first phase, only healthcare workers of both government and private hospitals are being administered doses of COVID-19 vaccine. This vaccination is being done under the supervision of expert doctors and the person is observed for 30 minutes after administering the vaccine," the Deputy Commissioner said.

He further informed that the COVID-19 vaccination is getting a huge response in the Ludhiana district and till date, no side effects of the vaccine

have been reported in Ludhiana.

Air India to operate additional flights between Delhi and Toronto

Chandigarh: Air India is all set to operate additional flights between Delhi and Toronto, Canada from February 15 onwards. These additional flights will be operational from February 15 till March 22, 2021. On Wednesday, Air India informed that bookings are now opened through its website, authorized travel agents and booking officers.

UK bans direct flights from UAE shutting world's busiest international route

Britain is banning direct passenger flights to and from the United Arab Emirates from Friday, shutting down the world's busiest international airline route from Dubai to London. Britain said it was adding the United Arab Emirates, Burundi and Rwanda to its coronavirus travel ban list because of worries over the spread of a more contagious and potentially vaccine resistant COVID-19 variant first identified in South Africa. "This means people who have been in or transited through these countries will be denied entry, except British, Irish and third country nationals with

residence rights who must self-isolate for ten days at home," U.K. Transport Minister Grant Shapps said on Twitter on Thursday. Emirates and Etihad Airways said on their websites they would suspend all U.K. passenger flights from 1300 GMT on Friday when the ban takes effect. The U.K. transport department advised British nationals currently in the United Arab Emirates to

make use of indirect commercial airline routes if they wished to return to Britain. Dubai to London was the world's busiest international

route in January with 190,365 scheduled seats over the month, according to airline data provider OAG. Emirates and Etihad normally carry large numbers of passengers connecting from Britain to destinations like Australia through their airport hubs, meaning the decision to cancel those flights will have far-reaching implications. The Australian government said it will

add more charter flights from Britain if needed as a result of the Emirates and Etihad cancellations. Eran Ben-Avraham, an Australian stranded in Britain due to strict limits on the number of arrivals in Australia, said his options for getting home were continually shrinking. "At the moment it is only giving us three options of flying Qatar, ANA or Singapore Airlines," he told the Australian Broadcasting Corporation. "Every day it is making it more difficult to get home. The flights back are anywhere from like 4,000 pounds (\$5,487)."

United States dismisses China's war threat against Taiwan

Washington [US]: A senior Pentagon official on Thursday dismissed China's war threat against Taiwan and reaffirmed Washington's commitment to supporting Taipei's defense capability under the Taiwan Relations Act (TRA).

The TRA, which was passed when Washington switched its diplomatic recognition to China in 1979, outlines America's commitment to defend Taiwan, the South China Morning Post reported.

"Nothing has changed in relation to our commitment to the Taiwan Relations Act. This is something that has been supported in a bipartisan way for decades. The department of defence will continue that same support. We have an obligation to assist Taiwan with their self-defense and that will continue," Pentagon Press Secretary John Kirby told reporters.

This comes after Chinese defense ministry spokesperson Wu Qian threatened that "Taiwan secession means war," adding that recent military drills by the People's Liberation Army in the Taiwan region were aimed at "provocations" by the latter.

Earlier this month, the United States expressed plans to strengthen ties with Taiwan under the Biden administration. Taipei had later thanked the US for its commitment of "rock-solid support" against China's coercion.

"We sincerely thank US State Department for its rock-solid support of democratic of Taiwan in the face of Beijing's ongoing coercion. Based on shared values and interests, we are committed to our partnership with the United States in furthering peace and stability in the Indo Pacific," the Ministry of Foreign Affairs of Taiwan said in a tweet amid Beijing's growing belligerence.

Hours after several Chinese warplanes intruded into Taiwan's air defence identification zone, the US noted with concern the pattern of ongoing Chinese attempts to intimidate its neighbours and urged Beijing to cease its military, diplomatic and economic pressure against Taipei.

The US State Department last week had said that Washington will stand with friends and allies to advance our shared prosperity, security, and values in the Indo-Pacific region.

The flight by the Chinese bombers and fighters last week came just days after Joe Biden assumed the US presidency. Taiwan Defense Ministry said that Taiwan's Air Force scrambled fighter jets as 13 Chinese warplanes intruded into Taiwan's southwest air defence identification zone (ADIZ), Focus Taiwan reported.

World's most vaccinated nation struggles with new coronavirus variants

With more than 30% of its population vaccinated, Israel leads the fight against Covid-19. Yet the emergence of more infectious variants is overwhelming its hospitals, showing the long road ahead for the rest of the world.

After inoculating 82% of Israelis aged 60 and more, going into a nearly month-long lockdown and shutting down the national airport this week, Israel is indicating the end of the tunnel may be further away. That dents hopes for a rapid vaccine-driven global recovery after Prime Minister Benjamin Netanyahu's pledge at Davos to make Israel a test case for how quickly Covid shots can help reopen economies. "We see a wave of infection that refuses to decline, apparently because of the mutation," Health Minister Yuli Edelstein said at a press conference on Thursday.

As the European Union fights to get adequate supplies of vaccines and the U.S. pushes to get more shots into arms, the Israeli situation is evidence of the difficulty of fighting a virus whose ability to quickly mutate keeps it a step ahead of efforts to contain it. The so-called British variant, 50% more in-

fectious and possibly more virulent than the original virus, is to blame for the failure so far of the vaccination campaign and the lockdown to curb the spread, Israeli health ministry

officials said. While the rate of infections in Israel has declined slightly to about 9% and people seriously or critically ill has stabilized at about 1,100, the number of patients on respirators has hit a record, Corona Commissioner Nachman Ash has

said. More than 4,600 people in Israel have died from the virus, and more than 7,600 people are being diagnosed with it daily.

Although the vaccine is believed to work against the British variant, the mutation's more contagious nature means higher infections and hence more hospitalizations. The health ministry's main goal now is to bring down the numbers of the seriously ill who are overwhelming hospital wards and exhausting medical teams.

That said, the vaccine does seem to be working. People who have gone through the complete vaccination cycle made up 2% or less of those hospitalized, said Head of Public Health Sharon Alroy-Preis, adding that "they were definitely more protected." Netanyahu has set a target of inoculating all Israelis older than 16 by the end of March.

More time is needed to draw conclusions about the efficacy of the vaccine, Ran Balicer, head of the Covid-19 National Experts Team, said on Ynet television, adding that it would likely take another 10 days before the country sees critical cases decline, allowing the economy to begin to return to normal. "The faster we vaccinate and the faster the population goes to get vaccinated, the faster we can bring the spread under control," said Hezi Levi, Health Ministry director.

COVID-19: Centre extends ban on international commercial flights

New Delhi, January 29, 2021 : The Government of India on Thursday extended the ban on

international scheduled commercial flights to and from India till February 28 amid the COVID-19 pandemic.

However, the restriction shall not apply to international all-cargo operations and flights approved by the Directorate General of Civil Aviation (DGCA). "In partial modification of circular dated 26-06-2020, the competent authority has further extended the validity of circular issued on the subject cited above regarding Scheduled International commercial passenger services to/from India till 2359 hrs IST of 28th February 2021. This re-

striction shall not apply to international all-cargo operations and flights specifically approved by DGCA," the government circular read.

"However, International Scheduled flights may be allowed on selected routes by the competent authority on case to case basis," it added.

Earlier, the DGCA had extended the restriction on flights between India and the UK till February 14 to contain the spread of a new strain of COVID-19.

Prior to this, several countries, including India, had suspended flight operations to the UK last month in the wake of the new mutant strain which was discovered in the United Kingdom.

Delhi Congress passes resolution to make Rahul Gandhi party president

Congress' Delhi unit on Sunday passed a resolution asking party leader and Wayanad lawmaker Rahul Gandhi to once again take over as the president with immediate effect, days after the organisation announced that a new chief would be elected in June.

Delhi unit chief Anil Kumar said in the resolution that the Congress party needs a dynamic and powerful leader like Gandhi at the helm considering the disturbed and dangerous political situation in the country.

Congress needs Gandhi to lead the party forcefully, to counter the communal, authoritarian and undemocratic forces, trying to take the country on the path of destruction, the resolution

stated.

Gandhi had resigned as the Congress president in 2019 after the party suffered a humiliating defeat in the Lok Sabha elections and despite several similar calls to return as the chief he has not come back.

"Rahulji has been waging a determined battle to expose the misdeeds of the Modi Government, and his leading from the front as the Congress President was an urgent need to boost the confidence and morale of the Congress workers," Kumar said.

The unit also passed two more resolutions seeking the resignations of Union home minister Amit Shah and Delhi chief minister Arvind Kejriwal for their failures.

Echoing the views of opposition parties on the Republic Day violence, the Delhi unit said that the furore during the farmers' tractor rally was because of infiltration by some anti-social elements.

The resolution also alleged that the Prime Minister Narendra Modi-led government passed the three contentious farm laws with ulterior motives and without any discussion with stakeholders — the farmers' unions and the opposition. Attacking the government at city-state level, the resolution said that chief minister Arvind Kejriwal-led government has ruined Delhi in every possible manner, as time and again.

"It has proved that it was incompetent to steer Delhi clear of the difficult situa-

tions, like addressing the Covid crisis, pollution, unemployment and general economic distress among the people," the resolution stated. The Delhi unit also observed a two-minute silence to pay homage to the Congress workers and leaders,

farmers and frontline workers who died because of the coronavirus disease (Covid-19) in the last few months. The homage was paid to former president Pranab Mukherjee, Ahmed Patel, Motilal Vohra, Tarun Gogoi and Shaukat Rana.

Cross-border smuggling of weapons by Pakistan has increased since farmers' agitation began: Punjab CM

Chandigarh, (Punjab) [India]: There has been an increase in weapons coming from Pakistan since October when the farmers began their agitation against the three farm laws, Punjab Chief Minister Capt Amarinder Singh has said and noted that he has been cautioning the Centre against the designs of the Western neighbour to cause disturbance in the border state.

In an interview with ANI, the Chief Minister said Pakistan has been sending weapons through drones and is also trying to cause infiltration. He said there has been a spurt in "drone delivery" since the farmers' agitation started and "weapons, money, and heroine" have been coming in.

The Chief Minister said Pakistan has sleeper cells which they can activate and "a disturbed Punjab suits Pakistan's policy".

He said Pakistan and China are going to collude and 20 per cent of Indian Army soldiers belong to area where there has been concern among farmers about farm laws and the morale of troops can't be allowed to go down.

"I have a hostile country on my western border. On the north of us, we have China. These two countries are going to collude. About 20 per cent of the Indian army belongs to this area and we can't allow their morale to go down. I think we should be very careful in our choice of putting out news which should not create a situation where the morale of our troops goes down."

Asked if he blames Pakistan for the violence that took place on December 26 in Delhi during the tractor march by farmers against the three farm laws, the Chief Minister said it is for the investigation agencies to find out.

"I don't blame anyone. It is for the investigation agencies to find out. what I'm mentioning is when this movement started, why has there been a spurt in the drone delivery? Why weapons, money, and heroine is coming in? That coincided with the movement and that has got me wondering," he said.

Capt Amarinder Singh said he met the Union Home Minister Amit Shah in November after the farmers' agitation moved to Delhi borders to convey his concerns about Pakistan's attempts to cause disturbance.

"I went during to see the Home Minister when everyone started making big news about farmers' struggle to discuss the issue that has taken place. Since the farmers' struggle started in October, the number of weaponry that is coming to Punjab (from Pakistan) has increased. It is drones that are bringing it in. That was what was concerning me because those drones that bring weapons are meant for something. They

are not sent as a present here. We may capture 30 drones, but there are 20-30 that may get past us, to their objectives," Amarinder Singh said.

The Chief Minister said he has been warning the government for a long time that "Pakistan is trying to infiltrate".

"Government better be on its toes. I have been warning them for a long time that Pakistan is trying to infiltrate the borders. Their weapons are coming in. They have sleeper cells here that they can awaken anytime they want. A disturbed Punjab suits Pakistan's policies," he said.

Asked about the narrative of the presence of 'Khalistani' elements in the farmers' agitation, Capt Amarinder Singh said, "this is what Pakistan wants to do."

"I don't say that they are Khalistani. Khalistan, Naxal and Urban Naxal just names. There are people with different ideologies. You may have Leftist ideologies, southern Punjab always had a leftist ideology".

ਨੋਟ : ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਜੋਤਿਸ਼ੀਆਂ, ਤਾਂਤਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਚੈਲੰਜ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਮੂੰਹ ਮੰਗਿਆ ਇਨਾਮ ਪਾਉਣਾ ।
ਸਵਾਮੀ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੈਪੁਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ)

ਅਸੀਂ ਫੋਕੇ ਵਾਅਦੇ ਨਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ **ਫ੍ਰੀ ਸੇਵਾ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ**

ਨੋਟ : ਫੋਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੱਚ ਸੁਣੋ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਇਕ ਫੋਨ ਕਾਲ ਨਾਲ
ਨੋਟ : ਵਸ਼ੀਕਰਨ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਕੇਵਲ 2 ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਮਨਚਾਹਾ ਵਸ਼ੀਕਰਨ ਪਾਓ।

ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਸੈਤਣ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ, ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣਾ, ਮਨਚਾਹਾ ਪਿਆਰ, ਪੱਤੀ ਪੱਤਨੀ ਵਿੱਚ ਅਨਬਣ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨ ਨਾ ਲਗਣਾ, ਸੰਤਾਨਹੀਣਤਾ, ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ ਸਰੀਰੀਕ ਕਸ਼ਟ, ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼, ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਾਰ, ਉੱਚ ਪੱਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਲ ਵੈਦਿਕ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਔਲਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦੁੱਖੀ ਭੈਣਾ ਜਰੂਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਕਿ
ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੱਸ
ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਰੰਤ ਫੋਨ ਕਰੋ **+91-98283-88589**

ਫਿੱਟ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੋ ਕਸਰਤ

ਕਸਰਤ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰੋਗ ਤੇ ਚੁਸਤ ਰੱਖਣ 'ਚ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜਿਹੀ ਰੋਣਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਣਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤਕ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਦਰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਸਰਤ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ/ਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪੈਦਲ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਖੁਦ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ ਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲ ਧੁੰਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਤੰਦਰੁਸਤ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਕੇ ਕਸਰਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

- ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।।
- ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਆਲਸਪਣ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਚੁਸਤੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਜਲਦੀ ਥੱਕਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।।
- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਸਰਤ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਸਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਭੱਜਣ, ਤੁਰਨ ਜਾਂ ਯੋਗਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਹਨ।

- ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਕਸਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਦਰਦ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।।

- ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਯੋਗਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚਿਹਰਾ ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਅ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਵੱਧਦੇ-ਫੁੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਕਸਰਤ ਤੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਤਾੜ ਆਸਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਲਈ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ 'ਚ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਾਤਾਵਰਨ

- ਕਸਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਰੋ, ਜਿੱਥੇ ਰੁੱਖ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜਾਈ ਤੋਂ ਬੇੜਾ ਦੂਰ ਰਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਧੁੰਦੇਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਕਸਰਤ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਹੌਲ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।
- ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਸਕੇ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਕਰੋਗੇ ਤਦ ਹੀ ਨਿਰੋਗ ਤੇ ਚੁਸਤ ਰਹਿ ਸਕੋਗੇ ਤੇ ਸਰੀਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਰਹੋਗਾ।।

ਲੀਰੋ ਲੀਰੋ ਹੋ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅੱਜ ਤੇ ਕੱਲ

ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁੱਧ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੋਹਫੇ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਟੇ ਕੱਟੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਕਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਰੀਕ੍ਰਾਂਤੀ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਇਆ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁੱਧ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੋਹਫੇ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ੇ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਦਾਰਥ ਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਹੀਰੇ, ਜਵਾਹਰ ਤੇ ਹੋਰ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਔਸ਼ਧੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬੇਜ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸੁੱਧ ਪਾਣੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁੱਧ ਹਵਾ।

ਅੱਗ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਠੀਕ ਹੈ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਬਸ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 9 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੇਤਨ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀ.ਪੀ.ਐਫ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਫ਼ ਕਰ

ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2019 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਨੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਿਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਨੇ 100 ਫੀ ਸਦੀ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੁੱਝ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਦਸਿਆ।

ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਪਿਛੇ ਜਹੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 18 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ 550 ਪਿੰਡ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। 18 ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। 45 ਸੌ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪਸ਼ੂ ਹੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ। ਪੌਣੇ ਦੋ ਲੱਖ ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਫ਼ਸਲਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀੜਤ ਦੀ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਪੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਹੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਜ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ 20 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਗਰੀਨ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਕ ਰੀਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 21 ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ 28ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ 194ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦੀ 163 ਫੀ ਸਦੀ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ 100 ਪਿੰਡੇ 3.17 ਫੀ ਸਦੀ ਲੋਕ ਸਾਹ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੁੱਧ ਪਾਣੀ ਵੀ ਦੁਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਜਸਟਿਸ ਬੀਜਾਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 19.5 ਫੀ ਸਦੀ ਦੇ ਏ.ਐਮ.ਐਫ਼. ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਗ਼ਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 13 ਫੀ ਸਦੀ ਏ.ਐਮ.ਐਫ਼ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਮੁਤਾਬਕ 16 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਲੀ ਸਿਆਸਤ ਜ਼ਰੀਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁਟਾ ਦਿਤਾ।

ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਹ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਗਲਣ ਕਰ ਕੇ ਕਣਕ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ?

ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।

ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਅੱਖ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛਲੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1.3 ਲੱਖ ਏਕੜ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਗਰੀਬ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਇਹ ਕੁਹਾੜਾ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤਹਿ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨਰੋਗਾ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 13330 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 17 ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਰੋਗਾ ਸਕੀਮ 'ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। 48.98 ਫੀ ਸਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਭੋਗ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 70 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਗੰਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਫ਼ੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਏਨਾ ਦੁਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਨਾ ਇਹ ਪੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਰਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ। ਸਾਬਕਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 80 ਫੀ ਸਦੀ ਪਾਣੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 20 ਫੀ ਸਦੀ ਪਾਣੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅ ਤੇ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢ ਕੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠ ਜਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੇਠ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅੱਜ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਨਾ ਝਲਦਾ ਹੋਇਆ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 5 ਏਕੜ ਤਕ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕਰਮਚਾਰੀ 3.5 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਨ। 1.6 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪੇ-ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਡੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਏਨਾ ਨਿਘਾਰ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਗੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ 'ਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 19,175 ਸਕੂਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 2658 ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਹਨ ਤੇ 1699 ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਹਨ।

14305 ਡਕੈਤੀ, 12828 ਅਤੇ 18850 ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਚੋਰੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਔਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁੱਝ ਪੈਸਿਆਂ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਉਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਝੁੱਠੇ ਕੇਸ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛੇ ਜਹੇ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਝੁਠਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2019 ਵਿਚ 4463 ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਿਜਲੀ ਬਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਵਾਧੂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਡੀਕਲ ਬਿਲ ਲੋਕ ਮਾਰੂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਧਰਨੇ ਤੇ ਧਰਨੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਹਨ।

ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਫੀ ਸਦੀ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 109 ਬਲਾਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾਰਕ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਬੜੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਿੰਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਜਲ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜਲ ਸ੍ਰੋਤ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਅੱਜ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਪਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਜ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੀ ਗੰਧਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਜਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਬਣਦੀ ਕੀਮਤ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬੋਨਸ ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤ। ਸਗੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਰਾਲੀ ਵੀ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਹ ਦੇਵੇ,

ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ। ਯਾਨੀਕਿ ਵੋਟ ਲੈ ਕੇ ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਬੁਰਕੀ ਸੁੱਟ ਕੇ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੇ ਲਕੀਰ ਮਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਲਕੀਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਨਦਾਤਾ ਨਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਕਿਥੋਂ ਆਵੇਗਾ? ਬਸ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦੀ ਵਲ ਧਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਖ਼ਾਲੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਕਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ

ਇਕ ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਥੇ ਸਕੂਲੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕਈ ਅਣਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਛੇਹਟਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਤਕ 600 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੱਲੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੜੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਤੇ ਉਜਾਗਰ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਨਿਘਾਰ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਦਲਿਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੜ੍ਹਪ ਕਰ

ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਮਕ ਲੜਾਈਆਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਖ਼ੂਨ-ਖ਼ਰਾਬਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਏਨੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਜ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਇਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਲ ਹੀ ਧੱਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਹਰ ਸਾਲ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਭਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਹੀਲਾ ਵਸੀਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿ. ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਮੋਦੀ ਜੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਜਾ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ

ਵਿਅੰਗ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ “ਉਹ ਕਹੇ ਪੂਰਾ ਤੋਲ ਤੇ ਉਹ ਕਹੇ ਥੜ੍ਹੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ”। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸਾਨ ਪੱਖੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਜਚਾਉਣ ਲਈ ਢੁੰਡਰੀ ਤੱਕ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸਾਨ, ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਐ, ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਐਨਾ ਸੋਚਦੀ ਐ..... ਐਨਾ ਸੋਚਦੀ ਐ ਕਿ ਨੀਂਦ ਨੀ ਆਉਂਦੀ, ਭੁੱਖ ਤ੍ਰੇਹ ਮਿਟੀ ਪਈ ਐ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਲੀ ਲਾਗੜ ਦੁਗੜ ਤੱਕ ਦੇ ਬੁਰਕੀ ਸੰਘਾਂ ਹੇਠਾਂ ਨੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਆਵਦੀ ਜਦਿ ਤੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਨਾ ਹਟੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਵਦੀ ਆਮਦਨ ਦੁੱਗਣੀ ਚੌਗਣੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਲੈਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਖਾਤੇ ‘ਚ 15-15 ਲੱਖ ਪੁਆਉਣ ਦਾ ਖੁੰਝਾ ਲਿਆ।

ਸੱਚ ਲਾਗੜ ਦੁਗੜ ਤੋਂ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਗੀ..... ਮਾਛੀਕਿਆਂ ਆਲੇ ਭੀਰੀ ਦੀ ਪੈਲੀ ਨਵੇਂ ਬਣਦੇ ਸ਼ੈਲਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਸ਼ੈਲਰ ਵਾਲੇ ਅੰਬਾਨੀ ਅਡਾਨੀ ਵਰਗੇ ਗਊ ਦੇ ਜਾਏ, ਕਰਮੀ-ਧਰਮੀ, ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ। ਗੱਲ ਮੁਕਾਓ ਕਿ ਪੈਸੇ ਵੱਲ ਤਾਂ ਝਾਕਦੇ ਈ ਨੀ ਸੀ ਅੰਬਾਨੀ ਅਡਾਨੀ ਵਾਂਗੂੰ। ਉਹ ਵੀ ਭੀਰੀ ਦੇ ਖੇਤ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਚੈਤਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਆਵਦੇ ਹੱਥ ‘ਚ ਕਰਕੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ੈਲਰ ਦੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਲਗਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ‘ਭਲਾ’ ਕਰਕੇ ਅਖੀਰ ‘ਚ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਲੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਲਮਾਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ‘ਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸੇ ਖਰੀਦੀ ਜਮੀਨ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਨੌਕਰੀ’ ਵੀ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਦਿੱਲੀ ਬੈਠੇ ‘ਅਨਪੜ੍ਹ’ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਰਗੇ ਉਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਐਨਾ ਸੰਦ-ਸੰਦੜਾ, ਰੇਹ ਸਪਰੇਹਾਂ, ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਝੱਲਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਝੰਜਟ ਈ ਖਤਮ..... ਸਿਰਫ ਪੈਣੇ ‘ਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਜਾਂ ਟਿਫਨ ‘ਚ ਪਾ ਕੇ ਖਾਣ ਜੋਕਰੀ ਰੋਟੀ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਈ ਕੰਮ ਸੀ। ਹੰਅਅ ਅਨਪੜ੍ਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸਮਝਾਵੇ? ਭੀਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸ਼ੈਲਰ

ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੰਧ ਈ ਭੀਰੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਕੱਢ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿ ਭੀਰੀ ਕੱਚੀ ਵੱਟ ਘੜਨ ਦੇ ਝੰਜਟ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਵੇ। ਪਿੱਟ ਪਿੱਟ ਮਰ ਗਿਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਝੋਨੇ ‘ਚੋਂ ਚੌਲ ਕੱਢ ਕੇ ਬਾਕੀ ਬਚਦਾ ਤੂਤੜ

ਆਇਆ? ਲਓ ਸੁਣੋ, ਕਹਿੰਦਾ, “ਘਤੋਤਰ ਸਿਆਂ, ਜਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਈ ਲਾਈ ਜਾਨੇ ਓਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖੀਰ ਖਾਣੀ ਈ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੁਆਉਣ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਫਿਰਦੇ ਓ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ

ਪੁਰਸ਼ ਤਾਂ ਯੁਗਾਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਜੀ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ ਭਲਾ? ਇਹ ਕੀ ਜਾਨਣ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ‘ਚ ਦੁੱਗਣਾ ਚੌਗਣਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਬਾਨੀ

ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ ਜੀ, ਮੈਂ ਥੋਨੂੰ ਇੱਕ ਜੁਗਤ ਦੱਸਦਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਅਮੀਰ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲੋਂ ਕੁਟਵਾਓਗੇ, ਫੌਜ ਕੋਲੋਂ ਮਰਵਾਓਗੇ..... ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕੌੜੀ ਵੇਲ ਵਾਂਗੂੰ ਵਧਦੇ ਈ ਜਾਣੇ। ਮੱਥਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਵਗਦੀਆਂ ਤੜੀਰੀਆਂ, ਪਿੰਡੇ ‘ਤੇ ਪਏ ਨੀਲ ਪਏ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਥੋਡੇ ਲਾਣੇ ਅੰਗੂੰ “ਉਈ ਮੰਮੀ ਦਰਦ ਹੋਤਾ ਹੈ” ਨੀ ਕਹਿਣਾ। ਇਹਤਾਂ ਸਗੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਲਾਉਣਗੇ, ਲਲਕਰੇ ਮਾਰਨਗੇ। ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਹੋਰ ਟਰਾਲੀਆਂ ਭਰ ਭਰ ਆਉਣਗੇ। ਕਿੰਨਿਆਂ ਕੁ ਨੂੰ ਮਾਰੋਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਆਵਦੇ ਲੱਠਮਾਰਾਂ, ਨਕਲੀ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਹਾਤ-ਹੂਤ ਵੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ ਜੀ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਤ ਈ ਓਦੋਂ ਆਉਣੀ ਐ, ਜਦੋਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ‘ਫਾਇਦੇ’ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਫੇਰ ਪਿੱਟਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦੁੱਗਣੀ ਚੌਗਣੀ ਇਨਕਮ ਵਾਲਾ ਦਾਅ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੁੰਝ ਗਿਆ। ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਰ ਦਿਓ ਰੱਦ ਤੇ ਮਰਨ ਦਿਓ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ। ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ, ਅੰਬਾਨੀ ਅਡਾਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਰੂਰ ਖੰਡ ਪਾਉਣਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ‘ਦਾਨ-ਪੁੰਨ’ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਚਲੋ ਕੋਈ ਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਆਇਓ। ਜਦੋਂ ਬੋਸ਼ਰਮਾਂ ਦੀ ਦਾਲ ਭੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਭੁੰਜੇ ਡਿੱਗੀ ਵੀ ਖਾ ਈ ਲੈਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਜੋਰ ਸੇ ਬੋਲੋ, ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਕੀ ਜੈ।

ਮਨਦੀਪ ਖੁਰਮੀ
ਹਿਮਤਪੁਰਾ

ਕੰਧ ‘ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ 5-7 ਮਰਲੇ ਫਸਲ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਮਾਰਨ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸ ਪਾਈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਲਾ ਘਤੋਤਰ ਸਿਉਂ ਵੀ ਸ਼ੈਲਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਵਾ ਬਹਿੰਦਾ ਉੱਠਦੇ। ਭੀਰੀ ਦੀ ਵੱਢੀ ਰੂਹ ਨਾ ਕਰੇ ਘਤੋਤਰ ਸਿਉਂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਨੂੰ।

ਤੋਮਰ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅੰਗੂੰ ਭੀਰੀ ਵੀ ਪੰਚੈਤਾਂ ਨਾਲ ‘ਬੈਠਕਾਂ’ ਕਰਕੇ ਅੱਕਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਭੀਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਘਤੋਤਰ ਸਿਉਂ ਆਲੀ ਬੈਠਕ ‘ਚੋਂ ਵੀ ਲੱਕੜ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਈ ਮਿਲਣੈ, ਜਿਹੜਾ ਨਾ ਰੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਦੁੱਧ ਮੰਗੇ। ਅਖੀਰ ਭੀਰੀ ਵੀ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਲਗਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਹੀਰ ਲੈ ਕੇ ਘਤੋਤਰ ਦੇ ਦਰਾਂ ‘ਚ ਇਉਂ ਜਾ ਖੜ੍ਹਿਆ ਜਿਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ‘ਤੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਘਤੋਤਰ ਸਿਉਂ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਵੀ “ਡੰਡਬੈਠਕ” ਹੋ ਨਿੱਬੜੀ। ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੀਰੀ ਸਾਨੂੰ ਵਾਂਗੂੰ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਦਾ ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਆਵਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾਲੇ ਘਤੋਤਰ ਸਿਉਂ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਔਕਾਤ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੇਹਲੀਉਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਭੀਰੀ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀ ਕਹਿ

ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਆਏ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚੈਤਾਂ ਪੁਚੈਤਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੈਲਰ ਆਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੇਰੇ ਅਰਗੀ ਲਾਗੜ ਦੁਗੜ ਦੀ ਗੱਲ ਈ ਸੁਣ ਲੈਣ?” ਇਹੀ ਹਾਲ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਿਹੈ। ਤੋਮਰ, ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਚੈਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਤਾਂ 12-

13 ਬੈਠਕਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਬੇਰਾ ਚਿਰ ਪੱਖ ਸੁਣਾ ਲਏ। ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ ਜੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਥੋਡੇ ਵਰਗੀ ਲਾਗੜ ਦੁਗੜ ਅੱਗੇ ਇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਪੀਜਿਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਮਹਿੰਗੇ ਮਹਿੰਗੇ ਫੋਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਮਹਿੰਗੇ ਬਰਾਂਡਾਂ ਦੇ ਲੀੜੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਜਗਜਾਂ ਵਰਗੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਲੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਜੀਪਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤੈ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲਾਣੇ ਨੂੰ ਕਿ ਅੰਬਾਨੀ ਅਡਾਨੀ ਵਰਗੇ ਦਾਨੀ

ਅਡਾਨੀ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਚੱਟਣ ਤੱਕ ਗਏ ਹੋ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਥੋਡੇ ਅਹਿਸਾਨਮੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ ਸੁੱਕ ਕੇ ਡੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਸੰਸੇ ‘ਚ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ ਜੀ ਕੋਲ ਤਾਂ ਦਾਹੜੀ ਮੁੰਨਵਾਉਣ ਦਾ ਟੈਮ ਹੈਨੀਂ, ਉਹ ਵੀ ਹੋਕੜ ਵਾਂਗੂੰ ਧੁੰਨੀ

ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੈ

ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ

ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ

ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖੋ ਕਮਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਮਾਲਮਾਲ, ਸਿਰਫ ਲਾਟਰੀ ਨੰਬਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ

ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨਕਰਤਾ

Word Famous
7 Time
Gold Medalist

1. ਤਕਦੀਰ ਕਦੋਂ ਬਦਲੇਗੀ?
2. ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?
3. ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਘਾਟਾ ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਕਿਉਂ?
4. ਮੇਰੀ ਲਾਟਰੀ ਲੱਗੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?
5. ਪੱਕਾ ਵਸ਼ੀਕਰਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਤੁੜਵਾਉਣਾ
6. ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨਬਣ ਕਿਉਂ?
7. ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਕੰਮ ਦੀ 101% ਗਾਰੰਟੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ

ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

+91-88909-52019

LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST

ਵਸ਼ੀਕਰਨ ਵਸ਼ੀਕਰਨ ਵਸ਼ੀਕਰਨ ਵਸ਼ੀਕਰਨ ਵਸ਼ੀਕਰਨ

ਕਾਲੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੇਤਾਜ਼ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਮੀਆਂ ਸੁਲਤਾਨ ਅਲੀ ਖਾਨ ਜੀ

ਜਿਹੜੇ ਬੈਣ ਭਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੇ ਬਾਬੇ, ਮੌਲਵੀ, ਤਾਂਤਰਿਕ, ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਾਲੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਜਮਾ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੈਸਾ ਲਵਾਂਗੇ।

ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਮਨਚਾਰਾ ਵਿਆਹ ਪਰੀ ਪੁਸ਼ੀ ਸਤਾਨ ਕਹਿਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸ਼ਤਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ Intercast Love Marriage, Domestic affair, ਗ੍ਰਾਹਿ ਕਲੋਜ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਹੱਲ।

ਮੀਆਂ ਸੁਲਤਾਨ ਅਲੀ ਖਾਨ ਜੀ ਆਗਰਾ ਭਾਰਤ

ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ : ਲਾਟਰੀ, ਸੱਟੇ ਦੇ ਨੰਬਰ ਲਈ।

+91-78142-63278

LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST • LOTTERY SPECIALIST

ਕੇਅਰ ਵਨ ਕੇਅਰ ਆਲ (Care One Care All) ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

ਮਿਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਿਡਨੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਗਠਨ ਕੇਅਰ ਵਨ ਕੇਅਰ ਆਲ ਵਲੋਂ ਡੂਰਲ ਦੇ ਮੈਡੀਸਨ ਫੰਕਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਡਿਨਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਸੰਖੇਪ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਹੋਇਆ। ਬਲੈਕਟਾਊਨ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਜੂਲੀ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਲਗਾਈ ਤੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਵੀ ਹੋਏ। ਹਾਜ਼ਰ ਕੁਝ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁੱਲਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫਿਆਂ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ Apna Friends Tv Channel ਤੇ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਵਰ ਕੀਤਾ। ਆਖਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੇ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਡਿਨਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਹ ਡਿਨਰ ਮਾਇਆ ਦੇ ਢਾਬੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

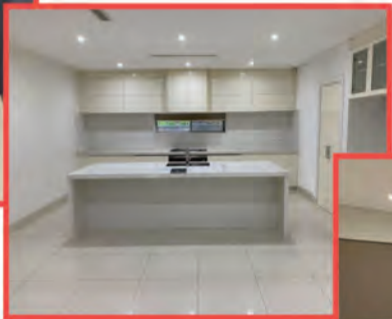
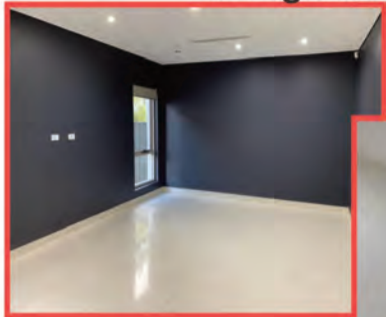
ਸੰਪਾਦਕ

DHANOAHOME BUILDINGS

We are specialists in the construction of unique and exclusive properties. We pride ourselves on delivering outstanding quality and design for our clients.

for More Info Call

VIKRAMJIT SINGH
Director

0403 306 284

vikramjit@dhanoahomes.com.au

www.dhanoahomes.com.au

40 Brighton Drive Bella Vista, NSW 2153

My Study Table

(A small autobiographical piece)

I had a humble beginning in my life. The absence of education in the family kept me totally deprived of a study table during the early years of my educational career. Only gunny sacks would suffice both in the school and at home. It is after completing my primary education at the village pathshala that I was able to afford a simple wooden chair which was larger in size than the modern shape of a good quality study chair.

About a year later my parents purchased a table for me which was used both for serving tea to the guests and for the purpose of my studies. This table was 4x3 feet gruffy piece of crude timber wood having dim paint on it. I had inscribed my name on it with the help of a blade. When

When I visited Chandigarh last time, I happened to go to the room in hostel no. 2 of the university –the room that accommodated me some forty six years ago when Kiran Kher, the current M.P. of Chandigarh and wife of film actor Anupam Kher, was one year senior to me in the department of English. She joined the department of Indian theatre after her M.A. where Balwant Gargi , a noted Punjabi writer, was the head.Punjabi poetess Manjit Tiwana, sister of Dalip Kaur Tiwana, was also my classfellow in that department. When I was in the hostel, I had dozens of stories down my memory lane-- the stories which were related to the careers of the people.

I see this inscription now, the memories of my childhood get revived and I am lost in the dream world of reminiscences. This table remained a part and parcel of my studies upto my

graduation. It helped me appear in a host of house and annual examinations which laid my foundations

A study table in the university hostels has a strange and thought provoking

After my post graduation I went to Delhi to join a reputed institution that used to coach the candidates for the all India-competitions. I hired a room in the crowded area of the metropolis. I also managed to procure a table and chair for this room, apart from other necessary items. I still remember that this table had a fine white silica on it. I used to jot down brief single - worded - answers connected with each other so that they might get affixed on my memory. If I read those things in the huge books time and again, I used to get confused and my memory used to fail me quite often. The pithy points written on the beautiful face of the table world remain before my eyes day in and day out and even a chance glance at them in the evening and then again in the morning would help me absorb them in my mind without any miserably laborious efforts. When once perfectly memorized, I would rub them off so that some new terms might take their place. I still imagine the

Job and then came the marriage. Alas! the office table swallowed my study table. A trepidation !! I did have a study table at that time but it remained unattended most of the time. It was an object of show rather than a piece of utmost necessity. With the arrival of a kid in the family, this table sometimes carried some unnecessary objects like pieces of clothes, toys and packages of kitchen items etc.

Sometimes, it was also used for ironing the clothes. The kids would quite often put their school objects on this table. My own books became more like the objects of exhibition than the items of urgent need and necessity. When some visitor came to my house, he would appreciate my craze for knowledge by seeing this table properly installed in a corner without delving deep into the exact relevance of its presence in the house in the present and current perspective.

At the moment the same old Shakespearian concept of 'to be or not to be' is also working with regard to this table. If, on one side, the worldly

his- as an educated citizen of a refined and civilized society. In my reveries I see thousands of Aristotles, Shakespeares, Newtons, Ghaiibs, Kalidases, Sartres, Rousseaus and Euripedes, when my attention is by chance, focused on this out dated fossil like wooden object which will be easily discarded and thrown away by a modern student (my own son) who has penchant for T.V's, Laptops, Smart phones, ipods, New version of play stations, motor vehicles and fancy clothes rather than for durable simple clothes, high standard books, libraries and such other necessary objects.

When I joined the university, I found a better full sized table in the hostel – a table accompanied by a study chair and an easy chair. That table was to me an object of worship as it seemed to imbibe in it the stories of hundreds of philomaths who preceded me in their thirst for knowledge and degrees. When I visited Chandigarh last time, I happened to go to the room in hostel no. 2 of the university – the room that accommodated me some forty six years ago when Kiran Kher, the current M.P. of Chandigarh and wife of film actor Anupam Kher, was one year senior to me in the department of English. She joined the department of Indian theatre after her M.A. where Balwant Gargi ,a noted Punjabi writer, was the head.Punjabi poetess Manjit Tiwana, sister of DalipKaur Tiwana, was also my classfellow in that department. When I was in the hostel, I had dozens of stories down my memory lane-- the stories which were related to the careers of the people. On my table I saw a lean bespectacled young scholar leafing through the pages of Newton's theory of gravitation in a hefty book.

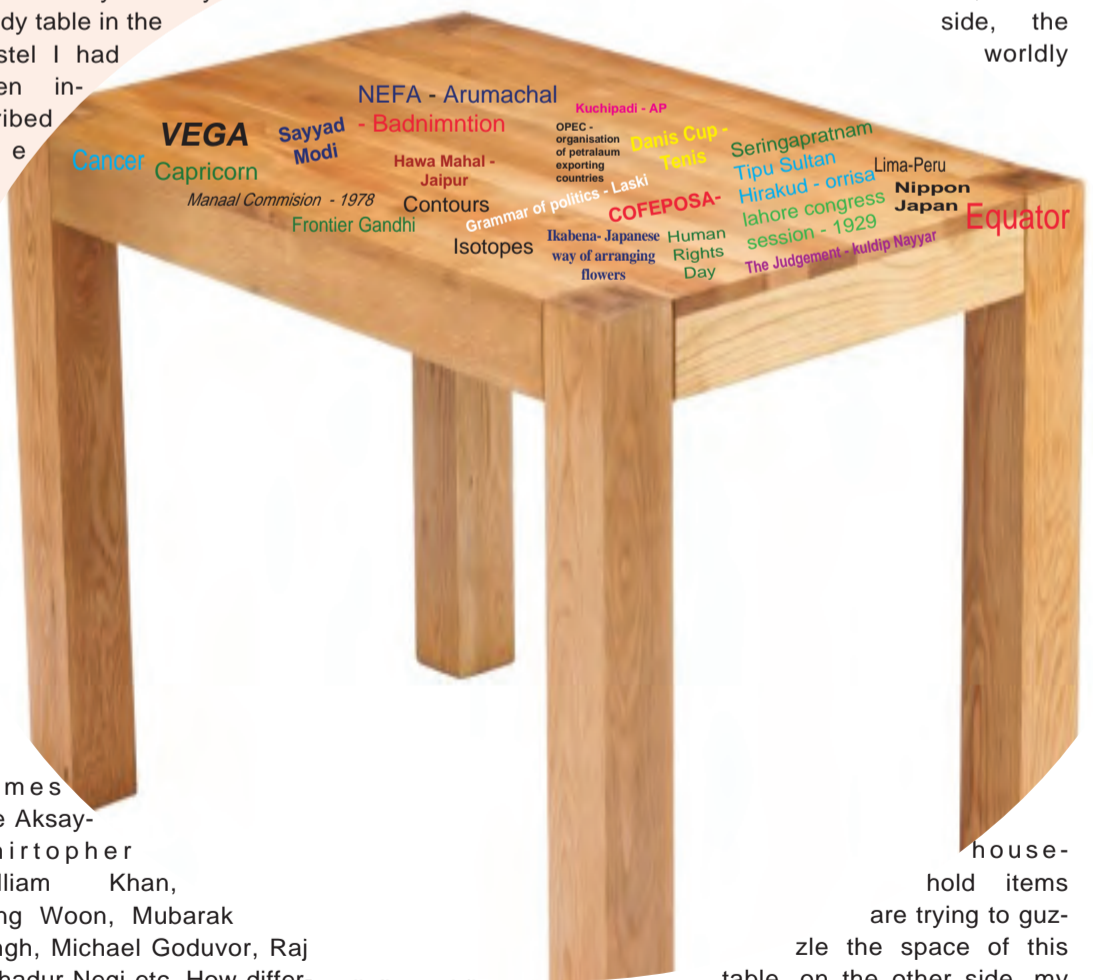
It is the foster – mother of scholars hailing not only from the parts of a country but also from the distant parts of the world. If in one session a student from Punjab is studying on this table, in the next session a

By Avtar S. Sangha

negro adorns it with his books and beneath – the –glass – pictures bought from his own country. On my study table in the hostel I had seen inscribed the

names like Aksay-Chirtopher William Khan, Jong Woon, Mubarak Singh, Michael Goduvor, Raj Bahadur Negi etc. How different is this table from hundreds of other highly decorated tables! Is'nt its stature far more dignified and magnanimous than that of them?

disfigured (in my case beautified) face of that table in the morning of the last day before the examination – a face that had the appearance like the one on this page.

household items are trying to guzzle the space of this table, on the other side, my craze for studies, though subsided a lot with the passage of time, is still trying to keep this pious space resplendently preserved and maintained for the times to come.

A BEAUTIFUL FUTURE AWAITS

ENCLAVE

NORTH KELLYVILLE

COMPLETION IN 2021

ENQUIRE NOW

LAURA COLEMAN

www.enclavenorthkellyville.com.au

8834 3200 | 0415 032 367

ONLY 4 BLOCKS LEFT

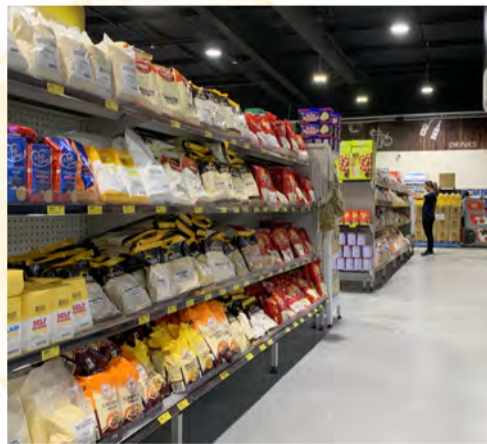
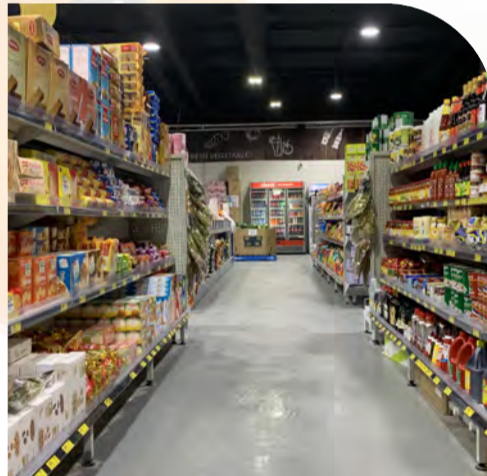
**One Stop Shopping
For All Your Daily Needs**

FRUIT

VEGGI

GROCERY

**BLACKTOWN
FRUIT WORLD**

 Great Quality

 Plenty Parking

 Convenient Location

 Big Saving

Opening Hrs

Mon-Thu 6 AM to 9 PM

Fri-Sun 6AM to 10PM

OPEN 7 DAYS

SHOP 1 ,32 THIRD AVE BLACKTOWN

Other Store Location

 (02)86784460

 BLACKTOWNFRUITWORLD